

T.C

UFUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI

ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI

**TERÖRİZMLE MÜCADELEDE SINIR GÜVENLİĞİNİN ÖNEMİ VE
GELECEĞİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Fatih UYARER

Tez Danışmanı

Doç.Dr.Mehmet GÜNEŞ

Ankara, 2017

**TERÖRİZMLE MÜCADELEDE SINIR GÜVENLİĞİNİN ÖNEMİ VE GELECEĞİ:
TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

Fatih UYARER

Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Uluslararası İlişkiler
Anabilim Dalı Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2017

[BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR]

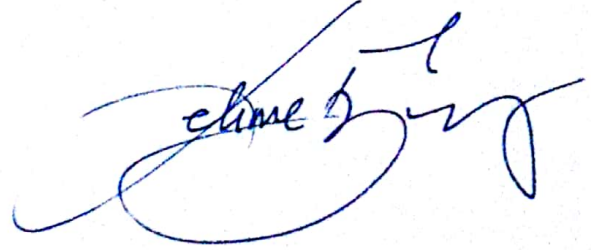
KABUL VE ONAY

Fatih UYARER tarafından hazırlanan "Terörizmle Mücadelede Sınır Güvenliğinin Önemi ve Geleceği: Türkiye Örneği" başlıklı bu çalışma 26.09.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

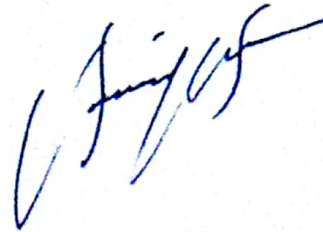
Başkan : Prof.Dr. Oya AKGÖNENÇ MUGISUDDİN

Danışman: Doç.Dr. Mehmet GÜNEŞ

Üye: Doç.Dr. Bilal KARABULUT

Yukarıda imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof.Dr.Mehmet TOMANBAY

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Terörizmle Mücadelede Sınır Güvenliğinin Önemi ve geleceği: Türkiye Örneği” konulu çalışmanın, kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, kâğıt ve elektronik kopyalarının Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ❖ Çalışma sadece Ufuk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ❖ Çalışmasüreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tamamı her yerden erişime açılabilir.

Eylül 2017

Fatih UYARER

TEŞEKKÜR

Asker kişiliğime yeni bir sıfat eklemek ve yüce Türk Milletine akademik alanda da hizmet etmek maksadıyla başladığım yüksek lisans eğitimimde, bizlere sağladığı imkanlar nedeni ile öncelikle Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür Yardımcısı Doç.Dr.Mehmet GÜNEŞ'e, Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi(TMMM)'ne, Barış İçin Ortak Eğitim Merkezine(BİOEM), TSK İstihbarat Okul Komutanlığı Öğretim Başkanlığı İdari Destek Şube Müdürlüğü personeli ve öğretim görevlilerine, Milli Kütüphane ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi çalışanlarına şükranlarımı ifade etmek isterim.

Tez çalışmam boyunca yoğun mesailerine rağmen bana her türlü destek ve yardımlarını esirgemeyen TSK İstihbarat Okul Komutanlığı'nın tüm personeline ve çalışanlarına saygılarımı ve candan teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca kendi hayatını benim hayatıma adayan beni her fırsatta destekleyen hayat arkadaşım Derya EROĞLU UYARER'e ve hayatımda yer alıp bana destek veren tüm gizli kahramanlara sonsuz şükranlarımı sunarım.

ÖZET

UYARER,Fatih. Terörizmle Mücadelede Sınır Güvenliğinin Önemi ve Geleceği; Türkiye Örneği,Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2017

İnsanlığın varlığından günümüze kadar birçok sorun ve problem yaratıldı ve bunların çok büyük bir kısmının temelinde insanoğlunun hatası yatmaktadır. Terörizm bu sorunlardan biridir ve belki de en önemlisidir. İnsanları göç etmeye zorlayan ve devletleri değişik politikalar yaratmaya iten bir güçtür. Terörizmle mücadele de sınır güvenliği çok önemli bir yere sahiptir. Ülkeler sınırlarını güvenli hale getirerek terörizmden ve onun yarattığı tehlikelerden korunduklarını düşünürler. Bunun için birçok fiziki güvenlik yöntemlerine başvururlar sınır duvarı, tel örgü, hendek ve insansız hava araçları gibi. Fakat bu tip tedbirler terörizmi önlemez sadece etkilerini kısa bir süreliğine azaltır. Bununla beraber insan hakları ihlallerine de sebebiyet verilir. Fiziki sınır güvenlik tedbirleri kaçakçılık ve yasa dışı geçişleri önlemek adına fayda sağlar.

Terörizmle mücadele etmek için sınır güvenliği gerekli ve bu sınır güvenliği devlet tarafından sadece fiziki tedbirler ile değil aynı zamanda doğal yollar ile almak gereklidir. Yani sınır komşuları ile iyi ilişkiler kurarak terörizmin ülke içine sızmasına mâni olmak ve sınır bölgelerinde yaşayan insanları terörizme karşı cephe almalarını sağlayarak. Türkiye Fırat Kalkanı Harekâtı ile sınır bölgesinde böyle bir tedbir alma yoluna gitmiştir. Terör unsurları (YPG, PKK, IŞID) ile sınır hattı arasında güvenli bölge oluşturmaya çalışmıştır. Oluşturulan bu güvenli bölgelere Türkiye'ye dost olan gruplar yerleştirilerek terör örgütlerinin ülke içine sızması engellenmiş olacaktır. Entegre fiziki sınır güvenlik yöntemleri ve doğru politikalar ile terörizmle mücadele daha etkili olacaktır. Sınır güvenliği konusu farklı boyutlarda tartışılmaya başlanacaktır.

Anahrar Sözcükler: Terör, Terörizm, Sınır Güvenliği, Uluslararası İlişkiler, İnsan Hakları

ABSTRACT

UYARER,Fatih. The Importance and Futurity of Border Security in Counter-Terrorism: Example of Turkey. Master Thesis, Ankara, 2017

A lot of problems were created by people since the existence of humanity and majority of them depend on the failure of mankind. Terrorism is one of these problems and maybe it is the most important. Terrorism is a kind of power which force people to move and change of governments' policy. Border security has a crucial place about counter terrorism. Countries think that they are avoiding from terrorism and its dangers by making safe their borders. Because of that, they use many methods such as border wall, wire mesh, ditch and unmanned aerial vehicle. These type protection methods can't obviate, only it reduces effects for a short time. Physical protection methods can be useful to prevent illegal migration and smuggling.

Counter terrorism depend on border security and not only physical measure but also natural methods should be used by governments. In other words each goverment had better create good relations with their border countries thus they are able to prevent terrorism action on the way to homeland. Also people who live in the border region, should be organised against terror foundations. By starting Fırat Kalkanı Harekatı, Turkey goverment took this type precaution on the border line. Turkey would like to create safe zone between terror organizations (PKK, İŞİS, YPG,) and border line. Harmless groups will be inserted in to the safe zone so terror organizations can't enter Turkey. In briefly, integrated border security methods and true political relations are able to apply more effective counter-terrorism. Border security issue will be discussed on different dimensions.

Key Words: Terror, Terrorism, Border Security, International Relationships, Human Rights

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Dünya Terörizmle Mücadele Kongresi Logosu	24
Şekil 2: 72 No'lu Sınır Taşı	28
Şekil 3: ABD-Meksika Sınır İşareti	28
Şekil 4: Türkiye-Yunanistan Sınırı	29
Şekil 5: Mısır Sınır Hattı	30
Şekil 6: Türkiye-Yunanistan Deniz Sınır Hattı	31
Şekil 7: insansız Hava Araçları	42
Şekil 8: Ülkelerin Sınır Duvarları	46
Şekil 9: Çin Seddi	47
Şekil 10: Berlin Duvarı	47
Şekil 11: İsrail Sınır Duvarı	48
Şekil 12: ABD-Meksika Sınır Duvarı	50
Şekil 13: Suudi Arabistan Sınır Duvarı	50
Şekil 14: Türkiye'nin Sınırları	58
Şekil 15 : Türkiye'nin Mevcut Sınır Güvenlik Sistemi	61
Şekil 16 : Türkiye-Suriye Sınırı	66
Şekil 17: Türkiye-Suriye Sınırı Tel Engeli	67

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Türk Uzmanlar	65
Tablo 2: Yabancı Uzmanlar	65
Tablo 3: Mülteci-Sığınmacı Ayrımı	71
Tablo 4: Türkiye'den Yapılan Düzensiz Göçlerde İlk On Ülke	76
Tablo 5: İmzalanan ve Yürürlüğe Giren Geri Kabul Antlaşması	78
Tablo 6: İmzalanan Ancak Yürürlüğe Girmeyen Geri Kabul Antlaşmaları	78
Tablo 7: Türk Uzmanlar(Söylem Değişimi)	79
Tablo 8: Yabancı Uzmanlar(Söylem Değişimi)	79

KISALTMALAR

- AAOK** : AVRUPA ATLANTİK ORTAKLIK KONSEYİ
- AB** : AVRUPA BİRLİĞİ
- ABD** : AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
- AGSP** : AVRUPA GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASI
- AKÇT** : AVRUPA KÖMÜR VE ÇELİK TOPLULUĞU
- AST** : AVRUPA SAVUNMA TOPLULUĞU
- BM** : BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
- BİOEM** : BARIŞ İÇİN ORTAK EĞİTİM MERKEZİ
- BMGK** : BİRLEŞMİŞ MİLLETLER MÜŞTEREK GÖREV KUVVETİ
- COE** : CENTERS OF EXCELLENCE (Mükemmeliyet Merkezi)
- CNI** : CENTRO NACIONALDE INTELIGENCE (Ulusal İstihbarat Merkezi)
- CONTEST** : THE UNITED KINGDOM'S STRATEGY FOR COUNTERING
TERRORISM (Birleşik Krallık Karşı Terörizm Stratejisi)
- CCC** : CIVIL CONTINGENCIES COMMITTEE (Sivil Savunma Komitesi)
- DHKP-C** : DEVRİMCİ HALK KURTULUŞ PARTİSİ CEPHESİ
- ESPD** : EUROPEAN SECURITY DEFENCE POLICY (Avrupa Güvenlik ve
Savunma Politikası)
- EDCC** : EUROPE DIRECT CONTACT CENTRE (Avrupa Doğrudan İletişim
Merkezi)
- EUROSUR** : AVRUPA SINIR GÖZETLEME SİSTEMİ
- FRONTEX** : AVRUPA SINIR ÖRGÜTÜ
- İŞİD** : IRAK ŞAM İSLAM DEVLETİ
- IRA** : IRISH REPUBLICAN ARMY (İrlanda Cumhuriyet Ordusu)

IDA	: INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION (Uluslararası Kalkınma Örgütü)
ISAF	: INTERNATIONAL SECURITY ASISTANCE FORCE (Uluslararası Güvenlik Yardım Gücü)
KİS	: KİTLE İMHA SİLAHI
KFOR	: KOSOVO FORCE (Kosova Gücü)
MC	: MİLLETLER CEMİYETİ
NATO	: NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
ODGP	: ORTAK DIŞ VE GÜVENLİK POLİTİKASI
PAP-T	: PARTNERSHIP ACTION PLAN AGAINST TERRORISM (Terörizme Karşı Ortak Eylem Planı)
PKK	: PARTIYA KARKEREN KURDISTANE (Kürdistan İşçi Partisi)
SSCB	: SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ
SFGS	: SINIR FİZİKİ GÜVENLİK SİSTEMİ
SISII	: SECOND GENERATION SHENGEN INFORMATION SYSTEM (İkinci Kuşak Schengen Bilgi Sistemi)
SFOR	: STABILIZATION FORCE (Çok Uluslu Barış Gücü)
TBMM	: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
TMMM	: CENTRE OF EXCELLENCE DEFENCE AGAINST TERRORISM (Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi)
TPU	: TERORISM PROTECTION UNIT (Terörizm Koruma Birimi)
TBMM	: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
VIS	: VISA INFORMATION SYSTEM (Vize Bilgi Sistemi)
YPG	: YEKİNEYEN PARASTİNA GEL (Halkçı Koruma Birlikleri)

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
TABLolar LİSTESİ	vii
KISALTMALAR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
GİRİŞ	1
1. BİRİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL OLARAK TERÖR VE TERÖRİZMLE MÜCADELE	4
1.1. TEORİK OLARAK TERÖR VE TANIMLAMALARI	4
1.1.1. Kavrama İlişkin Farklı Tanımlamalar	4
1.1.2. Yazarların Çeşitli Tanımlamaları	5
1.1.3. Kurumların Değerlendirme ve Tanımlamaları	7
1.1.4. Terör ve Terörizmin Anlamsal Farklılığı	9
1.2. TERÖRÜN FARKLI TÜRLERİ VE EYLEMSEL DÖNÜŞÜM SÜRECİ	9
1.2.1. Tarihte Terörün İlk Örnekleri	9
1.2.2. Fransız İhtilali ve Sonrasında Terör Olayları: Modern Çağ Terörizmi	11
1.2.3. II.Dünya Savaşı Sonrası Terör Olayları	11
1.2.4. Soğuk Savaş Sonrası Terör Olayları	12
1.2.5. Günümüzde Terör Olayları: Küresel Terörizm	13
1.3. TERÖRÜN EYLEMSEL DÖNÜŞÜMÜ	14
1.3.1. Dini İdeolojik Odaklı Terör	15
1.3.2. Sosyal Devrim Odaklı Terör	15
1.3.3. Etnik-Milliyetçi Odaklı Terör	15
1.3.4. Siber Terör	16
1.4. DIŞ POLİTİKA ARAÇLARINDAN BİRİSİ OLARAK TERÖRÜN AMAÇ VE HEDEFLERİ	17
1.4.1. Propaganda Yaratmak	18
1.4.2. Otoriteyi Sarsmak	19
1.4.3. Otoriteyi Şiddete Yöneltmek	19
1.4.4. Moral Sağlamak	20
1.4.5. Yıldırma ve Sindirme	20
1.4.6. Halkın Moralini Bozmak	21

1.5. TERÖRİZLE MÜCADELEDE KONSEPTİ ÖRNEKLERİ	21
1.5.1. ABD'nin Terörizmle Mücadele Konsepti	21
1.5.2. Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Konsepti	23
1.5.3. Birleşmiş Milletlerin Terörizmle Mücadele Konsepti	24
2. İKİNCİ BÖLÜM:DEVLET GÜVENLİĞİ İÇİN SINIR GÜVENLİĞİ VE ÜLKE UYGULAMALARI	25
2.1. DEĞİŞEN SINIR GÜVENLİĞİNE KAVRAMSAL BİR BAKIŞ	25
2.1.1. Sınır Kavramı	26
2.1.2. Sınır İşaretlemeleleri	27
2.2. SINIRLARIN SAHİP OLDUKLARI ÖZELLİKLER AÇISINDAN SINIFLANDIRILMASI	28
2.2.1. Morfolojik Sınıflandırma	29
2.2.1.1. Doğal veya Fizyografik Sınırlar	29
2.2.1.2. Geometrik Sınırlar	30
2.2.1.3. Coğrafi ve Kültürel Sınırlar	30
2.2.1.4. Kombine Sınırlar	31
2.2.2. Geometrik veya Yapay Sınırlar	31
2.2.3. Sınırların Hukuki Açısından Sınıflandırılması	31
2.2.4. Sınırların Alan ve Nitelik Bakımından Sınıflandırılması	32
2.2.4.1. Kara Sınırı	32
2.2.4.2. Hava Sınırı	32
2.2.4.3. Deniz Sınırı	33
2.3. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE SINIR GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ	33
2.3.1. Avrupa Sınır Örgütü(FRONTEX)	35
2.3.2. Stockholm Programı	36
2.4. AB ve DİĞER ÜLKELERDE SINIR GÜVENLİĞİ KONSEPTİ	36
2.4.1. İngiltere Entegre Sınır Yönetimi Modeli	38
2.4.2. Fransa Entegre Sınır Yönetimi Modeli	38
2.4.3. Finlandiya Entegre Sınır Yönetimi Modeli	39
2.4.4. Almanya Entegre Sınır Yönetimi Modeli	40
2.5. FİZİKİ SINIR GÜVENLİK YÖNTEMLERİ	41
2.5.1. İnsansız Hava Araçları(İHA)	42
2.5.2. Sınır Duvarları	44
2.5.2.1. İlk Sınır Duvarı ve Dünya'dan Örnekler	46
2.5.2.1.1. Çin Seddi	47
2.5.2.1.2. Berlin Duvarı	47
2.5.2.1.3. Fas Duvarı	47
2.5.2.1.4. İsrail'in "Utanç Duvarı"	48
2.5.2.1.5. Kore Duvarı	48
2.5.2.1.6. İrlanda "Barış Duvarı"	48
2.5.2.1.7. ABD-Meksika Duvarı	49
2.5.2.1.8. Yunanistan Duvarı	49
2.5.2.1.9. Bulgaristan Duvarı	49
2.5.2.1.10. Suudi Arabistan Duvarı	50
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:TÜRKİYE'NİN SINIR GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE SORUNLARI	52

3.1. TÜRKİYE’NİN SINIR ÇEŞİTLERİ VE ÖZELLİKLERİ	53
3.1.1. Türkiye’nin Kara Sınırları ve Özellikleri	54
3.1.2. Türkiye’nin Deniz Sınırları ve Özellikleri	57
3.1.3. Türkiye’nin Hava Sınırları ve Özellikleri	57
3.2. TÜRKİYE’DE SINIR GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ	58
3.3. TÜRKİYE’DE SINIR GÜVENLİĞİ BİRİMİ KURMA ÇALIŞMALARI	63
3.4. ENTEGRE SINIR YÖNETİMİ KONSEPTİ	65
3.5. SINIR GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YAŞANAN SORUNLAR	68
3.6. TÜRKİYE’NİN SINIR GÜVENLİĞİ KONUSUNDA UYGULADIĞI DIŞ POLİTİKALAR	70
3.6.1. Mülteci ve Göçmenlere Yönelik Politikası	70
3.6.2. Açık Kapı Politikası	73
3.6.3. Komşular İle Sıfır Sorun Politikası	74
3.6.4. Türkiye’nin Geri Kabul Antlaşması ve Özellikleri	76
3.7. SINIR GÜVENLİĞİ KONUSUNDAKİ SÖYLEMLERİN DEĞİŞİM NEDENLERİ	78
3.8. SINIR GÜVENLİĞİ ÇALIŞMALARINA SOSYO-KÜLTÜREL BİR BAKIŞ	79
SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	81
KAYNAKÇA	91
ÖZGEÇMİŞ	

GİRİŞ

İnsanlık tarihinde gerçekleşen bir çok olayın belli sebepleri ve sonuçları vardır. Bu olaylar bir takım emellere ulaşabilmek adına gerçekleştirilir. Bu amaçlara ulaşmak istenirken bazı hususlarda da taviz vermek gerekebilir. Bazılarında da asla taviz verilmesi söz konusu bile olmayabilir. İnsanlar yaşamlarında asla vazgeçemedikleri bir takım unsurlara sahiptir. Özgürlük ve güvenlik bunların başında gelir (Kanat,Kodaman,Eren,2016:569). Ancak hangisinin daha ağır bastığı çok belli olmamakla beraber farklı etmenlerde değişiklikler gösterebilir. Yani bir takım insanlar için özgürlük ön planda iken bazıları için güvenlik öncelikli olabilir. Özgürlük ve güvenlik konularına devlet politikaları penceresinden bakıldığında ise sınır güvenliği ilk göze çarpan konu olur. Bu konu ile ilgili olarak her türlü tedbirleri almak isteyebilirler.

Dünyada insan hayatını, toplumsal birlik, beraberlik ve huzur içinde yaşama olanaklarını tehdit eden birçok sorun vardır. Bunların çoğu insanoğlunun kendi imkân ve yine kendi imkânsızlıkları ile yarattığı sorunlar olarak tarihte kendine yer bulmuştur. Bilinen bir gerçek vardır ki o da insanlar bu sorunları belli amaçlara ve gayelere ulaşmak isterlerken yaratmış olmalarıdır. Gelişen ve sürekli değişim içinde olan dünya küreselleşmenin yaratmış olduğu etkileşim sayesinde değişmiştir. Böylece ülkelerin ve devletlerin sahip oldukları her konunun bireysel olmaktan çıkıp evrensel bir nitelik kazanmasına şahit olmuştur. Yani dünyanın bir ucunda yaşanan herhangi bir olay sadece o ülkeyi ya da devleti değil diğer insanları da ilgilendirmektedir. Bu sorunları yaratan insanoğlu yarattığı sorunlara da çözüm yolu aramaktadır. Ancak çözüm bulmak sorun yaratmak kadar kolay olmuyor. Ayrıca bazen de oluşturulan problemlere çözüm ararken problemi daha da içinden çıkılmaz hatta çözülemez hale bile getirilmesi mümkündür. Terör ve terörizmle mücadele bu sorunlardan bir tanesidir ve sınırsız bir şiddet içeren ve bu nedenle nispeten diğer sorunlardan daha tehlikeli olan bu sorun hem ulusal hem de uluslararası boyuttadır (Hobsbawm,2007:135). Yarattığı sonuçlar itibari ile de ülkelerin dış politikalarına yön vermelerine sebep oluşturacak nitelikte olabilir. Gelişen teknoloji ve küreselleşme bunun en tabii sonucu olarak görülebilir (Kanat,Kodaman,İren,2016:567). Ancak her ülke karşılaştığı terör

sorununa farklı açılardan yaklaşmış çözüm yolu ararken kendi çıkarlarını ya da oluşturdıkları dünya siyasetini izlemişlerdir. Terör ve terörizm konusunda daha en başlarda ayrı düşen dünya kamuoyu daha aralarında net bir tanımlama bile yapamazken ortak bir çözüm bulmalarını beklemek çok büyük bir yanılğı olurdu. Özellikle gelişmiş ve dünyada söz sahibi olma nitelikleri fazla olan ülkeler terör ve terörizm konusuna kendi pencerelerinden bakmış ve yol haritalarını kendi istekleri doğrultusunda çizmişlerdir. Bu ülkeler ne zamanki terör sorunu ile karşılaşır işte o zaman çözüm bulma çabası içinde olurlar. Yani dünyanın küçük bir ülkesinde olan bir terör olayı zarar gören insan sayısına bile bakılmaksızın pek fazla önem arz etmez iken gelişmiş ülkelerde böyle bir olayın yaşanabilme ihtimali bile çok büyük öneme ve yere sahiptir. Dünya devletleri terör ve terörizmle mücadele içerisinde buluşmuşlarsa bile tarihin belli dönemlerinde terörü kendi emelleri içinde kullanmışlardır. Bunu açık şekilde yapan devletler de olmuş üstü kapalı şekilde yapan devletlerde. Hermen Rauschning 1939 yılında "Hitler Bana Dedi" adlı kitabında aynen şöyle söylüyor "*Terör en kuvvetli siyasi silahtır....ondan mahrum olamam*" (Altuğ,1995:16). Burda terörün bir silah gibi kullanılmasının mümkün olmasından bahsediliyor. Terör bir insanlık suçudur. Bu suç kimin veya hangi amaçlar doğrultusunda işlemiş olduğunun hiçbir önemi yoktur. Terör ve terörizm bir insanlık suçu ise buna karşı alınacak tedbirler ve savunmalar da insanlık anlayışı yani insan hakları çerçevesinde olacaktır. Kesinlikle şiddete şiddetle çözüm bulmak mümkün olmamıştır.

Terör ve terörizm sorunu ile mücadele eden ülkeler öncelikle sınır güvenliklerini sağlayıp önleyici önlemler ile mücadele yolunu seçmelidirler. Yani şuan gelişmiş ülkelerin uyguladığı yöntemler ile birlikte daha terör var olmadan onunla mücadeleye başlamalıdır ve bu konuda bireysel olmayıp evrensel bir tutum içinde olmalıdırlar. Herhangi bir sorunla en kalıcı ve en etkili şekilde mücadele etmenin en iyi yolu o sonun hiç oluşmamasını sağlamaktır. Bunun için çağın gerektirdiği teknolojik gelişmelerden ve ortak işbirliğinden azami ölçüde yararlanmak gereklidir. Entegre bir yapıya sahip olan güvenlik sistemleri kullanılmalıdır. Sınır güvenliği ve komşu ülkeler ile terör ve terörizmle mücadele konusunda ortak tavır sergilemek ve bu konuda karşılıklı çalışmalar yapmak çok önemli bir husustur. Şu açıktır ki var olan bir insanlık suçu tüm insanları yani dünyadaki tüm ülkeleri

ilgilendirmektedir. Bunun için her ülke gerekli hallerde üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmek mecburiyetindedir. Benim ülkemde olmadı beni ilgilendirmez şeklinde bir tutum sergilemesi söz konusu olmamalı. Dünya devletlerinin bu konuda yaptıkları çalışmalar incelenmiş ve onların konuya nasıl yaklaştıkları gözlenmiştir. Türkiye sorunsalı üzerinde değerlendirildiğinde, bulunduğu coğrafya ve konum itibari ile sınır güvenliği çok büyük önem arz etmektedir. Türkiye için terör olaylarının en sık görüldüğü yerlerin başında sınır bölgeleri gelmektedir. Sınır bölgelerinde baş gösteren bu tehlike ile kalıcı ve etkili bir mücadele göstermenin yolu uzman, akılcı, insan haklarına saygılı ve ortak işbirliği olacağı düşünülmektedir. Oluşturulacak kendine özgü entegre sınır güvenlik sistemleri ve komşu ülkeler ile iyi ilişkiler çözüm için etkili bir yöntem olacağı düşünülmektedir. Ancak Türkiye kendi güvenliği için kendi yol haritasını çizmeli ve bu konuda gerekli politik adımları iyi ayarlamalıdır. Özellikle son dönemlerde yaşanan siyasi olayları iyi değerlendirmeli ve ülkeleri terör örgütlerine karşı bakış açıları ile değerlendirmelidir. Bu araştırmada bu konuya atıfta bulunulmakta ve Dünya'daki diğer çalışmaları Türkiye açısından değerlendirmeye çalışılmıştır. Bu değerlendirme var olan sistemi kopyalamak yerine kendine özgü ve daha ilerici bir sistemin yaratılmasına katkı sağlamak adına olacağı değerlendirilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL OLARAK TERÖR VE TERÖRİZMLE MÜCADELE

1.1. TEORİK OLARAK TERÖR VE TANIMLAMALARI

Terör ve terörizm insanlığın var olduğu zamandan bugüne kadar toplumsal yaşam içerisinde kendine yer bulmuş ve zamanla getirdiği evrimler ile varlığını sürdürmeyi sağlamıştır. Ancak bu iki kavram hakkında net ve evrensel bir tanım söz konusu olmamıştır (Bilir,2009:43). Terör ve terörizm tarif ve kavramsal tanımlamaları devletçi propaganda yaklaşımına, o günün içinde bulunduğu siyasi ve ideolojik şartlara, küresel, bölgesel ve yerel dinamikler göz önünde bulundurularak yaratılmaya çalışılmıştır (Bal,2008:36). Teröre ve terörizme ilişkin kavramlar, tanımlar, kuram ve teoriler küresel anlamda üstünlüğü ve egemenliği elinde bulunduran ülkelerin politikasına göre yaratılmaktadır (Byers,2002:55).

1.1.1. Kavrama İlişkin Farklı Tanımlamalar

Birçok sözlük ve ansiklopedi de yazar, araştırmacı,ülke, kurum veya kuruluşlar kendi bakış açılarını gösterir şekilde tanımlar yaparak terör ve terörizmi kavramsallaştırmaya çalışmışlardır.

İlk olarak terör kavramı Latince “terrere” sözcüğünden gelmiş olup, anlam olarak ta “korkudan sarsıntı geçirme, korkudan dehşete düşmeye sebep olma” şeklinde tanımlanır (TBB,2001:4). Türkçe’ye ise Fransızca bir kelime olan “terreur” sözcüğünden geçmiştir. Türk Dil Kurumu bu sözcüğü “ korkutma, yıldırma, tedhiş, cana kıyma ve malı yakıp yıkma” anlamları ile bağdaştırmıştır (TDK, 2004). Terör insan ilişkilerinin başladığı dönemden bu yana var olan anlamı her dönemde ve aşamada gelişmiş mücadele, çatışma, savunma ve hatta savaş stratejisi unsuru olarak kullanılan bir yöntemdir (Bal,2008:40). Birçok kurum, kuruluş, devlet veya uluslararası organizasyonlar teröre kendi bakış açılarını ön planda tutarak belli kalıplarda anlam yükleme çalışmalarına girişmişlerdir. Hatta ulusal veya uluslararası boyutta oluşturulan birtakım çalışmalarda veya yasalarda bu konu üzerine eğilmiş olmalarına rağmen kesin ve net bir şekilde ortak ve evrensel bir tanım oluşturma başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Birbirlerinden farklı

olmasına rağmen genel olarak ya ortak noktaları bulunan ya da birbirinin yerine kullanılan terör ve terörizm kavramları için tüm dünyada kabul edilmiş ortak bir tanımlama yoktur (Bilir,2009:28).

Bazı sözlük ve ansiklopedilere göre;

Encyclopedia Britannica; “*Siyasal bir gayeyle bombalama, öldürme ve adam kaçırmaya gibi güç kullanılması*” şeklinde bir terör tanımı oluşturmuştur (Mango,2005:12).

Türk Dil Kurumu sözlüğü terörizmi: “*Siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka ve bireye karşı şiddet eylemlerine başvurmak*” (TDK, 2014).

Fransızca Petit Robert sözlüğü terör kelimesini şu şekilde ifade etmektedir: “*Bir toplumda bir grubun halkın direnişini kırmak için yarattığı ortak korku*” (Bilir, 2009:28).

International Encyclopedia of Science a göre: “*Önceden belirlenmiş hedefleri elde etmek için şiddet kullanan, şiddete başvuran bir grubun veya partinin kullandığı metot*” olarak tanımlanır (Charlile,2007).

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, terörü: “*Bir gücü bir iktidarı zorla kabul ettirmek amacıyla sistemli bir biçimde şiddet kullanma, yıldırma, tedhiş*” olarak tanımlamaktadır (Altuğ,1995:20).

Sadece sözlük anlamları ile değil bu konuda yıllardır araştırma yapmış kitaplar yazmış ve konu hakkında uzman olarak nitelendirilebilecek insanlarda terör ve terörizm kavramlarının açıklanmasına çok büyük katkılar sağlamışlardır.

1.1.2. Yazarların Çeşitli Tanımlamaları

Osman Sulhi Aksu tarafından yayınlanan Ansiklopedik *Zabıta Sözlüğü*' ünde terör eylemi için şöyle bir tabir mevcuttur: “*Sürekli korku altında tutmak amacıyla şiddet hareketleri, kaçırma ve cinayetler işleme eylemleri, sistemli şiddet hareketleri ve cinayetlere başvuru eylemi*” (Altuğ,1995:21).

Ord.Prof.Dr.Sulhi Dönmezer' e göre terör: “ *Şiddetin, sosyal, ulusal, ırki, dinsel fesat çıkarıcı ve diğer maksatlar ile ve sosyal sınıflar arasında çatışma ve savaşı tahrik etmek üzere planlı ve hukuk dışı olarak kullanılmasıdır*” (Korkmaz,1998).

Terör ve terörizm konusunda çok önemli çalışma ve araştırmaları olan yazar ve araştırmacı Prof.Dr.Yılmaz Altuğ'un terör tanımına göre: “*Bir azınlığın hedeflediği amaca demokratik ve normal yollarla varamayacağını anlayıp, amacına topluma dehşet ve korku salarak varmak istemesidir*” (Altuğ,1995:14).

Diğer bir terörizm uzmanı olarak tanınan Paul Wilkinson'a göre: “ *Bazı politik ve siyasi taleplerin karşılanması için insanları, grupları, halkı yada iktidarı yıldırma amacıyla öldürme yada yok etme eylemlerinin sistemli bir şekilde uygulanması veya bu amaçla tehdit oluşturulmasıdır*” (1986,56).

Mehmet Ali Bal'a göre “*Savaş Stratejilerinde Terör*” kitabında şöyle bir tanımlamadan bahsetmektedir: “*Terör birey ve toplumda korku yaratmak, onların hareketlerini engellemek yada kısıtlamak için, kendi iradesini kabul ettirmek üzere uygulanan her türlü engelleyici yada kısıtlayıcı, koruyucu, baskıcı, özgürleştirici, yöntem, tarz, metot ve stratejilerdir*” (Bal,2008:41).

2005 tarihinde Wesleyan Üniversitesi Öğretim Üyesi Marta Crenshaw *Demokrasi, Terörizm ve Güvenlik ve Güvenlik Uluslararası Zirvesi* nde “*Terör, siyasi bir hareket şeklidir. Kökeninde şiddeti meşrulaştırmaya ve desteklemeye yardımcı olan doktrinlerin ve birçok değişik inançların hizmetinde kullanılan politik memnuniyetsizliğin bulunduğu bir stratejidir*” şeklinde bir tanım yapmıştır (Caşın,2008).

1.1.3. Kurumların Değerlendirmeleri ve Tanımlamaları

Görev sahaları terörle alakalı olan ulusal ve uluslararası alanda yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından da farklı tanımlar mevcuttur. Yapılan tanımlamalar arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ilk aşamada dikkat çekicidir.

Türkiye'de terör ve terörizm konusunda yetkili makamlardan biri olan Türk Silahlı Kuvvetlerine göre: “*Cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasa'da belirtilen Cumhuriyet'in*

niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti'nin ve Cumhuriyeti'nin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir”(Teröristle Mücadele TSK Müşterek Harekat Doktrini,1990). Bu tanımlamada TDK yaptığı tanımlama ile olan benzerlikler gözden kaçmamıştır.Tüm dünyada terör sorunu ile büyük mücadele veren ve 11 Eylül 2001 saldırısı ile teröre savaş ilan eden (War on Terror) Amerika Birleşik Devletleri terör ve terörizm konusunda yapılan tanımlama çalışmalarına kendince katkı sağlamıştır.

ABD Dışişleri Bakanlığı: *“Gruplar veya gizli ajanlar tarafından önceden planlanmış, sivillere karşı gerçekleştirilen siyasi amaçlı şiddet”(Kaya, 2005:15)* şeklinde tanımlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri terör politikasında mücadeleden ziyade savaş terimini kullanmayı seçmiştir. Çünkü Amerikan Politikası hiçbir şekilde terör ve terör unsurları ile antlaşma yapmaz veya herhangi bir uzlaşma yolunu seçmez onlar için terör tamamen yok edilmesi gereken bir düşman niteliğindedir (Richards,2014:3).

ABD Savunma Bakanlığı'nın terörizm tanımı da şu şekildedir: *“Hükümetleri veya toplulukları sindirmek, gözünü korkutmak veya baskı altında tutmak niyetiyle genellikle politik, dini ve ideolojik güdülerle hesaplı yasa dışı kuvvet kullanımı, kuvvet kullanma tehdidi veya şiddet uygulamasıdır” (Schmid,2011:39).*

ABD' nin terörle mücadele konusunda geniş yetkiler verdiği CIA in tanımı diğer resmi kurumlara oranla daha kısa şekilde tarif eder: *“ Bireyler veya gruplar tarafından şiddet kullanımını yada kullanım tehdidi, terördür” (TBB,2001:8).*

3713 sayılı Terör ile Mücadele Kanununda terör tanımı şu şekilde ifade edilmektedir *“ Terör, baskı, cebir, şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, anayasada belirtilen cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milleti ile*

bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyeti'nin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temek hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girilecek her türlü eylemdir” (1991). Birçok farklı tanım ve kavramsal açıklama mevcuttur. Tabii ki bunların her biri kendi bakış açıları ile yaratılmış olan tanımlamalardır. Kimileri tecrübelerini kimileri siyasi görüşlerini kimileri de gelecekteki amaçları doğrultusunda kavramlar oluşturma çabası içinde olmuşlardır. Ortak payda şiddet, siyasi, ideolojik amaçlar için kullanılan bir araç olduğu şeklindedir.

Tanımlamalar çoğunlukla bir şiddet türü gibi aksedilse de her şiddet olayını terör veya terörizm olarak değerlendirmek yanlış olur. Hâlbuki hiçbir şiddet eylemi göstermeden de terörizm faaliyeti sergilene bilinir. Amaç topluma ya da devlete kendi ideolojilerini benimsetmek ise bunu fiziksel olarak suikast, cinayet ya da şiddet içerikli eylemler yerine; toplulukları veya insanları insan haklarından mahrum bırakarak onlara psikolojik baskı uygulamak ya da onların ölümlerine göz yummakta bir nevi terör eylemi olarak değerlendirile bilinir. Terörün tanımı konusunda görüş birliğinin olmadığı açık şekilde ortadadır. Ne dünya da ne de Türkiye de terör konusunda bir görüş birliği mevcut değildir (Çitlioğlu,2005:46).

1.1.4. Terör ve Terörizmin Anlamsal Farklılığı

Terör ve terörizm anlam olarak birbirlerine benzer ifadelerle sahip olsalar da bu iki kavram arasında farklılıklar barındırdığı bilinmektedir (Altug,1995:8). Kontrolsüz kitleler tarafından yaratılan aşırı şiddet ve katliamları “Terör”, terörün siyasal ve ideolojik maksatlarla iradi olarak kullanımına ”Terörizm” denir (TBB, 2006:3). Terör her türlü şiddet hareketlerine sahip olup bireysel ya da örgütlü olarak yapılan hareketler şeklinde tanımlanabilir (Ergil,1991:46). Terörizm ise terörden farklı olarak siyasi bir araç niteliği taşımaktadır (Mango,2005:2). Başka bir deyişle terörizm siyasi maksatlar için iradi olarak terör yaratmak eylemidir (TBB,2006:3). Kısaca terörizm siyasal baskı ve sosyal kontrol aleti olarak kullanılan bir eylem olarak da görüle bilinir (Altug,1995:26). Terör ve terörizmle

ilgili olarak belli bir siyasi veya ideolojik amacın olması gereklidir. Kullanılan bir araç olması bakımından bir amaca hizmet etmek için yaratılan bir olgudur.

1.2. TERÖRÜN FARKLI TÜRLERİ VE EYLEMSEL DÖNÜŞÜM SÜRECİ

Terör ve terörizm son zamanlarda ya da modern çağların yarattığı bir kavram değildir. Şiddet ve propaganda aracı olarak düşünüldüğünde sanki bir gerilla tekniği gibi algılanabilir. Terör ve terörizmin binlerce yıla varan bir geçmişe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Tabii o dönemlerde yapılan terör odaklı eylemleri günümüz ile değerlendirmek yanlış bir algı yaratabilir. Neredeyse insanlığın doğumu ile başlayan ve günümüze kadar uzanan bir sürece sahiptir. Geçmiş çağlarda genelde siyasal ve dinsel protesto hareketleri ile kendilerini göstermişlerdir. Tarihsel süreç içerisinde terör eylemleri farklı ideolojiler, siyasal gruplar ve hatta dini yapılar tarafından etkin bir güç olarak kullanılmaya başlanmıştır (Goodin,2006)

1.2.1. Tarihte Terörün İlk Örnekleri

Tarihteki ilk terör olarak nitelendirilen hareketleri M.Ö 66-73 yılları arasında yaşayan Sicariler (Zeolotlar)'ın yaptıkları eylemler olarak değerlendirilir. Bunu Ortadoğu da bugünkü İsrail olarak bilinen ülkede başlayan "Sicariler" olarak bilinen bağnaz din adamlarının kurduğu bir mezhebin varlığı ile bilinmektedir (Altuğ,1995:27). Sicariler aşırı radikal Yahudi bir gruptan oluşmaktaydı (Rapoport,2004). Tabii yaratılan terör eylemlerinde dini motiflerin kullanılması suikastçı ya da fedai olarak tabir edilen kişilere eylemleri sonucunda tanrının emri ya da cennetin vaat edilmesi şaşırtıcı bir durum olmasa gerek. Ayrıca o dönemlerde kullanılan eylem araçları da ilkel ama korkutucu olacak şekilde idi. Sicariler suikastlarını ceketlerinin altına sakladıkları kılıç şeklinde bir bıçak ile gerçekleştirirdi. Tabii ki o dönemlerde hedef kitleyi hükümdar ve toplumda ileri gelen insanlar oluşturuyorlardı (Laqueur,2001). Tabii ki bunun yanında önemli tesis ve yapılarda hedef olarak görülüyordu. Örneğin kamu binaları, hububat depoları ve su kanalları (Altuğ,1995:28). Yapılan eylemlerin halk nazarında ve yöneticiler tarafından ciddi şekilde konuşulması için bu tip önemli yapılara ve şahıslara saldırı düzenlemek öncelikli gayeleri olmuştur.

M.S 1050 yıllarında ortaya çıkan ve Hasan Sabbah liderliğindeki Haşhaşiler de tarihte yer edinmiş önemli terör gruplarından birisidir (Rapoport, 2004:55). Hasan Sabbah önderliğinde kurulan ve yine dini temellere dayalı mezhepçi bir yapıya sahip olan Haşhaşiler gerek kendilerine seçtikleri hedefler gerekse uyguladıkları metotlar ile Sicarilerden sonra terörist yapıya sahip ikinci en eski terör grubu olarak bilinirler. Haşhaşi olarak bilinen insanlar uyuşturucu madde kullanımı ile tanınmaktaydılar (Rapoport,2004:58).Tarihsel olarak bıraktıkları iz ile günümüzde İngilizce “assassin” suikastçi anlamına gelen kelime Haşhaşiler den gelmektedir. Haşhaşilerin kullandığı yöntem suikast türü saldırılar yapmaktır. Yaptıkları eylemler arasında en önemlisi Selçuklu veziri Nizamül'mülk düzenlenen suikasttır (Rapoport,2004:61). Hatta Haçlı Kralı Conrad, Selahattin Eyyübi ve Melikşah gibi devlet adamlarına suikast girişimleri bunlardandır (Mannik,t.y:152). Günümüzde varlığını sürdüren radikal islami terörizmle Haşhaşilerin sahip olduğu uygulamalar arasında benzer özellikler kendini gösterir. Hasan Sabbah tarafından yaratılan ve kurduğu örgüte katılanlara verdiği “Fedain” sözcüğü terör tarihinde hiç silinmeyecek bir edinmiş hatta tarihte bazı örgüt militanları tarafından da kullanılacaktır. Filistin Kurtuluş Örgütü militanları bunlardan bir tanesidir. Fedai kelimesini belli dini amaçlar doğrultusunda da yani cennete gitmek için kendini feda eden örgüt üyeleri tarafından kullanıldı. Bunu günümüzde dahi görmek mümkündür. Günümüzde radikal İslamcı Terör Örgütü olarak tanımlanan gruplar kendilerini Allah İslam yolunda fedaisi olarak tanımlamaktadırlar. Fedailer eylemleri nedeniyle İslam Edebiyatında “İslam Kahramanları” olarak ta adlandırılmışlardır (TBB,2009:30). Hasan Sabbah fedailerini kontrol altında tutmak için Haşhaş adı verilen uyuşturucu madde ile kullanıyordu. Böylelikle emri altındaki insanları tesir altında yönetmek çok daha kolay oluyordu. İnsanların akıl muhakemelerini yok ederseniz onları kontrol etmek ve onları istediğiniz şekilde yönlendirmeniz kolay olacaktır.

1.2.2. Fransız İhtilali ve Sonrasında Terör Olayları: Modern Çağ Terörü

1789 Fransız İhtilali ile başlayan devrimcilik hareketi terör örgütlerinin evrim süreci içinde yer almıştır. Bu dönemde iki grup insan topluluğu bu süreci yönlendirmiştir. Kendilerine karşı olan devrimleri önleyebilmek için devlet

terörünü yaratarak terör rejimi oluşturan devrimciler. Devrim yapabilmek adına terörü yeniden şekillendiren anarşist ihtilalcilerdi (Tembo,2009:88) Bu dönem görülen terör hareketlerinde önemli değişimler göze çarpar. Devlet mekanizmasının bilinçli ve sistematik şekilde terör yaratması ve bu amaçlarla kullanılması bu dönemin en bariz gerçeğidir. Dönemin başlamasına sebep olan Fransız ihtilali “yukarıdan terör” diye de bilinen devlet terörü kavramının yaratıcısı olarak tarihte yer edinmiştir. 1793-1799 yılları arasında Fransa’da Robespierre ve Kamu Selameti Komitesi şiddet uygulamaları ile terörizmin ve terör rejiminin simgesi olarak bilinir. Crozier’e göre, “*devlet terörü Fransız Devriminin bir yan ürünüdür*” (TBB,2006:31). O dönem içerisinde yaklaşık 300.000 insan çeşitli sebeplerle tutuklanmış, 17.000 kişi ise öldürülmüştür. Bazı düşünürler terörizmin siyasi bir araç olarak kullanıldığını da savunmuşlardır (Mango,2005:12). Buradan da anlaşılacağı gibi Fransız İhtilali ile birlikte terörizmi sadece örgütler değil devlet de kullanmaya başlamıştır.

1.2.3. II.Dünya Savaşı Sonrası Terör Olayları

2. dünya savaşının patlak vermesi ve Amerika’nın Vietnamı işgal etmesi ile terör farklı boyutlarda kendini göstermiştir. Amerika’nın Vietnam başarısızlığı iki kutuplu dünyada sol ideolojiyi destekleyen örgütlerin ortaya çıkışını tetiklemiştir. Fransa’da öğrenci hareketleri olarak ortaya çıkan ve tarihte “68 hareketi” ismiyle yer edinen olaylar bu gelişimin devamı niteliğindedir. Bunun sonucu olarak dünyanın farklı birçok noktasında komünist devrimi destekleyen terör örgütleri ortaya çıkmışlardır (Yayla,1990:73). Sol ideoloji terör örgütlerinin etkisinin en fazla olduğu anlayış olarak bilinir. Anarşist ideolojilerde kurulu düzeni yıkmak için, sol ideolojiler ise mevcut düzene alternatif düzen getirmek amacı ile teröre başvururlar. Bundan dolayı diğer ideolojilere nazaran terörü amaca ulaşmayı sağlayacak bir araç olarak algırlar. Bu dönem içerisinde de dünyanın farklı yerlerinde birçok terör örgütü kurulmuştur. Japonya’da Japon Kızıl Ordusu, Almanya’da RAF, İtalya’da Kızıl Tugaylar bu örneklerden sadece bir kaçıdır (TBB,2006:34).

1.2.4. Soğuk Savaş Dönemi ve Sonrası Terör Olayları

İkinci Dünya savaşının bitiminin ardından dünya başka bir çalkantılı döneme girmiştir. Soğuk savaş olarak da bilinen bu dönemde terörizm devrim boyutundan çıkıp adeta soğuk savaş silahı haline gelmiştir. Hatta bazı kesimler terörü dış güçlerin bir enstrümanı şeklinde görmüşlerdir. Bu dönemde terör örgütleri devleti ve toplumu yeniden yapılandırmayı amaç edinmişlerdir. Terörü bir propaganda silahı olarak davalarını tanıtmak için kullanan ve kendilerini davaya adanmış kısmen dış destekli teröristleri bu dönemde çok görülür. Soğuk savaş yıllarında Doğu ve Batı blokları arasındaki ölümcül çekişmeyi ve terörizmin neden bu dönemde pervasızca kullanıldığını Ganser'in tarihçi Denna Frank Fleming'in "Origins of Cold War" kitabından kolayca anlamak mümkündür.

"Radikal bir kararlar kilise ve feodalitenin lağvedilmesi dâhil Rus Devrimi sonrası yaşanan pek çok sosyal değişim, dünyadaki muhafazakârlar tarafından zamanla kabul edilebilirdi. Ancak sanayinin, işletmelerin ve toprağın ulusallaştırılması işte bu kabul edilemezdi. Rus Devrimi bir daha asla hiçbir yerde tekrarlanmamalıydı" (Ganser,2005:88). II.Dünya savaşı yıllarına ve sonrasına bakıldığında terör örgütlerinin nasıl varlıklarını sürdürdüklerini daha kolay anlarız. Bilindiği üzere savaş ABD nin nükleer silah kullanması ile sona ermişti. Bunun sonucunda SSCB de nükleer silah teknolojisine önem vermiş ve dünyada dehşet yaratan kimyasal silah teknolojisinde dengeleme politikası egemen olmuştur. Bu denge politikası devletlerin savaş başlatmak için birden çok sebebin olmasına itmiştir. Böylece topyekûn savaş stratejisi yerini gözü kara çatışmalara ve sarsıcı eylemlere bırakmıştır. Resmi olarak savaş ilan edilmesi bir devlet meselesi olmaktan çıkmıştır artık. Batı bloğu terörizmi Doğu bloğuna karşı kullanmıştır ve çıkardığı bazı yasalar ve yönergeler ile bunu meşrulaştırmıştır. Örneğin Batı bloğu lideri ABD 1947 yılında Ulusal Güvenlik Yasası(National Security Law) çıkartmış ve hatta o dönemde CIA bağlı Politika Koordinasyon Bürosunu kurmuştur. 1947 yılında ABD "Örtülü Politik Müdahale veya Örtülü Operasyon" uygulamasını başlatmıştır. Komünist idarelerin devlet yönetimlerini ele geçirmemesi için bu uygulama kullanılmıştır (Mullins,1997). Doğu Bloğu ise Batı bloğunun bu hareketleri karşısında sessiz kalmayarak kendi hamlelerini yapmışlardır. Özellikle

Sovyet yöneticiler komünist rejim dışındaki ülkelerde terörizm faaliyetleri ile etkinliklerini arttırmayı düşünmüşlerdir. Kendi gizli servisleri ve bazı diğer Doğu bloğu gizli servislerinin terörizmi kullanmaları için çalışma yürütmüşlerdir. Görülen şudur ki Soğuk Savaş döneminde Batı bloğu ve Doğu bloğu terörizmi kendi çıkarları ve istekleri doğrultusunda kullanmışlardır. Soğu savaş sonrasında bile ülkelerin oluşturmaya çalıştıkları dış siyasette terörizm hep yer edinmiştir. Çünkü terörizm devletlerin kendi ideolojilerini kabul ettirmek veya yaymak için kullanılan bir araç olarak görülür. Bunu günümüzde dahi görmek mümkün ve tarih sahnesi bu tür örnekler ile doludur. Örneğin Ermeni terör örgütü ASALA nın Türk diplomatlara suikastlar düzenlemeleri hala akıllardadır (Bayraktar,2007).

1.2.5. Günümüzde Terör Olayları: Küresel Terör

Yakın döneme ve günümüze baktığımızda terör örgütlerinin intihar eylemlerini ile kendilerinden söz ettirmeleridir. Önceki dönemlerde de intihar eylemleri gerçekleştirirlerdi. Fakat bu dönemde bu tür eylemlere başvurulması günümüzün dikkat çekici özelliği olarak karşımıza çıkar. İntihar eylemleri ile yani canlı bomba tekniğinin en çok bu dönemde kullanılmasında dini motiflerin varlığını sebep olarak görebiliriz. Günümüzde yapılan ve dünya da büyük ses getiren eylemlerin temelinde dini motifli örgütler tarafından ve intihar eylemleri vasıtası ile gerçekleştirildiğini görürüz. Daha öncede bahsettiğim 11 Eylül 2001 tarihindeki ABD de Dünya Ticaret Merkezi ikiz kulelerine yapılan saldırı dini temellere dayalı El-Kaide örgütü tarafından gerçekleştirildi(onedio.com). İki yolcu uçağı ile gerçekleştirilen saldırı dünyada büyük yankı buldu. Özellikle kullanılan silah ve hedef kitlesi olarak büyük dikkat çekmiştir. Eskiden kullanılan suikast yöntemleri artık yerini kitle imha silahlarına bırakmıştır. Hatta örgütlerin hedef listelerinde bulunan yöneticiler yerine normal savunmasız vatandaşlar hedef alınmaya başlanmıştır. Terör örgütlerinin birçoğu varlıklarını Müslüman ülkelerde sürdürmeye çalışırken eylemlerini de ayırım gözetmeksizin tüm insanlara karşı yapmaktadırlar. Örneğin El-Kaide, Hizbullah, Deaş veya IŞİD gibi dini temelli örgütler Müslüman ülkeler coğrafyasında ve özellikle siyasi istikrarın pek mevcut olmayan ülkelerde bulunurlar. Eylemlerini hem ülke içinde hem de ülke dışında gerçekleştirirler. Terörün ve terörizmin tarihsel süreci ve evrimine baktığımızda

eldeki veriler bize terör örgütleri hakkında genel geçer bir bilgi veriyor. Öncelikle şunu söylemek gerekir ki terör örgütleri için bir ayırım yapma durumu ortadan kalkıyor. Yani örgütleri yerel ya da uluslararası olarak değerlendirmesi artık pek mümkün olmuyor çünkü bütün örgütler uluslararası bir oluşum sergiliyorlar. Eylemlerini sadece buldukları coğrafyada değil dünyanın herhangi bir noktasında gerçekleştirme imkânlarına sahip oluyorlar. Küreselleşmenin ve terörizmin uluslararası boyutunun geçmişten beri kazandığı ivmenin bu durumda etkili olduğunu söylemek gerekir.

Ancak 11 Eylül saldırısı terörizmin tarihsel serüvenine farklı bir boyut kazandırmıştır. Dünya’da yaşanan büyük ses getiren eylemlerde terör örgütleri bir ideolojinin etkisinde kalarak hareket etmiş iken bu olayda durum farklıdır. Sanki 11 Eylül saldırısından önce terör ve terörizm dünya kamuoyunda üzerinde konuşulmaya bile gerek olmayan bir konu iken o tarihten sonra terör ülkelerin 1 numaralı gündem maddesi haline gelmiştir. Bunu 11 Eylül öncesi ve sonrasında terör hakkında yazılan kitap makale ve kurumsal çalışmaları karşılaştırarak kolayca anlayabiliriz. Sadece 2000 ile 2007 arasında terörizm başlıklı kitap sayılarına baktığımızda, bundan önceki 60 yılda yazılan kitap sayılarından 10 kat daha fazla olduğunu görürüz (Demir, 2011:132).

1.3. TERÖRÜN EYLEMSEL DÖNÜŞÜMÜ

Terörizmin evrimsel sürecine bakıldığında her terör dalgasının dünyadaki siyasi dönüşüm ve belirsizlik ile ortaya çıktığını görürüz. Dünyada yaşanan büyük siyasi ve ideolojik değişimler terör örgütlerinin de üzerinde etki yaratmıştır. Örneğin Fransız ihtilali ile sol düşüncenin egemen olmasıyla birlikte ulus-devlet ve milliyetçilik akımı neticesinde başlayan öğrenci hareketleri. İran devrimi ve Arap Baharı ile kendini gösteren dini temelli örgütler ve eylemleri bunlardan birkaçıdır. Kısaca şöyle de diyebiliriz ki, farklı dönemler de terör örgütleri farklı ideolojik fikir akımları ile hareket etmişler (Rapoport,2004).

1.3.1. Dini İdeolojik Odaklı Terör

Dini ideolojilerin terör örgütleri üzerindeki etkisi geçmişten gelen bir gerçektir. 1979 İran Devrimi ve Sovyetlerin Afganistan’ı işgal etmeleri dünyada yeni bir dini

ideolojinin baskın olduğu terör dalgasının doğmasına neden oldu. Özellikle İslâm toplumlarının bazı kesimlerinde bunu görmek mümkün. Sovyetlerin Afganistan'da başarısız olmaları bu ideolojinin toplumsal etkisini güçlendirdi. Bu gelişmeler kendilerine dini referans alan terör örgütlerinin ortaya çıkmasına neden oldu (Rapoport,2004). Ancak bu oluşum süreci sadece İslam dini açısından geçerli değil. Yine bu dönemde diğer dinler adına faaliyet gösteren terör örgütlerin de varlığından söz etmek yanlış olmaz. Dünya da bu konuda birçok örnek mevcuttur. Japonya'da Arm Shrinkyo, Hindistan'da Sih'ler tarafından kurulan örgütler ve Amerika'da ortaya çıkan din eksenli örgütler buna en güzel örneklerdir. Fakat kabul edilmelidir ki, bu dönemde en fazla İslam motifli dini örgütler faaliyet gösterdi. Bunun en büyük nedeni de İslam dünyasında o dönemde yaşanan siyasi gelişmeler ve kronik hale gelen ve halen devam eden İslam coğrafyasındaki siyasi istikrarsızlık. Bunu günümüzde de görmek mümkündür. İslam coğrafyasında hangi ülkede siyasi istikrarsızlık ve bozuk bir kamu düzeni varsa o ülkede terör örgütlerinin varlığı ve etki alanı çok büyük oluyor. Adeta siyasi boşluğu ve idareyi terör örgütleri üstlenmiş gibi görünüyor.

1.3.2. Sosyal Devrim Odaklı Terör

Terörizmin tarihsel süreci izlenirken gözden kaçırılmayacak noktalarda mevcuttur. Özellikle terörizmin etkilendiği hususlar ve ideolojik anlayışlar. Özellikle 1880 yılından günümüze birçok terör örgütü Fransız devrimi sonrasında ortaya çıkan Anarşist ideolojinin etkisinde kalarak eylemlerini meşrulaştırmaya çalışmışlardır. Hatta bu dönemde anarşizm dalgasının sonuçlarından birisi de birçok lidere suikast girişimi olarak bilinir. Aralarında ABD Başkanları Garfield ve McKinley, Fransız Cumhurbaşkanı Carnot, Rus Çarı Alexander, İtalya Kralı I. Umberto, Avusturya-Macaristan İmparatoriçesi Elizabeth ve İspanya Başbakanı Del Castillonun bulunduğu çok sayıda devlet ve hükümet başkanları öldürülür. Suikast siyasal şiddetin en gözde eylem türü olarak tarihe geçmiş olur. Anarşist anlayışa göre; modern toplum insanlarda bulunan düşmanlık, hırs ve tutku gibi olguları ahlakî değerler üreterek ve suç gibi göstererek gizler (Tembo,2009). Aslında bu ahlaki değerler tarihsel bir geçmişin ürünü oldukları için gayri ahlakidir. Bu noktada terör devreye girer ve bu değerleri ortadan kaldırıp özgürlüğü

gerçekleştirmenin en kısa ve en etkili yolu olarak kabul görür. Bu dönemde anarşist ideolojinin etkisinde kalan birçok terör örgütleri ortaya çıkmışlardır. Mesela; Narodnoya Volya isimli örgüt Rusya da ortaya çıkmıştır. O dönemde yönetimde olan Çar'a karşı yapılan miting veya toplantı gibi masum eylemleri anlamsız kabul ederek bombalama, suikast gibi eylemlerin ortaya çıkmasına ön ayak olmuşlardır (Mango,2005:25). Hatta bu tip eylemler öyle bir duruma gelmiştir ki meşrutiyet kazanmışlardır. Amaç ve ideolojilerine o kadar bağlıdırlar ki örgüt mensubu teröristler için "davaya adanmışlık" söz konusu olur. İnsanlar terörist oldukları için gurur duyar ve saklanma ihtiyacı hissetmez bir hale gelmiştir. Hatta terör örgütleri eylemlerini üstlenmekten çekinmezler. Bu tip bir örneği Narodnoya Volya örgütünde görülmüştür. Bu örgütün bir üyesi Rusya'da bir polisi yaralamış ve neticesinde mahkeme yapılan eylemi terör amaçlı işlenmesinden dolayı meşru saymıştır. Herhangi bir ceza verilmemiştir. İşte bu örnek bile bu dönemde terörün nasıl meşru bir hareket olduğunu gösterir (Mango,2005:27).

1.3.3. Etnik-Milliyetçi İdeoloji Odaklı Terör

Fransız ihtilali ve 1. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan özgürlükçü ve milliyetçilik akımı (ulus-devlet) ise terörizm tarihinde yeni bir sayfa açmıştır. Bilindiği üzere bu dönemde büyük imparatorluklar içerisinde bulunan birçok azınlık grup isyanlara başlar. Bu dönemde faaliyet gösteren terör örgütleri etnik grupların ve azınlıkların çok uluslu imparatorluklardan ayrılarak kendi devletlerini kurmalarını ve özgürlüklerini kazanmak için hareket etmelerini amaçlamışlardır. Osmanlı Devleti'nden ayrılmak isteyen Ermeniler tarafından 1887-1890 yılları arasında kurulan Hınçak ve Taşnak, Balkanlarda ise Bulgarlar, Boşnaklar, Makedonlar ve Sırp'lar tarafından kurulan örgütler, Ortadoğu'da da Yahudiler tarafından kurulan örgütler ve İngiltere'deki IRA ayrılıkçı amaçla kurulan terör örgütlerinden bazılarıdır (Rapoport,2004).

1.3.4. Siber Terörizm

Bilgi teknolojilerine olan bağımlılık her geçen gün artmaktadır. Bu durum hem birey bazında hemde ülkeler bazında bir takım zafiyetler yaratmaktadır. Bu zafiyetler sonucu terörist gruplar ulusal güvenlik ve hava kontrol sistemleri gibi

hedeflere yönelmeye başlamışlardır. İşte bu noktada siber terörizm potansiyel tehlikeler arasında yer alır. “Siber terörizm, siyasi ve sosyal mercilere ve kifiilere gözdağı vermek, baskı oluşturmak maksadıyla resmi birimlerin bilgisayarlarına, network sistemlerine, bilgi ve veri tabanlarına yapılan yasadışı tehdit ve zarar verici saldırılardır”(Tasam,2015). Siber terörizm kitlesel alanda zarar verebilme potansiyeli, psikolojik etkisi ve medyatik cazibesi ile modern terörist oluşumlar tarafından ilgi görmektedir.

1.4. DIŞ POLİTİKA ARAÇLARINDAN BİRİSİ OLARAK TERÖRÜN AMAÇ VE HEDEFLERİ

Terör örgütlerinin amaçları faaliyet gösterdikleri ülkelere ve kendilerini yöneten güç odaklarının amacına bağlı olarak farklılıklar gösterir (Dilmaç,1997:39). Daha öncede belirtildiği gibi terör bir amaç değil bir araçtır. Uzun vadede siyasi rejimleri değiştirmeyi amaç edinen bir görüntü sergilese bile bu amacına ulaşmak adına kısa vadeli ve geçici amaçları olacaktır. Terörizmin birbiri içe girmiş olan kısa vade amaçlarını şu şekilde özetlenebilir; öncelikle hedef olarak tespit edilen rejimleri yıpratmak ve ülke içi mevcut otoriteyi sarsmaktır. Bunun içinde halkın arasına devlete karşı güvensizlik hissiyatı salmayı amaçlar.

Dünya kamuoyuna davalarını duyurmak ve dikkatleri savundukları konu üzerinde toplamaktır. Bunun içinde her türlü yola başvuracaklardır. Bunlarında en başında toplu iletişim araçları gelmektedir. İnternet ve sosyal medya araçları bu yönden kullanılabilir en etkili yollardan biridir. Günümüz dünyasında sıkça kullanılan internet araçları Youtube veya Facebook gibi popüler medya organları ile propaganda yapmak onların gücünü arttıran bir yol olarak görülür. İşid veya Deaş gibi örgütlerin yaptıkları katliamları videoya çekip yayınlamaları ile bir çeşit algı ve korku düzeni yaratmaya çalıştıkları bilinmektedir. Böylece oluşturdukları korku ve panik ile toplumların direnme ve karşı gelme gücünü kırmak ve böylece kendilerine itaati sağlamak kolaylaşacaktır. Yarattıkları otoriter boşlukta kendilerine taraftar ve kitle desteği sağlamaktır. Yaptıkları eylemler ile adeta otoriteyi zayıflatmayı ve halkın gözünde güçsüz ve zayıf göstermeyi amaçlarlar. Bu amaçlarını başarıya taşıdıkları an toplum devlet otoritesinin zayıflığı sonucunda terör örgütlerinin yönlendirmeleri ile hareket edecek bir duruma gelir.

1.4.1. Propaganda Yaratmak

Terör örgütlerinin düzenlediklerin çok çeşitli amaç ve nedenleri mevcuttur. Bunların bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür; - terörist eylemlerin reklamını ve propagandasını yapmak,- halkın hükümete olan güvenini sarsarak otoriteyi zayıf duruma düşürmek,- toplumun ve bireylerin moralini bozmak, - güvenlik güçlerinin etkinliğini azaltmak, halk kesimlerinin desteğini sağlayarak etkinliğini arttırmak gibi onlarca amaçtan bahsetmek mümkündür (Dilmaç, 1997:47). Özellikle propaganda yapma eğilimleri büyük yer alır. Terör örgütleri kurulup eylem yapabilecek bir seviyeye geldiklerinde toplum içinde sansasyonel bir nitelikte bir eyleme imza atarak varlıklarını ilan etmiş olurlar.

Terörizm tarihine bakıldığında birçok terör örgütünün kendilerini duyurmak için şiddet içeren eylemlere başvurduklarını görürüz. Bu örgütler seslerini halka duyurmak adına propaganda yöntemine büyük önem verirler. Bu tip bir eylemi 11 Eylül saldırılarında ve Türkiye’de 1984 yılındaki Eruh ilçe merkezine yapılan saldırılarda gördük. Bu ve bunun gibi örnekleri tarih sayfalarında kolayca görebiliriz. Türkiye’ de devrimci sol adı altında bilinen ve sonrasında partileşme evrimine giren bir örgüt yine şiddet içeren bir eylemler varlığını duyurmuştur. 29.09.1994 tarihinde eski Adalet Bakanı Mehmet TOPAÇ’ ın öldürülmesi ile Devrimci Halk Kurtuluş Partisi (DHKP-C) adeta varlığını ilan etmiş oldu (Dilmaç, 1997:110).

1.4.2. Otoriteyi Sarsmak

Terörün ve terörizmin tarihsel sürecine bakıldığında ideoloji ve stratejileri gereği kendilerinin inandığı davalara karşı olan ve toplumsal düzeni korumakla sorumlu olan mercileri yıpratmayı daima ön planda tutmuşlardır.

“Filistinliler rehine almaya ve diplomatlarla tanınmış yabancıları öldürmeye başladılar.... Carlos, OPEC’teki, tüm bakanları rehine almaya kadar işi azdırdı” (Altug,2005:91). Karşı oldukları sistemin yıkılması için yaptıkları tüm eylemlere mubah gözü ile bakarlar. Devletin veya yöneticilerin otoritesini temsil eden makamlara yapılan eylemler neticesinde halkın otoriteye karşı güvensizlik duygusunun yaratılması amaçlanır. Bunun sonucunda halk arasında devletin

kendilerini koruyabilecek güce sahip olmadığı kanaati oluşur. Böylece kamuoyunda devlete olan güven de sarsılmalar olur ve bunu zamanla otorite boşluğunun oluşması takip eder. Elbette ki terör örgütlerinin nihai amacı halkın otoriteye olan güvensizliği sonucu ayaklanmalar ya da isyan hareketlerinin baş göstermesidir. Bu nedenle temsili eylemler yani devleti simgeleyen kurum ve kuruluşlara saldırılar olur. Halkın gözünde devleti temsil eden otoriteler kurum ve kuruluşlardır ve bunun başını güvenlik güçleri çekmektedir. Bu sebepten dolayı örgütler kırsal alanda askeri birimlere şehir yerleşimlerinde ise polis teşkilatına saldırı düzenlerler. Bunun birçok örneğini Türkiye’de ve terör örgütlerinin bolca bulunduğu diğer Ortadoğu ülkelerinde görülmektedir.

1.4.3. Otoriteyi Şiddete Yönelmek

Terör örgütlerinin artan şiddet odaklı eylemleri sonucunda güvenlik güçleri de çeşitli tedbirler alma yoluna giderler. Bu tedbirler halk üzerinde tedirginlik ve huzursuzluk etkisi yaratır. Halk içerisinde bu durumdan dolayı hoşnutsuz olan grupların çoğalması ve neticesinde oluşan durumun bir nevi terör propagandası şeklinde görülmesi mümkündür. Terör örgütleri yaptıkları eylemler sonucunda alınan tedbirlerin halkın yaşamını olumsuz etkilemesine ve halkın günlük yaşam şekillerinin kısıtlanmasının sonucu olarak kendilerine sempatan grup oluştururlar. Özellikle geçmiş dönemlerde Türkiye’nin Güneydoğu bölgesinde PKK terör örgütünün eylemlerinden halkı korumak için birçok köy ve mezra boşaltılmıştır. Bu durum doğal olarak bölge halkının huzurunu bozmuş ve rahatsız etmiştir. Oluşan bu rahatsızlık yer yer tepkilere neden olmuştur. Neticesinde insanlar doğup büyüdüğü toprakları terk etmeye zorlanmıştır. Bunun yanında güvenlik güçlerinin arazi arama faaliyetlerinde halka karşı sert yaklaşımları da teröristler için uygun ortamı yaratmıştır. Son günlerde şehir meydanlarında görmeye alışık olduğumuz büyük kitlelerin katıldığı miting yada protesto eylemlerinde halkın içine giren terörist provokatörler kalabalığın korumasından yararlanarak güvenlik güçlerine karşı tahrik edici hareketlerde bulunabilirler. Böylece güvenlik güçlerini tahrik etmenin sonucu olarak kolluk güçlerinin zaman zaman aşırıya kaçan hareketleri ile karşı karşıya gelinir. Sonuç

olarak halkı kışkırtarak güvenlik güçlerinin zor kullanama ölçüsü taşıyılarak halk ile karşı karşıya gelmesi hedeflenmektedir.

1.4.4. Moral Sağlamak

Şiddet eylemlerini kendi tabanları ve destekçileri için güç kazanma ve moral bulma olarak kullanmak terör örgütlerinin bir yöntemidir. Güvenlik güçlerinin yapmış olduğu başarılı operasyonlar sonucunda örgüt mensupları arasında oluşan ümitsizlik ve çöküntüyü engellemek için bir çeşitli eylemlere başvururlar. Devletin ve otoritenin örgütler karşısında yapmış olduğu başarılı hamleler ile örgüt içindeki ayrılıklar artarken halk nezdinde devlete olan güven ve itimat artmaktadır. Bunun sonucunda örgütün etkinliği ve faaliyetlerinin azaldığını gören halk otoriteye daha fazla yakınlaşacak ve yardım etmeye başlayacaktır. Türkiye'nin doğu ve güneydoğusunda PKK terör örgütünün yapmış olduğu eylemler alınan tedbirler ile azalmış buda halk üzerinde olumlu sonuçlar doğurmuştur. Örgütü eleştiremeyen halk artık hoşnutsuzluklarını rahatça dile getirebilmektedir.

1.4.5. Yıldırma ve Sindirme

Terör eylemlerinin bir diğer amacı da hedef alınan kitlenin ve topluluğun yıldırılması ve sindirilmesidir. Toplum öyle bir seviyeye getirilmek istenir ki artık yapılan eylemler karşısında tepkisiz kalması amaçlanır. Halk yapılan her türlü eyleme karşı duyarsız kalarak hem terör örgütlerinin propagandasına destek olur hem de güvenlik güçlerinin faaliyetlerine engel teşkil eder. Böyle bir ortam örgütlerin hedefledikleri amaçlar için alt yapı hazırlığını ifa eder.

1.4.6. Halkın Moralini Bozmak

İnsanların yaşamlarında sağladıkları düzen ve huzur ortamının bozulması günlük yaşantılarının olumsuz şekilde değişmesine neden olur. Dolayısıyla morali bozuk, tedirgin ve psikolojisi alt üst olmuş bir halk oluşur. Toplu yaşamın artık vazgeçilmezlerinden olan alışveriş merkezleri(AVM), büyük iş merkezleri, sinema, tiyatro ve toplu taşıma araçları(metro, otobüs, tren, uçak, vs) nı eylem silahı olarak kullanmak, bomba yerleştirmek yada silahlı saldırı yapmak halkın

moralini olumsuz etkileyen olaylardandır. Halk üzerinde korku ve endişe yaratmayı ve böylece moral bozmayı hedeflerler. Bunun için kalabalık ve savunma şansı olmayan yerler seçilir. İnsanlar adeta sokağa çıkmaya korkar hale getirilir. Öyle ki bu durum sadece olayların olduğu bölge halkını değil yurt dışından gelecek turistleri dahi etkiler. Sonunda bu durum halkın devlete karşı toplu tepkisi ile sonuçlanana kadar devam eder.

1.5. TERÖRİZMLE MÜCADELE KONSEPTİ ÖRNEKLERİ

Terörizmle mücadele birçok ülke ve uluslararası kuruluşun tartıştıkları en önemli sorunların başında gelir. Her ülke ve devlet kendi imkan ve kabiliyetleri doğrultusunda mücadele politikası oluşturur. Ancak bazı uluslararası kuruluşlar bu ülkelere öncülük ederek onlara yol gösterir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri(ABD), Avrupa Birliği(AB) ve Birleşmiş Milletler(BM) bu kuruluşların en bilindikleridir. Sahip oldukları tecrübe ve imkanlar neticesinde terörizmle mücadele konusunda ilerleme kaydetmişler ve böylece Dünya devletlerine öncü konuma gelmişlerdir. Her biri farklı bir konsept uygulamalarda amaç aynıdır. Kalıcı ve etkili şekilde çözüme ulaşmak.

1.5.1. ABD'nin Terörizmle Mücadele Konsepti

Amerika Birleşik Devletleri Dünya'da bir çok konuda misyon üstlenen bir ülke konumundadır. Bunlardan en önemlisi ve en başta gelen güvenlik konusudur. Özellikle bu konuda gerek tek başına gerekse diğer ülkeler ile çok ciddi adımlar atan bir ülke izlenimi vermektedir. Özellikle 11 Eylül 2001 tarihindeki Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon saldırılarının ardından bu konuda yaptığı çalışmalara hız vermiş hatta bazı noktalarda diğer ülkelerin ve uluslararası kuruluşların (NATO-BM) fikrini almaya bile gerek duymamıştır.ABD'nin terörizmle mücadele politikası büyük oranda 11 Eylül saldırılarının ardından şekillenmiştir. Bu şekillenmeyi 3 ana bölümde incelemek daha doğru bir sentez ve inceleme imkanı verecektir (UTSAM,2010).

Birinci bölüm; yapılan saldırının hemen ardından “teröre karşı savaş” konseptini yansımasıdır. 11 Eylül saldırıları sonucunda ABD'nin günümüze kadar geçerliliğini koruyan politikaları değişmiş ve Başkan Bush'un ‘Ya bizimlesiniz ya

teröristlerle' şeklindeki söylemi ve ardından gelen Afganistan ve Irak saldırıları ile terörizm ile mücadele dönemini başlatmış olduğu açıkça görülmüştür (tuicakademi.com,2010). Hatta bu konsept basında ve gazete manşetlerinde bolca yer almıştır " WAR ON TERROR". Bu konseptin ana temasını şu şekilde açıklamak mümkündür; "Ya bizimlesin ya da bize karşısın". Bu aşamada ABD yalnız başına çözüm arayışı içinde olan bir izlenim vermektedir. Onların tabiri ile "go alone"; yalnız git politikasıdır. Bu politikayı büyük oranda 2001-2006 yılları arasında sürdürmüştür (Prinççi,2014).

İkinci dönemde ise Irak işgali ile başlayan yıllarda ABD'nin hem terörle mücadele hem de uluslararası güvenlik konularında diğer ülkeler ile daha fazla ortaklık arayışına girdiği dönemdir. Bu dönemde yapılan mücadelenin ve ortaya çıkan ekonomik sorunların ülke içerisinde yüksek ses getirmesi ABD' nin ortak mücadele etme konusunda etkin rol oynadığını söyleyebiliriz. Bu aşamada gerek BM gerekse NATO devreye girecek ve ABD ye yardım etme aşamasında destek verecektir.

Üçüncü dönem ise ABD'nin uluslararası iş birliği seviyesinin tavan yaptığı dönemdir. Bu dönemde ABD dünyadaki tüm sorunları tek başına çözümenin akılcı ve sonuç getirecek bir tavır olmadığını anladığı dönemdir. Var olan sorunları birlikte çalışarak ve ortak bir çözüm ile sonuca ulaştırmanın daha kalıcı ve olumlu sonuçlar vereceğini görecektir. Tarihsel sürece baktığımızda birinci ve ikinci dönem ABD Başkanı George W. Bush dönemine gelmektedir. Üçüncü dönem ise ABD'nin ilk Afro-American başkanı olan Barak Obama yönetimine rastlar. Elbette ki gerek başkanlar arası gerekse dönemsel yönetimler arası terörle mücadele konusunda yürütülen politika içerisindeki söylemlerde değişmiştir. Obama döneminde uluslararası ilişkiler ve dolayısıyla terörle mücadele konusunda ortak iş birliği konusunda adımlar atılmıştır. Nitekim güvenlik konusunun terör çerçevesinde değerlendirilmesi aşamasında Afganistan, Irak ve İran'ın dışında Pakistan'ın da ABD yönetiminin gözetim altında tuttuğu ülkeler arasında olduğunu söylemek mümkün. Pakistan içerisindeki Taliban öncülüğünde gerçekleştirilen oluşumlar Pakistan'ın istikrarsız bir ülke olmasına ve terör odaklarının merkezi haline gelmesine neden olmuştur. Bu durumda ABD'nin bu

ülke içerisine hareketlarda bulunması çok ta yadırganmayacaktır. Özellikle 11 Eylül saldırılarının faili olarak bilinen EL-Kaide lideri Usame Bin Laden'in bu ülkede olduğu düşünülürse (Orhan,2014).

1.5.2. Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Konsepti

Dünya da yaşanan güvenlik sorunlarının bir sonucu olarak terörizmle mücadele konusunda Avrupa Birliği ülkeleri de üstlerine düşen vazifeyi yerine getirmek adına bazı adımlar atmışlardır. Özellikle 11 Eylül saldırılarının ardından güvenlik ve terörizmle mücadele hamlesi stratejik bir önem kazanmıştır. Bunun yanı sıra 11 Mart 2004 tarihinde Madrid'de gerçekleştirilen terör saldırısı müteakibinde 7 Temmuz 2005 Londra'da yaşanan eylemler terörizmle mücadele konusuna verilen önemi arttırmıştır. Madrid'de yaşanan terör saldırısında 192 Avrupa Birliği vatandaşı hayatını kaybetmişti. Bu olayların sonucunda terörizmle mücadele AB ülkelerinin en önemli sorunu olmuştur (Sayın,Tangör,2001:85-112).

Terörizmle mücadele eğer bütünsel bir anlayış içerisinde değerlendirilirse birçok politik alanı içerecek bir şekilde değerlendirilmelidir. Ancak bir suç şeklinde değer görmesi halinde polisiye ve adli konuların görev sahası ile kısıtlanmalıdır. Bu kapsamda adalet ve iç işleri alanlarındaki politikalar terörizmle mücadelenin sınırlarını belirleyecektir. Terörizmin bir savaş ve silahlı bir mücadele olarak değerlendirilmesi durumunda ise rollerde biraz değişiklik ve çeşitlilik söz konusu olur. Güvenlik ve savunma politikaları da konuya dahil olup mücadelenin sınırlarını daha geniş noktalara taşırlar. Avrupa birliği ülkeleri terörizmle mücadele konusunda topyekûn mücadeleyi esas alan bir konsept uygulamayı seçmişlerdir. Bu konseptin kapsamı içine adli, polisiye, askeri, ekonomik, sosyal, kültürel ve eğitim konularını da dahil etmişlerdir. 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'nda Avrupa Birliğinin yetkilerinin de içinde olduğu bazı özel alanlara terörizmle mücadele stratejisinde eklenmiştir. Bu stratejiyi şöyle özetlemek mümkündür; Önleme-Koruma-İzleme-Karşılık Verme(europa.eu:web)

AB'nin bu stratejiden amaçladığı terörizmle mücadele çalışmalarında radikalleşmenin önlenmesi ve böylece terör örgütlerinin insan kaynağının önüne geçilerek terör eylemi sonucunda oluşacak zararları asgariye indirilmektir.

Avrupa Birliği terörizmle mücadele konusunda Amerikalı mevkidaşlarının aksine teröre karşı savaş (war on terror) yerine terör ile mücadeleyi (counter-terrorism) seçmişlerdir. Bu aşamada AB ülkeleri teröre bir son olarak bakmaktan ziyade onu bir araç olarak nitelendirmişlerdir. Böylece teröristlerin yapmaya çalıştıkları eylem türlerine, neden bu insanların terörist olmayı seçtiklerine ve toplumun bazı kesimlerinin de neden bu oluşumları desteklediklerine odaklanmışlardır.

Şekil 1: Dünya Terörizmle Mücadele Konferansı Logosu,Kaynak: counterterrorexpо:web

1.5.3. Birleşmiş Milletler'in Terörizmle Mücadele Konsepti

Birleşmiş Milletler(United Nations-UN) kurulduğu 1945 yılından bu yana işleyiş ve kurumsal yapıdan kaynaklı bazı sorunlara rağmen günümüzde milletlerarası barış ve güvenliğin sağlanmasında ve korunmasında evrensel bir niteliğe sahiptir. Hatta bu alanda tek uluslararası örgüt olduğunu da söylemek mümkündür. Birleşmiş Milletler sahip olduğu yapı çerçevesinde hukuksal düzenlemeler, antlaşmalar, ilkeler, norm ve protokoller ile uluslararası hukukun temel düzenleyicisi olmaktadır (Özkan,2002:238-257). Birleşmiş Milletler oluşturdukları antlaşma ve protokoller ile uyuşmazlık yada var olacak herhangi bir sorunun çözümü için öncelikle barışçıl yollara başvurulmasını açık şekilde belirtmiştir. Birleşmiş milletler antlaşmasının 2/3 üncü maddesinde şu şekilde açıklamıştır: “teşkilatın üyeleri, uluslararası mahiyetteki anlaşmazlıkların uluslararası barış ve güvenliği ve adaleti tehlikeye koymayacak şekilde barış yolları ile çözer” (un.org).

Oluşturulan düzenlemeler çerçevesinde Terörizmle Mücadele Birleşmiş Milletler'in oluşturduğu barışçıl yollar ve ortak bir mücadele ile terörü destekleyen devletlerin bu destelerden vazgeçmesini sağlamak amacıyla mevzu bahis devletlere karşı siyasi, diplomatik ve ekonomik yaptırımların uygulanmasını ön görmektedir (Nelson,2004). Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 2/4 üncü maddesi milletlerarası ilişkilerde kuvvet kullanılmasını açık bir şekilde yasaklanmıştır. Bu

yasaklama maddesi Şu Şekilde gösterilmektedir; “Teşkilatın yeleri, milletlerarası münasebetlerinde gerek herhangi bir başka Devletin toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı, gerekse Birleşmiş Milletlerin amaçları ile telif edilemeyecek herhangi bir surette, tehdide ve kuvvet kullanılmasına baŐvurmaktan kaçınırlar” (un.org). Terörizm insan yaŐamında yer edindiği andan itibaren kendisini uluslararası arenada da göstereceğini hissettirmiŐtir. Terörizm sadece var oldukları topraklarda değil sınır ötesinde de varlığını sürdürmeye ve amaçları doğrultusunda hareket etmeye çalışmaktadır. İŞte bu noktada terörizmle mücadele eden devletler ve kuruluşlar uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde mücadele etmek zorundadır. Bu mücadelenin sınırlarını belirleyen sözleşme, norm ve kuralların büyük bir çoğunluğu Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulmuştur. Ülkelerin izlediği siyasi politikalar, farklı hukuksal sistemler ve sözleŐmelerin kapsadığı alan bakımından oluşturulan sözleşme ve protokoller tam olarak iŐletilememektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. DEVLET GÜVENLİĞİ İÇİN SINIR GÜVENLİĞİ VE ÜLKE UYGULAMALARI

2.1. DEĞİŞEN SINIR GÜVENLİĞİNE KAVRAMSAL BİR BAKIŞ

Dünya üzerindeki savaşların sona ermesi ve küreselleşmesinde yoğun bir şekilde yayılmasından sonra var olan bir çok pratik ve kavramların yeniden yapılandırılması zorunlu hale gelmiştir. Bu zorunluluk hali içinde en çok tartışılan konu şüphesizdir ki “sınır güvenliği” konusudur. Ancak konu uluslararası ilişkiler bakımından birbirinden bağımsız iki değişken olarak değerlendirilmektedir. Tartışmanın bir tarafında “sınır” diğer tarafında da “güvenlik” kavramı yer almaktadır. Özellikle Dünya’da son zamanlarda yaşanan olaylar ve neticesinde oluşan büyük insan göçü, terör olayları veya insan hakları ihlalleri bu konunun önemini oldukça arttırmıştır. Güncel sınır güvenliği tartışma ve uygulamalarını daha iyi anlayabilmek için öncelikle “sınır” kavramını daha sonrada “sınır güvenliği” uygulama ve pratikleri irdelenecektir. Özellikle bu konuda çalışmalar yapmış ülke ve devletler incelenerek var olan uygulamalar ile küreselleşmenin konu üzerindeki etkileri tartışılacaktır. Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye üzerinden konuya kapsamlı bir bakış açısı getirilecektir.

2.1.1. Sınır Kavramı

Devletin oluşum aşamasında 3 temel yapı taşı mevcuttur. Bunlar; insan topluluğu, ülke ve siyasal yönetimdir. Burada ülke olarak bahsedilen üzerinde sürekli olarak yaşanan bir kara parçasıdır. Zaten belli bir kara parçasına sahip olan devlet için hava sahası ve varsa deniz sahasından bahsetmekte pek tabii mümkündür (Ayferi,1959:4). Gerek ulusal gerekse uluslararası düzenlemelere ve yerleşmiş görüşe göre, devlet ülkesi; kara, deniz ve hava bölümlerinden meydana gelmektedir. Dolayısıyla, ülkenin en son ulaşabildiği noktaların meydana getirdiği çizgiler, hukukî bakımdan geçerli kara, deniz ve hava sınırları olarak kabul edilmektedir. Basit olarak iki komşu devlet topraklarını (hükümler alanlarını) birbirinden ayıran çizgiye “sınır” denilmektedir (Arem,2007:20). Sınır coğrafyadan hukuka, siyasetten matematiğe, sosyolojiden antropolojiye kadar çok değişik ve geniş bir kavramsal çerçeveye sahiptir. Yunanca “Sinoro” kelimesinden gelen

sınır sözlüklerde ;komşu, il, ilçe, köy veya kişilerin topraklarını bir birinden ayıran çizgi, birşeyin yayılabileceği ve genişleyebileceği son çizgi, uç gibi ifadelerle tanımlanmıştır (Gümüşcü,2010:79). Tarihsel süreç içerisinde sınır kavramı morfolojik ve etimolojik açıdan şekillenmiştir. Çelişkili ve muğlak bir kavramdır. Bu sebepten dolayı sınırları değerlendirirken ona yüklenen anlamlarıda iyi analiz etmek gereklidir. Ülkeler arası fiziksel temas hattını oluşturan sınırlar hem anlaşmazlıkların oluşmasına hemde ortak işbirliğinin yapılmasına sebep olur (Anderson,2003:3). Örneğin, Türkiye ve Yunanistan gibi aralarında birçok sınır anlaşmazlıkları yaşanan bu iki ülke kara sınır hattında bulunan sınır taşlarının yerleştirilmesi, bakım ve onarımı için ortak heyet kurmaktadır. Belirli priyodik zamanlarda mülki amirler bir araya gelerek toplantılar yapmaktadır. Başka bir ifade ile sınırlar sadece harita üzerinde ülkelerin coğrafi konumlarını gösteren basit bir çizgi değildir. Daha geniş anlamda sınır konusu mülkiyet ile ilgilidir (Arem,2007). Devletlerarası sınırların en önemli ve vazgeçilmez özelliği ise her sınırın kendine ait bir mülki sistemi tanımlamasıdır. Bu bağlamda uluslararası sistem kesin sınırlar ile ayrılmış üye devletlerden oluşmaktadır” (Karabağ,2008:4-18). Sınırlar çizilmeden siyasi olarak bir devletin varlığından ve mülkiyetinden bahsetmek mümkün değildir. Devletler hukuku tanımlamasında ise; “dünya yüzeyi üzerinde bir devletin ülkesini diğer devletlerin ülkesinden ya da sahipsiz bir araziden veya açık denizlerden ayıran farazi çizgidir” (Meray,1960:327). Bir ülkenin sınırları sadece kara sınırları ile değil deniz ve hava sınırları ile de tanımlanır. Bir ülkenin denize kıyısı varsa veya etrafı denizler ile çevriliyse, kara sınırı ile açık deniz arasında “karasuları” olarak adlandırılan yer o ülkenin deniz sınırını göstermektedir. Hüseyin Pazarcı bu konuya kitabında şu şekilde değinmiştir; “Bir kıyı devletinin kara ülkesini çevreleyen ve uluslararası hukuka uygun olarak açıklara doğru belirli bir genişliğe kadar uzanan kıyı devletine ait deniz kuşağına verilen adıdır” (Pazarcı,1996:301). Birleşmiş Milletlerin 1982 yılında yürürlüğe giren Deniz Hukuku Sözleşmesine göre bu genişlik 12 mili geçemez. Uluslararası hukuk normları devletlere egemenliklerinin gereği olarak sahip oldukları kara, hava ve deniz sınırları içerisinde istedikleri şekilde hareket etme özgürlüğü ve yetkisi vermiştir. Ülkeler sahip oldukları bu egemenlik yetkisi

dâhilinde hem kendi iç güvenliklerini sağlar hem de diğer ülkelerin müdahale etmemelerini ister (unicankara.org).

Böylece sınırların belirlenmesi hem iç güvenliğe hem de ülkeler arası barışın tesisi açısından son derece önemlidir (Diener,Hagen,2010:14). Devlet olmanın ve egemenlikten kaynaklanan yükümlülüklerin başında sınır güvenliğini sağlamak gelmektedir. Basmakalıp anlayışla egemenliğin tesisi sadece toprak bütünlüğünü muhafaza etmek değil bu toprak bütünlüğüne izinsiz giriş ve çıkışları da engellemeyi içerir. Geçmiş dönem yöneticilerine göre devletin yegâne görevi sınırları korumaktı (Tekin,2014:134). Gerek ülke güvenliği gerekse toplum düzenini sağlamanın ilk şartı sınır güvenliğini tesis etmekten geçiyor

2.1.2. Sınırların İşaretlenmesi

Sınırlar ve sınır hatları gerçek anlamda yer yüzünde işaretlenir. Bu işaretleme işlemlerinde çok değişik yöntemler kullanılır. Kartografik araçlardan veya uluslararası antlaşmalardan faydalanılarak bu işaretleme işlemleri gerçekleştirilir. Sınır işaretlenmesinde uygulanan bir çok yöntem vardır ve en çok; sutun, oklava veya çubuk şeklinde işaretleme araçlarından kullanılır. Bu işaretlemenin amacı resmi olarak hudut hattını ve sınır alanını göstermektir. Bu bölgelerde üzerinde rakam veya harf şeklinde belirleyici olan işaretler kullanılır. Bu sebepten dolayı bu bölgeleri yasa dışı faaliyetlerden korumak için ayrıca güvenlik tedbirleri alınır (Arem,2007).

Şekil 2: 72 Nolu Sınır Taşı

Kaynak:www.kirklarelienvaneri.gov.tr

Şekil: 3 ABD-Meksika Sınır İşaretleri

Kaynak: www.entereasan.com

Sınırların işaretlenmesi maliyetli bir işlem olmasından dolayı ülkeler ihtiyaç duymadıkça çok sık olarak bu işe girişmezler.

2.2. SINIRLARIN SAHİP OLDUKLARI ÖZELLİKLER AÇISINDAN SINIFLANDIRILMASI

Günümüzde uluslararası sınırlar farklı görüş ve bakış açlarına göre sınıflandırılabilir. Bu konuya tarihsel olarak yaklaşıldığında ilk göze çarpan sınırların doğal ve yapay olarak iki kategoride sınıflandırılmasıdır. Bogges bu alanda tarihte yer edinmiş ilk isimlerden biridir (Dwivedi,1990). Ancak bugün birçok siyasi coğrafyacılar sınır sınıflandırmasını çeşitlendirmişlerdir. Bu uluslararası sınırları;

1. Morfolojik,
2. Geometrik veya Yapay,
3. Hukuki,
4. Alan ve Nitelik,

bakımından sınıflandırmışlardır.

2.2.1. Morfolojik Sınıflandırma

Morfolojik sınıflandırma bir nevi sınır görüntüsünün planlarını ifade eder ve İsdel'e göre bunun 4 farklı türü mevcuttur. Bunlar; doğal ve fizyografik, geometrik, kültürel-cografik ve kombine sınırlardır (İsdel,2002:108).

2.2.1.1. Doğal ve Fizyografik Sınırlar

Nehir, göl veya sıradaglar gibi doğal bir arazi yapısına sahip olarak sınır hattı boyunca uzanan sınır türüne doğal ve Fizyografik sınır denir. Bu doğal yapılar boyunca sınır hattı çizilir(Dikshit,1995:55). Türkiye ile Yunanistan arasında bulunan Meriç Nehri bu konuda çok güzel bir örnektir. Dağlık bölgelerin sınır olarak seçilmesi nehirlerle oranla nispeten daha sıkıntı yaratmaktadır. Sahip olunan arazi

Şekil 4: Türkiye-Yunanistan Sınırı

Kaynak: emaze.com

şartları bölgenin kontrolü ve güceniği açısından zor şartlar yaratmaktadır. Geçmiş dönemlerde ülkeler arasındaki sınır belirleme işlemi jeodezi veya çizim bilimlerinden ziyade doğal yeryüzü şekilleri ile belirlenmiştir. Buna göre dünya'nın bir çok yerinde sınırlar çizilirken iki ülke arasında önleme etkisine sahip olan yeryüzü şekilleri baz alınmıştır. Özellikle nehir, dağlar veya bataklıklar bu konuda en çok kabul görenlerdir. Bu yer yüzü şekilleri aynı zamanda savunma aracı görevlerini de üstlenmişlerdir (Glassner, 2004:78)

2.2.1.2. Geometrik Sınırlar

Harita üzerinde kolay bir gösterimi olan ve çizgi veya yay şeklinde geometrik şekle sahip sınırlara Geometrik Sınır denir (Glassner,2004:79). Bu tip sınırlar genellikle coğrafik en ve boy üzerinden sınırlandırılır. Mısır'ın Batı ve Güney sınırları geometrik sınırlar için güzel bir örnektir. Bu sınır türü bazı yerlerde de düz bir hat veya yay çizgilerinden de oluşabilir. Suriye ve Irak sınırları bu konuda örnek olarak gösterilebilir (Glassner,2004:79).

Şekil 5: Mısır Sınır Hattı, Kaynak: aljazeera.com:web

2.2.1.3. Coğrafi ve Kültürel Sınırlar

Coğrafi ve kültürel sınırları su kanalı, demir yolu veya karayolu gibi yapılar oluşturur. Bu sınırlar kültürel değerlere sahip olan çizgileride takip etmiştir. Yani mezhep ve dil bölümlerinin çizgilerini bu bölgede görmek mümkündür. Örneğin

Libya ve Cezair arasındaki sınırın 130 km lik kısmı eski bir karavan yolu yapımı sırasında belirlenmiştir (Dikshit, 1995:69).

2.2.1.4. Kombine Sınırlar

Kombine sınırlar adı geçen sınır tiplerinin kombinasyonu şeklinde oluşturulan sınır türüdür (Glassner, 2004:75)

2.2.2. Geometrik veya Yapay Sınırlar

Yeryüzü şekillerinin doğal sınır çizgisi olarak kullanılmayacak durumlarda meridyen yada enlem dairesi veya dairesel çizgilerin kullanımı ile geometrik sınırlar ifade edilir. Bu tip sınır şekli ilk olarak Pap tarafından 1481 yılında kullanılmıştır (Mirheydar,2000:172)

Böyle bir sınırların kurulum ve bakım maliyetleri diğerlerine oranla fazladır. Teorik olarak harita üzerinde çizilmesi kolay olsada bazı sorunlara sebep olur. Özellikle iki ülke arasında çıkar çatışmalarının oluşmasına neden olur. Bölgenin kültürel değerlerine bakılmadan çizilme durumları bulunmaktadır. Kanada ile ABD arasındaki sınır bu tip bir sınır olarak değerlendirilebilir. 49.Kuzey dairesi ile belirlenen bu sınır ile ilgili önemli anlaşmazlıklar olmasada burda bulunan karakol ve tesislerin bakım maliyetleri ABD için yüksektir (Mirheydar,2000:173).

2.2.3. Sınırların Hukuki Açısından Sınıflandırılması

Ülkelerin sahip oldukları sınırları hukuki ve uluslararası tanımlara göre sınıflandırmak mümkündür. Buna göre iki tip sınırdan bahsetmek gerekir; “yasal(Dejure)” ve “gerçek(Defacto)” sınır. Dünya haritasında bir çok ülkenin sahip oldukları sınırlar gerçek sınır olarak kabul görmektedir. Ancak bazı sınırlarda sadece komşu ülkeler ve birkaç başka ülke arasında kabul edilmiştir. Bu sınırlara gerçek sınır denilmektedir. Diğer bir deyişle komşu birçok ülkenin kabul etmediği sınırlar gerçek sınırlardır.1967 yılındaki Lübran-İsrail sınırı gerçek sınır için güzel bir örnektir.

2.2.4. Sınırların Alan ve Nitelik Bakımından Sınıflandırılması

Kapladıkları alan ve sahip oldukları nitelikler bakımından sınırlar sınıflandırılır. Bu sınıflandırma 3 şekilde olur. Bunlar;

1. Kara Sınır
2. Hava Sınırı
3. Su Sınırı (Glassner, 2004:10)

2.2.4.1. Kara Sınırı

Kara alanında bulunan iki komşu ülkeyi birbirinden ayıran sınırlardır. Bu sınırlar kontrol ve emniyet için en çok zaman ve maliyet gerektiren sınır türüdür. Arazi yapısına ve iki ülke arasındaki ilişkilere göre farklı uygulamalara sahne olan bir sınır çeşidir (Derisdell, 1995:100). Bununla beraber yeraltı sınırı da kara sınırı ile sınırlandırılmıştır. Yani yer altından başka bir ülkenin sınırı ihlal edilemez.

2.2.4.2. Hava Sınırı

Sınır siyasi niteliklere sahip iki birimi birbirinden ayıran belli bir çizgi olsada bu sadece yeryüzü yani kara sınırı ile sınırlı kalmaz. Her ülkenin sınırı dikey olarak yüksek alanları ve yerin altında kapsar. Böylece devletler hem yerin altında hemde hava hakimiyet alanlarını belirlemiş olurlar. Günümüzde devletlerin sahip oldukları hakimiyetler kara, hava ve deniz sınırları ile kısıtlıdır (Derisdell, 1995:101). Bu aşamada sınırlar atmosfere kadar devam eden limitte belirlenir ve iki komşu ülkenin hakimiyet alanını da bir birinden ayırır.

13 Eylül 1919'da hazırlanan ve 11 Temmuz 1922'de uygulanan Paris Kongresinin birinci maddesinde; "Sözleşme tarafları, her devletin topraklarının üzerindeki hava sahasının hâkimiyetinin münhasıran ve tamamen o devlete ait olduğunun tanınmasını taahhüt ediyor" denilmektedir (Mogtader,2005:258). Böylece her ülke kendi toprakları üzerindeki hava sahasında da hakimiyet haklarına sahiptir. Bu antlaşmanın uygulanması sadece sivil havacılık kapsamındadır. Askeri amaçlı veya gümrük konularını kapsamamaktadır. Bu antlaşmada toprak terimi ile söylenmek istenen, ülkenin sahip olduğu tüm kara ve deniz sınırlarıdır. Hava

sınırları kara üzerinde ise uluslararası sınırlara göre, deniz üzerinde ise deniz sınırlarına göre belirlenir (Gohar,1967:65).

2.2.4.3. Deniz Sınırı

Sınırların belirlenmesi ve denizlerin egemenlik alanlarının sınırlandırılması için yasa koyucular için bir çok yöntem denemişlerdir. 1202 yılında Hollandalı Van Binker Chok top menzili kuralını getirmiştir. Bu kurala göre her ülke kendi kıyısından bir top menzili kadar mesafede hakimiyet iddia etmeli. Ancak gelişen teknoloji bu kuralın geçerliliğini ortadan kaldırmıştır (Mogtader, 2005:230).

Devletler arasında oluşan deniz sınırı hakimiyet sorununa “1982 Uluslararası

Denizler Hukuku” sözleşmesi son vermiştir.

Bu sözleşmeye göre; deniz kıyısındaki ülkeler sahilden 12 mil uzaklık onlar için deniz sınırıdır ve bu sınırlar uluslararası bir nitelik taşır(madde3). Ülkeler bu mesafeyi

kendi kara suları sınırı olarak beyan eder ve bu alan içinde hakimiyetlik hakkı iddia edebilirler. Bunun dışındaki alanlar açık deniz olarak ifade edilerek tüm insanlara açıktır (Dorisdell,1995:158).

Şekil 6: Türkiye-Yunanistan Deniz Hudut Çizgisi Kaynak: Arem

2.3. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE SINIR GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ

Bu çalışmaların Türkiye kamuoyunca tartışılan konulara açıklık getirmesi beklenmektedir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmaların ne derece başarılı olacağını ortaya koymak için AB Entegre Sınır Yönetimi sisteminin incelenmesi ve yapılan karşılaştırmanın sonuçlarına bakmak yeterli olacaktır. AB ile üyelik sürecinde yol almak isteyen Türkiye'nin sınır güvenliği yönetimi konusunda yürüttüğü çalışmaların gelişim aşaması üzerinde durulacaktır. Öncelikle AB'de Sınır Güvenliği Çalışmaları mercek altına almak gerinde bir karar olacaktır. Bilindiği üzere AB ortak pazar anlayışının kurulmasını ve serbest dolaşımın sağlanması ile ekonomik hareketliliği arttırmayı hedefleyen bir yol çizmiştir. Ancak serbest dolaşım üye devletler arasındaki sınır kontrolünün kaldırılmasına bağlı bir uygulamadır. Ayrıca AB ülkeleri temel hak ve özgürlükler ve insan hakları

konusunda az gelişmiş ülke vatandaşları için cazip bir olarak görülmektedir. Bunun sonucunda da göç ve mülteci konusu AB genelinde baş gösteren en büyük sorunlardan biri haline gelmiştir. 14 Haziran 1985 tarihinde imzalanan Schengen Sözleşmesi AB üye ülke vatandaşlarının giriş-çıkış serbestliği, malların ve hizmetlerin hareketinin kolaylığı esasına dayan bir sözleşme idi. Ayrıca dahili sınır denetiminin kaldırılması, göç, vize, üçüncü ülke vatandaşlarının dolaşımı, ikameti, sığınma hakkı, polis işbirliği, adli iş birlik, suçluların iadesi ve kişisel verilerin korunması gibi önemli konuları da kapsamaktadır (Martin, 2003).Schengen Sözleşmesi'nin sınır yönetimi alanında getirdiği imkân ve hakların yetersiz olduğunu düşünen bazı üye devletler başka çözüm yollarına da başvurmuşlardır. İç serbest dolaşımın kontrolsüz olması bazı ülkeleri kişisel çözüm bulmaya yitmiştir. Örneğin üye ülkeler arasında polis işbirliği alanında ikili antlaşmalar yapmışlardır. 1998 yılında kurulan Fransız- Alman Polis ve Gümrük İşbirliği Merkezi bu konuda atılan adımların ilki konumunda önem arz etmektedir. Bu ülkeleri daha sonra Belçika ve Hollanda takip etmiş ve Almanya'nın da içinde olduğu üçlü komiserlik kurmuşlardır. Schengen uygulamalarının sınır yönetimi konusunda yetersiz ve eksik kaldığı yönündeki düşüncelerin sonucunda 1997 tarihli Amsterdam, 1999 tarihli Tampere ve 2001 tarihli Laeken zirveleri yapılmıştır. Kısaca bu zirvelerden çıkan sonuçları irdelemek gerekirse;

- Amsterdam zirvesinin odak noktası dış sınırların geçişleri ve vize uygulamaları olmuştur.
- Tampere zirvesi yasadışı göçü durdurmak ve bunu gerçekleştiren örgütler ile mücadele hususlarında önem arz etmektedir.
- AB dış sınırlarının daha etkili korunması, terör, yasa dışı göç ve insan kaçakçılığı ile mücadele konusu Leaken zirvesi ile çözüm yoluna gidilmiştir (Sayın,Tangör,2012:85-118).

Schengen Sözleşmesi ile AB üye ülkeler arasındaki iç sınırların kontrolünün kaldırılması dış sınır güvenliğini arttırmıştır. Dış sınır güvenliği sadece AB ülkelerini değil AB ye komşu olan diğer ülkeleri de ilgilendirmesi sebebi ile ayrı bir önem arz etmektedir. Özellikle son dönemlerde yaşanan olayların ışığında AB ye komşu olan Türkiye'nin sınır güvenliği politikası dikkatle takip edilmektedir.

AB ülkelerinin ulaşmak istedikleri özgürlük, güvenlik ve adalet konularındaki hedeflerinin tartışıldığı Lahey programında ihtiyaç halindeki insanların temel haklarını, göç akışını düzenlemek, sınır aşan suçlar ile mücadele ve terörizm tehdidi gibi konular gündem maddesi olmuştur. Bunun yanı sıra komisyon tarafından 5 yıllık bir eylem planı hazırlanmıştır. 2005 ile 2010 yılları arasında kapsayan bu eylem planında öncelikle terörizmle mücadele, ortak bir sığınma sistemi, yasa dışı göç ve AB'nin dış sınır güvenliği konularında daha fazla çalışılması kararı oluşturulmuştur. Sonuç olarak bu eylem planı şu ana hatlar çerçevesinde bir yol haritası belirlemek adına AB ülkelerinde kılavuzluk etmiştir.

- İnsanların temel hak ve vatandaşlıkları
- Terörizmle Mücadele
- Göç yönetimi
- İç ve dış sınırların yönetimi
- Vize uygulaması
- Ortak bir iltica ortamı
- Bilgi paylaşımı
- Organize sınır aşan suçlar ile mücadele sorumluluklarının AB ülkeleri arasında paylaşımı ve dayanışma (EU Council,2004).

2.3.1. Avrupa Sınır Örgütü(FRONTEX)

AB üye ülkelerinin oluşturmaya çalıştığı Entegre Sınır Yönetimi çalışmaları kapsamında gerçekleştirdikleri Lahey programından “Avrupa Sınır Örgütü'nün”(FRONTEX) kuruluşunun varlığına tanık olmaktadır. Kısaca bu kuruluştan bahsetmek gerekirse, FRONTEX AB üye devletlerin dış sınırlarında operasyonel olarak iş birliği sağlamayı amaçlayan bir kuruluştur. 26 Ekim 2004 tarihinde kurulmuş olup tüzel kişiliği, operasyonel ve mali otonomiye sahiptir. FRONTEX faaliyetlerini AB üye devletleri bünyesinde farklı merkezlerden yürütür ve bu merkezlerin her biri sınır güvenliği ve yönetimi konusunda ayır bir uzmanlık

alanına sahiptirler. Örneğin, kara sınırları Almanya’da, deniz sınırları İspanya ve Yunanistan’da ve hava sahası İtalya’da oluşturulmuş olan merkezlerden kontrol edilmektedir. Bunlara ek olarak ise; Finlandiya’da risk analizi, Avusturya’da eğitim ve İngiltere’de gözlem ve teknoloji merkezleri mevcuttur. Görüldüğü gibi her ülke gerekli sorumluluk alanında kendisine yer bulmuştur. FRONTEX özellikle son dönemde yaşanan göç sorunları konusunda yoğun bir çalışmanın içinde bulunmaktadır (Arem,2007).

2.3.2. Stockholm Programı

AB’nin ESY çalışmalarından bahsederken Stockholm Programından söz etmeden olmaz. AB’nin 2010-2014 yılları arasındaki ulaşılmak istenen hedefleri gösteren bu program “özgürlük, adalet ve güvenlik” alanındaki konuları kapsamaktadır. Yasa dışı göç ve suçla mücadele ana hedef konusu olurken AB’nin yüksek düzeyde güvenlik düzeyine sahip olunması için gerekli çalışmalardan bahsedilmiştir. Bu çalışmalardan biriside, Avrupa Sınır Gözetleme Sistemi’nin(EUROSUR) geliştirilmesi faaliyetleridir (Özerler,2010).

Sonuç olarak, AB ülkelerinin uygulamak istedikleri ESY modeli; sınır güvenlik yönetiminde yetkili makamların askeri unsurlar olmayıp tamamen sivil olması, profesyonel sınır polis veya muhafız gücünden teşkil edilmesi, sınır kontrol ve denetiminin tek bir çatı altında olması ve bu konu ile ilgili olan kurumların güçlü bir koordinasyon içinde çalışmasıdır. Bu hedeflere ulaşmak adına birçok sözleşme ve çalışma yaparak konuya ne derece de ciddi yaklaşmış olduklarını da göstermişlerdir.

2.4. AB ve DİĞER ÜLKELERDE SINIR GÜVENLİĞİ KONSEPTİ

AB başlangıçta ekonomik iş birliği ve uyum amacı ile bir araya gelen ülkeler topluluğu olarak bilinmektedir. Ancak ileri ki yıllarda bu amacın dışında diğer konular hakkında da çeşitli adımlar atmışlardır. Özellikle ekonomi, insan hakları, özgürlük ve güvenlik gibi konular da çok çeşitli çalışmalarda bulunmuş hatta bu konular ile ilgili antlaşmalar yapmıştır. Schengen Sözleşmesi, Amsterdam Antlaşması, Tampere ve Laeken zirvesi ESY konusunda yapılan diplomatik adımlardan birkaç tanesidir (Köktaş,2011:5-24). Bu çalışmaları destekleyecek

kurum ve kuruluşlar ile amacında başarılı olmayı hedeflemiştir. AB hem güvenlikten taviz vermeyerek, hem özgürlükleri kısıtlamayıp hem de ekonomik hedeflerin gerekliliğini sağlayacak “ Entegre Sınır Yönetimi” anlayışını hayata geçirmeyi planlamıştır (Köktaş,2011:5-24). İç sınırların yok sayılarak 4 serbestin gerçek anlamıyla uygulanması hususunda Schengen Antlaşması’nda ele alınan konulardandır (Özler,2010:1-5). İç sınırların kaldırılmasıyla dış sınırların daha sıkı ve etkili şekilde denetlenmesi ihtiyacını doğurmuştur. Ancak AB kuruluş amacındaki ekonomik hedeflerine ulaşmak isterken özgürlük, güvenlik ve insan hakları konusundaki dengeyi sağlamakta pek te başarılı olduğu söylenemez. Kısacası AB’nin mevcut şartlarda ortak ve entegre bir sınır yönetim politikasına sahip olduğu söylenemez. Aslında üye devletlerin sınır yönetimi politikaları ve birimleri arasında koordinasyonun sağlanacağı ve birliğin dış sınırlarının daha etkili olması niyet ve istekte bulunulmuş olsa da üye devletler bu konuda yetki ve haklarını birliğe devretmek konusunda isteksiz bir durum sergilemektedirler. AB seviyesinde yapılan çalışmalar FRONTEX, EUROPOL, EUROSUR gibi destekleyici birimlerin dışına çıkamamıştır.

Öte yandan AB sınır güvenliği ve yönetimi konusunda sadece kendisini sorumlu görmemekle birlikte komşu ülkelerle yakın iş birliği içerisinde olmanın da son derece büyük önem arz ettiğinin farkındadır. Bu noktada Türkiye’nin sahip olduğu coğrafi konum ve komşu ülkeler düşünüldüğünde AB Türkiye’nin sınır güvenliği politikasını yakından takip etmektedir. AB ne üyelik sürecinde olan Türkiye AB standartlarında sınır yönetimi politikası benimsemesi yakından takip edilen bir konudur (Özler,2010).

Avrupa Birliği üye ülkeleri kendi özelliklerine göre farklı bir sınır yönetimi konseptine sahiptirler. Bundan dolayı standart ve birliğin genelini kapsayan bir uygulama mevcut bulunmamaktadır. AB bünyesinde mevcut olan sınır yönetimi yapılarına bakıldığında ayrı bir sınır yönetim teşkilatı, Polis Teşkilatının için bir branş, Polis niteliği taşımayan tamamen sivil bir yapı, Askeri Polis yada Jandarma şeklinde uygulamalar olduğunu görüyoruz.

AB üyesi bazı ülke uygulamalarını şu şekilde sıralaya biliriz;

2.4.1. İngiltere Entegre Sınır Yönetimi Modeli

- Tamamen sivil yapıdaki” Göç ve Vatandaşlık İşleri Direktörlüğü (IND) İçişleri Bakanlığına bağlı görev yapmaktadır.
- 10.000 personeli mevcuttur.
- Polis değildir.
- Ayrıca bir sınır polisi yada sınır muhafız teşkilatı yoktur.
- IND: Polis, Ordu ve Gümrük birimleriyle koordineli çalışmaktadır.
- Bazı operasyonları polis ile birlikte yapar.
- Yoğunlukla hava ve deniz limanlarında görev ifa eder.
- Denizde sorumluluğu kıyıların karadan kontrolüne yöneliktir.
- Ayrı bir Sahil Güvenlik teşkilatı yoktur.
- 2 mil açığa kadar deniz polisi, 2 mil den sonrası Deniz Kuvvetleri sorumluluk alanıdır (ikv.org).

2.4.2. Fransa Entegre Sınır Yönetimi Modeli

- Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı “Sınır Polisi Genel Direktörlüğü” tüm sınırlardan sorumlu birimdir.
- Polis teşkilatının bir branşı niteliğindedir.
- Polis, Jandarma ve Gümrük ile eş güdümlü faaliyet gösterir.
- Sorumluluk sahası ülke içine doğru 20 km uzayabilir.
- Sınır bölgelerinde özel yetkiler verilmiş “İç Güvenlik Sınır Jandarma Karakolları” sınır polisine destek verir.

- Kıyıya yakın sularda ve limanlarda deniz jandarması sorumludur.
- Açık denizlerde Deniz Kuvvetleri görevlidir.
- Ayrıca bir Sahil Güvenlik teşkilatı yoktur (ikv.org).

2.4.3. Finlandiya Entegre Sınır Yönetimi Modeli

- Yarı askeri nitelikli “Sınır Muhafaza Genel Müdürlüğü” İçişleri Bakanlığına bağlı olarak çalışır.
- Subaylardan oluşan personel, Harp Okulu ile Sınır ve Kıyı Muhafızları Okulu’nda yetişmektedir.
- Personel üniformalı olup askeri, askeri sisteme benzer rütbe işareti taşır.
- Polis ve Gümrük ile koordinelidir.
- Ayrıca bir Sahil Güvenlik teşkilatı yoktur.
- Sınır geçiş noktalarında görev yapan polisler Sınır Muhafaza Birliği Komutanlığı’na bağlıdır.
- Atamalar İçişleri Bakanlığı tarafından yapılır.
- Terfi sisteminde askeri sistem yapılanması kullanılır.

İtalya Entegre Sınır Yönetimi Modeli:

- İçişleri Bakanlığı’na bağlı olarak “Göç ve sınır Polisi Genel Müdürlüğü” bulunmaktadır.
- Polis teşkilatı bünyesinde uzmanlaşmış sınır polislerinden oluşmaktadır.
- Personeli sivilden temin edip 1 yıllık temel eğitimin ardından göreve başlamaktadır.
- Mali polis ile jandarma eş güdümlü çalışır.

- Ayrıca bir Sahil Güvenlik teşkilatı bulunmaktadır.
- Her birimin kendine ait hava ve deniz araçları mevcuttur.
- Ortak faaliyetlerde İçişleri Bakanlığı koordinatör olarak görev yapar.

2.4.4. Almanya Entegre Sınır Yönetimi Modeli

- İçişleri Bakanlığı'na bağlı Federal Polis Gücü (BPOL) GÖREV görev yapmaktadır.
 - Daha önce Bundesgrenzschutz (BGS) “ Federal Border Guard” Federal Sınır Muhafızları olarak biliniyordu ve yetkileri sınırlıydı. 1 Temmuz 2005 tarihinde Federal Polis Gücü olarak değiştirildi (çok boyutlu bir polis ajansına geçişi yansıtıyor).
 - Almanya'nın 700 km uzunluğundaki sınırları boyunca pasaport kontrolü dâhil sınır güvenliğinden sorumlu.
 - 30.000 eğitilmiş polis gücü ve 10.000 silahsız destek gücü ile toplam 40.000 kişi görev yapmaktadır (ikv.org).

Görüldüğü üzere her ülkenin kendine has ve farklı bir uygulamaları olmasına rağmen sivil otorite odaklı, kara, deniz ve hava sınır birimlerinin tek çatı altında olduğu ve atamaların sivil otoritenin tasarrufunda gerçekleştirildiği noktasında bir ortaklık söz konusudur.

Avrupa birliği vatandaşlarının herhangi bir sınır kontrolüne tabi olmaksızın AB'nin iç sınırlarından geçişini amaçlayan Schengen Antlaşması 14 Haziran 1985 tarihinde Hollanda, Almanya, Fransa, Lüksemburg ve Fransa tarafından imzalanmasını müteakip 19 Haziran 1990 tarihinde onaylanmıştır. Daha sonra İspanya ve Portekiz'de kapsayacak şekilde 26 Mart 1995 tarihinde uygulamaya konmuştur. Daha sonra AB tarafından yapılan bazı çalışmalar ile gerek ekonomik serbestlik gerekse sınırların güvenliği konusunda farklı adımlar atılmıştır. 1999 tarihinde Tampere Zirvesi'nde yasa dışı göçü durdurmak ve uzman eğitim almış personellerin kullanımıyla dış sınırların profesyonelleştirilmesini amaçlamıştır (Köktaş,2011). Benzer şekilde terör, yasadışı göç ve insan ticareti

ile dış sınırların tutarlı ve etkin biçimde kontrolünü amaçlayan Leaken Zirvesi 2001 yılında gerçekleştirilmiştir. Atılan adımlar üye ülkelerin ortak mutabakatları ile daha iyi seviyelere çekilmeye çalışılmıştır. Bunun için 2005 Lahey Programında ise ortak sığınma sisteminin oluşturulması, yasadışı göç ve dış sınırların korunmasına yönelik Avrupa Ajansının kurulması amaçlanmıştır (Özler,2010).

2.5. FİZİKİ SINIR GÜVENLİK YÖNTEMLERİ

Sınır güvenliği ve yönetimi konusunda yapılan çalışmaların gelişen teknolojiler ve yeni uygulamalar ışığında olması pek de şaşırtıcı olmasa gerek. Elbette ki dünyada ve söz konusu bölgelerde yaşanan siyasi gelişmeler ve güvenlik zafiyetleri bu çalışmaları tetikler nitelikte olabilir. Bunlara dünya basınından birkaç örnek vererek açıklamak daha doğru olacaktır.

- “Özellikle Suriye’den Avrupa’ya kaçan mültecilerin ana rotası üzerinde bulunan Makedonya, Yunanistan ile arasında bulunan sınıra tel örgü örmeye başladı” (milliyet.com.tr).
- “Yunanistan’ın Doğu Avrupa sınırına 'dikenli tel' önerisi” (bbc.com).
- “Avusturya Sınıra Dikenli Tel Çekecek” (turkishny.com).

Artık günümüzde nerdeyse tüm dünyayı saran güvenlik sorunu, terörizm ve yasa dışı göç bu çalışmaların odak noktalarını teşkil etmektedir. Küreselleşmenin ve dünya siyasetinde oluşan değişimlerin (ulus-devlet) sınır güvenliği ve yönetimi konusunda gerekli adımların atılması hususunda önemli bir etmendir. Özellikle gelişen teknolojinin de yardımıyla bu konuda birçok gelişmenin olduğunu söyleye biliriz. Sınır güvenliğinin zor olduğu arazi şartlarında teknolojinin de yardımıyla ülkeler daha etkili şekilde sınırlarını koruyabilmektedir. Bu konuda Türkiye de gerekli adımları atacagını göstermiş ve bu yöndeki gelişmeler medya da kendine yer bulmuştur. “Suriye sınırında "yabancı terörist savaşı" diye tanımlanan IŞİD’e karşı alınacak ilave sınır güvenliği tedbirleri karara bağlandı. Modelin adı, “Sınır Fiziki Güvenlik Sistemi (SFGS)” 24 km gözetleme alanı kapasitesine sahip

zeplinler ve İHA'lar kullanılacak, 4 ilin sınırında bazı yerlere duvar ve taşınabilir duvar inşa edilip hendek kazılacak.” (aljazeera.com).

2.5.1. İnsansız Hava Araçları (İHA-SİHA)

Dünyada var olan sorunların çözüm yollarını arayan insanoğlu her zaman olduğu gibi bilimin ve teknolojinin ışığında bir çözüm yolu aramaktadır. Özellikle ulus devletlerinin başını çok ağrıtan kaçakçılık, yasa dışı sınır ihlalleri ve terörizm sorunlarına çözüm aranırken her yol deniyor. Elbette ki insan hakları ve özgürlüklerinden yana olan barışçıl çözüm yolları uygulanmak istenen ilk yöntemlerdir. Ama bu yöntem çözüm oluşturmaz ise başka yollara başvurmak zorunda kalına bilinir. Bu yolar genellikle askeri çözüm yollarından ibaret olur. İşte bu nokta da bilim ve teknoloji devreye girerek ülkelerin sorunlarını çözmek için yardımcı olur. Günümüzde bu yardımlardan en popüler ve en etkilisi olan tabii ki de “İnsansız Hava araçları” (İHA) veya “Silahlı İnsansız Araçları” (SİHA) dır. Sınır bölgelerinde ve güvenlik gerektiren tesis ya da konvoy faaliyetlerinde İHA lar etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Arazi şartlarının uygun olmadığı dağlık bölgelerde gözlem ve keşif görevini çok başarılı bir şekilde ifa etmektedir. Binlerce metre yükseklikten çok ayrıntılı şekilde görüntü alması gerekli olan istihbarati bilgilere ulaşmayı da kolaylaştırıyor.

Şekil 7: İnsansız Hava Araçları, Kaynak:ahaber.com

Değişen ve küreselleşen dünyamızda artık devletler teknolojik gelişmelerin ışığında kendileri için az maliyetli ve sürekliliği esas güvenlik yöntemlerine yönelmişlerdir. Askeri birlikler bölge hakkında güncel tüm verilere sahip olmadan herhangi bir operasyon başlatmak taraftarı değillerdir. Elde edilecek istihbarati

bilgiler operasyonun başarısı açısından hayati öneme sahiptir. Havacılık, elektronik, haberleşme ve navigasyon teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin paralelinde askeri ve güvenlik alanında da gelişmelere kendini göstermiştir (Lovelace,2014). Güvenlik açısından, tedbir ve riski azaltmak yönüyle başarı sağlamada en yüksek orana sahip olarak ilk dikkat çeken elbette ki İnsansız Hava Araçları (İHA) olacaktır. Bu çalışmamın bu kısmında İHA ve SİHA'nın sınır güvenliği ve terörizmle mücadeleye nasıl katkı sağladıkları incelenecektir. 2000 li yıllarda terörle mücadele ve sınır güvenliği konusunda son derece başarılı sonuçlar elde eden İHA ların kullanımı artık bir ihtiyaçtan çok zorunluluk haline gelmiştir. İHAS lar özellikle üs ve birlik korunmasında ve konvoy faaliyetlerinde riski en aza indirme araçlarından biri olarak değerlendirilir. ABD birlikleri İHAS' larını Irak ve Afganistan topraklarında yoğun şekilde kullanmışlardır (Karaağaç,2014). Amerikan ordusu tarafından bu tarz saldırılara dönük olarak, İHA'larla başlatılan mücadelede keşif ve gözetleme faaliyeti ve toplanan istihbarat ile bu tarzdaki saldırı vakaları azaltılmış ve bu saldırılara dayalı kayıplarda %85 oranında düşüş sağlanmıştır (Hunter,2012). İHAS leri gerekli keşif ve gözetleme faaliyetlerini icra edip elde edilen bilgileri komuta kontrol merkezine aktarması ile savaş uçaklarınca hedeflerin imha edilmesi sağlanıyordu. Ancak yetkililer bu durumu bir adım daha ile taşıyarak İHAS sistemlerine silah entegre ederek gerek görülmesi halinde bu Silahlı İnsansız Aracın(SİHA) ateş gücünden faydalanmayı sağladılar. Böylece SİHA tespit ettiği hedefleri kendi imkanları ile imha edebilecek bir kapasiteye sahip oldu. 2006-2006 yılları arasında 14 üst düzey El Kaide liderinin SİHA sistemi ile düzenlenen hava saldırılarında hayatlarını kaybettiği rapor edilmiştir(Department of Defence,2004). Dünya'nın birçok bölgesinde, özellikle çeşitli terör örgütleri ile mücadele çabasında olan devletlerin en büyük yardımcılarında biri İHA lardır. Örneğin en çok aranan ve Pakistan gibi çok dağlık ve zor arazi şartlarında saklanmaya çalışan EL Kaide terör örgütüne yönelik en başarılı operasyonlarda İHA ların rolü çok büyüktür. Yemen, Pakistan, Somali, Irak ve Afganistan gibi zor arazi yapısına sahip olan ülkelerde İHA veya SİHA lar vasıtasıyla terörizmle mücadele çalışmalarında önemli adımlar atılmıştır. Atılan bu adımların getirdiği başarılar sonucunda birçok ülke İHA ve SİHA kullanımı konusunda çalışmalar

başlatmıştır. ABD, İsrail, Türkiye ve hatta NATO İHA ve SİHA kullanımı ve geliştirilmesi konusunu ele almışlardır.

Türkiye'nin sınır güvenliği ve terörizm konusunda en çok sorun yaşadığı bölgelerin başında Doğu ve Güneydoğu bölgeleri gelmektedir. Sahip olduğu dağlık arazi yapısı üzerinde geçiş güzergâhı olarak kullanılan boğaz, geçit ve vadi benzeri arazi yapıları İHA lar aracılığıyla kolay ve risksiz şekilde gözetlene bilmektedir. Böylece tespit edilen tehditlerin ortadan kaldırılması yönünde etkili adımlar atılmaktadır. Burada İHA ların hayati bir öneme sahip oldukları yadsınamaz bir gerçektir. İHA'lar gibi pek çok teknolojik sistemin gelişmesi ile istenilen bölgelerin daha kısa sürede ve daha az risk durumları ile kontrol edilmesi sağlanmaktadır. Teknolojik imkânlar ile gözetlemek, dinlemek ve bu yollarla el de edilen istihbaratın değerlendirilmesi sonucu hedeflenen amaçlara ulaşmak mümkündür. Hatta çok çeşitli basın yayın organlarında İHA'ların başarıları geniş yer almaktadır. Ülkeler ve yönetimler bu konuya kayıtsız kalmayarak ARGE çalışmalarına hız vermişlerdir. İnsansız Hava Araçları'nın kamuoyunda büyük ses getirmesi bilim insanlarını bu tip araçlar üzerinde yoğunlaşmaya yitmiştir. Bu eğilimin sonucunda çok değişik insansız hava araçları ortaya çıkmıştır. "Drone" diye tabir ettiğimiz pervaneli uzaktan komutalı hava aracı artık neredeyse günlük hayatımıza bile girmiştir. Sadece sınır yönetimi ve güvenlik konusunda değil, film sektörü, kamera, taşımacılık ve hatta eğlence için bile kullanılabilir olmuştur. Bu tip araçların uzaktan kumanda edilmesi ve herhangi bir insan hayatını riske atmayacak seviyede olması ülkeleri bu tip araçları kullanarak güvenlik ihtiyaçlarını karşılama yoluna yitmiştir.

2.5.2. Sınır Duvarları

Dünya tarihine bakıldığında insan oğlu kendi güvenliğini sağlamak adına her yola başvurmuştur. Yeri gelmiş savunma sistemini geliştirmiş, yeri gelmiş göç etmiş hatta barışçıl çözüm yollarını bile denemiştir. Geçmişte olduğu gibi bugünde devletler vatandaşlarının güvenliği için her yola başvuruyorlar. Son günlerde yaşanan olaylar karşısında sınırlarını güvene almak adına "sınıra duvar örme" projelerini hayata geçiriyorlar. Görülüyor ki dünyanın neredeyse 3'te 1'inde sınırlar duvarlar ile kaplı (milliyet.com).Dünya üzerinde yaşanan savaşlar ve

mülteci karşıtı uygulamalar sebebiyle bu yöntemi seçen ülke sayısı 66 ya ulaştı. Şaşırtıcı olarak bu rakam 1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkıldığı dönemdeki rakamın 4 katıdır. Berlin Duvarının yıkıldığı dönemde dünyada sadece 16 sınır duvarı bulunuyordu. Küreselleşme ve demokratikleşme hareketleri ile ülkeler arasındaki duvarların yıkılacağı düşünülürken güvenlik sorunları ve göçmen karşıtı politikalar neredeyse tüm dünyada duvarların örülmesine vesile oldu. Özellikle son dönemlerde savaşlar ve mülteci krizleri duvar örme kararlarında büyük rol oynarken bu kararı alan ülke sayılarında da artış oldu. Bu kararı alan son ülke Estonya oldu. Şu an dünyada en az 65 ülke sınırlarından en az 1 ine duvar örmüş ya da halen örüyor konumda (milliyet.com). Tabiki Estonya bu rakamı 66 ya çıran son ülke. Her zaman çağdaşlık ve özgürlüklerden yana söylemlerde bulunan ve insan hakları konusunda taviz vermeyen AB'nin amacı ülkeler arası duvar örmek değil var olan engelleri de yıkmaktır. Ama ne yazık ki bir AB ülkesi olan Macaristan Avrupa'nın ortasında Sırbistan ile arasına Sırbistan'dan gelen göçmen akını durdurmak amacı ile jiletli tellerden oluşan bir duvar çekmiştir. Çekilen bu duvarlar amaca ulaşabilmiş midir? Elbette ki hayır. Sadece geçişleri yavaşlatmıştır. Sırp yetkililer bu gerçeği itiraf etmişlerdir. Geçişleri durdurmadı sadece yavaşlattı. Gelecek dönemlerde de bazı ülkelerin bu yöntemleri kullanarak sınırlarını güvene alma projeleri olduğu bilinmektedir. Kenya Somali sınırına, Arabistan Irak sınırına, Türkiye Suriye ve Irak sınırına ve son olarak da ABD Meksika sınırına duvar öreceği açıklanan ülkeler den bazılarıdır. Dünya üzerinde var olan sınır duvarı örneklerine aşağıdaki listeden ulaşmak mümkündür. Listenin kabarık olması bu konunun ne kadar ciddi boyutlara ulaştığının göstergesidir.

Sekil 8: Ülkelerin Sınır Duvarları (Kaynak: dünyabülteni.com)

Duvar Adı	Yapan Ülke/ler	Yapım yılı	Uzunluk	Amacı
Bağdat Duvarı	Irak	Yapım halinde	5 km	Barış
Belfast Barış Duvarı	Kuzey İrlanda	1970	0,5 km	Barış
Botsvana-Zimbabve	Aynı ülkeler	2003	500 km	Göçe karşı
Brunei/Limbag	Brunei ve Malezya	2005	20 km	Göçe karşı
Ceuta/Melilla çiti	İspanya	2001	19 km	Göçe karşı
Hong Kong	Çin	1960	32 km	İç duvar
Macau	Çin		0,34 km	İç duvar
Çin/Kuzey Kore	Aynı ülkeler	2006	1416 km	Göçe karşı
Malezya/Tayland	Aynı ülkeler	Öneri	650 km	Terörizm
Hindistan/Bangladeş	Hindistan	Yapım halinde	3268 km	Göçe karşı
Hindistan/Kaşmir	Hindistan	Yapım halinde	1624 km	Göç/Toprak
İran/Pakistan	Aynı ülkeler	Yapım halinde	550 km	Uyuşturucu ticareti
İsrail/Filistin	İsrail	Yapım halinde	703 km	Terör/Toprak
Kazakistan/Özbekistan	Aynı ülkeler	2006	45 km	Uyuşturucu ticareti
Kuzey Kore/Güney Kore	Aynı ülkeler	1953	248 km	Çatışma alanı
Kruger Parkı	G.Afrika/Mozambik	1975	120 km	Göçe karşı
Kuveyt/İrak	Aynı ülkeler	1991	193 km	Çatışma alanı
Pakistan/Afganistan	Pakistan	Öneri	2400 km	Terörizm
Rusya/Çeçenistan	Çeçenistan (Rusya)	Öneri	700 km	Terör/Toprak
S.Arabistan/Yemen	Aynı ülkeler	2004	75 km	Göçe karşı
Şamel Şeyh	Mısır	2005	20 km	Terörizm
Gazze	Mısır	2008	14 km	Terörizm
Türkmenistan/Özbekistan	Aynı ülkeler	2001	1700 km	Göçe karşı
B.A.E/Umman	Aynı ülkeler	Yapım halinde	410 km	Göçe karşı
Yeşil Hat	Kıbrıs	1974	300 km	Çatışma alanı
ABD/Meksika	ABD	Yapım halinde	3360 km	Göç/Uyuşturucu tic.
Özbekistan/Afganistan	Aynı ülkeler	2001	209 km	Göçe karşı
Özbekistan/Kırgızistan	Aynı ülkeler	1999	870 km	Çatışma alanı
Anelli Duvarı-Padova	İtalya	2006	0.85 km	İç duvar
Fas Duvarı	Fas	1987	2700 km	Çatışma alanı
Türkiye-Bulgaristan	Bulgaristan	2010-2013	100-150 km	Göçe karşı

Kaynak: [wikipedia.org/./barrieres de séparation](http://wikipedia.org/./barrieres%20de%20separation).

Görüldüğü gibi ki bu yöntem yeni bir yöntem değildir. Eğer tarih sayfalarını şöyle bir karıştıracak olursak karşımıza bir çok örnek çıkacaktır. Hatta bazıları günümüzde amacının dışına bile taşmıştır. Şimdi bu örnekler ile tarihe bir geri dönüş yapılması konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

2.5.2.1. İlk Sınır Duvarı ve Dünya'dan Örnekler

İnsanlık tarihinde ilk güvenlik duvarının Suriye'de olduğu ortaya çıkan bir gerçek. 220 km yi aşan bir uzunluğunda sahip olan duvar 2011 tarihinde Fransız- Suriyeli bir ekip tarafından keşfedildi. Bu antik duvarın Doğu Lübnan Sıradağlarını sırtlarından birbirlerine bağlandığı iddia edilmiştir (dünyabülteni.com).

2.5.2.1.1. Çin Seddi

Dünyanın en tanınmış ve günümüzde de farklı amaçlar için kullanılan en uzun savunma duvarının adı Çin Seddi dir. Her yıl binlerce turistin görmek için

Şekil 9: Çin Seddi, Kaynak:dünyabülteni.com

ziyaret ettiği yapı uzaydan da görülebilmeye özelliğinin yanında en uzun duvar olma özelliğini taşıyor. Yıllık bölümleriyle birlikte toplam uzunluğu 6000 km dir. Bazı tarihçilere göre seddin amacı kuzeyden gelen Moğol ve Türk saldırılarını engellemektir. Bazıları ise ülkeden kaçışları önlemeyi iddia etmektedir (dünya bülteni.com).

2.5.2.1.2. Berlin Duvarı

İnsanlık tarihinin en büyük utançlarından biri olarak gösterilen “Berlin Duvarı” soğuk savaş yıllarında Batılı Avrupa devletleri ile Sovyet etkisindeki Avrupa devletleri arasında (Doğu-Batı Almanya) inşa edilen 155 km uzunluğundaki ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti tarafından 12-13 Ağustos 1961 tarihinde inşa edilmeye başlandı.

Şekil 10: Berlin Duvarı , Kaynak:dünyabülteni.com

Yüksekliği 3,6 metre olan duvarda 302 gözetleme kulesi ve dikenli teller bulunuyordu. Bunun yanında 14.000 sınır muhafızı ve 600 köpek duvar hattında görev yapması ile askeri özelliğini sergiliyordu. 9 Kasım 1989 da yıkılmıştır (dünyabülteni.com).

2.5.2.1.3. Fas Duvarı

Batı Sahra’da inşa edilen Fas Duvarı diğer bir utanç duvarlarından biridir. Uluslararası toplum nezdinde tanınmayan duvar 1980 de başlayıp 1987 de tamamlanmıştır. 2720 km uzunluğunda olan duvara “kum duvarı” , “güvenlik

duvarı” da deniliyordu. Sahralıların bağımsızlık hareketlerine karşı duran bir duvardı (dünyabülteni.com).

2.5.2.1.4. İsrail’in “Utanç Duvarı”

Günümüzde utanç duvarı söylemi en çok İsrail tarafından örülen duvarlar için kullanılıyor. 2002 yılında Batı Şeria dan gelecek saldırılardan korunmak ve yasa dışı geçişleri önlemek gerekçesi ile inşaatına karar verilen “Güvenlik Bariyeri” ne başta

Şekil 11:İsrail Sınır Duvarı , Kaynak:milliyet.com:web

Filistin halkı olmak üzere birçok barış destekçileri Utanç Duvarı demeyi seçiyor. 750 km uzunluğundaki duvarın büyük bir kısmı tel örgülerden oluşmaktadır. Bu duvar birçok açıdan tepki çekmektedir. Hem siyasi hem insani hem de yasal yönden sorunlu bir özelliğe sahip. Duvar bölgesinde İsrail vatandaşları rahatça dolaşa bilmekte iken Filistinliler bu özgürlüğe sahip değiller. Duvar bölgesinde ikamet etme şartı ile bulunmalarına izin var ya da özel izin alarak duvarı geçebiliyorlar (milliyetyet.com).

2.5.2.1.5. Kore Duvarı

1953 tarihinden itibaren askerden arındırılmış olan 248 km uzunluğunda ve 4 km genişliğindeki bir tampon bölge Güney Kore ile Kuzey Kore arasında duvar görevi icra ediyor. Güney Koreli 410 bin asker ve Kuzey Koreli 700 bin asker yaklaşık 1 milyon mayının olgu bu bölgeyi gözetliyor (milliyet.com).

2.5.2.1.6. İrlanda “Barış Duvarı”

İrlanda’da iki dini topluluğu ayıran bu duvar bir dizi bariyerden oluşmaktadır. Katolik ve Protestan mahalleleri bir birinden ayıran duvarın uzunluğu birkaç yüz metre ile 5 km arsında değişiyor. Kuzey İrlanda hükümeti 10 yıl içinde yıkılacağı şeklinde bir açıklamada bulunmuştu (milliyet.com).

2.5.2.1.7. ABD-Meksika Duvarı

ABD ile Meksika arasına kaçak geçişleri önlemek için kurulan duvarın inşası 2002 de başlamıştı. İlk etapta 130 km olan duvar 2007 yılına kadar 455 km ye çıkartıldı. Amaçlanan hedef ise Teksas ile Kaliforniya boyunca 1120 km uzunluğa erişmektir toplamda 3141 km olan sınır hattının nerdeyse yarısı kaplanacaktır. Duvarda 5 metre yüksekliğe sahip 1800 adet gözetleme kulesi bulunmaktadır.

Şekil 12:ABD-Meksika Sınırı, Kaynak: Dünya Bülteni

2.5.2.1.8. Yunanistan Duvarı

Sınır komşumuz olan Yunanistan yasa dışı göçmen girişlerini engellemek için Türkiye sınırına 10 km uzunluğunda duvar örmüştür. 2011 yılında başladığı duvarı 2012 yılında tamamlamıştır. Duvarın inşaatında 6000 metreküp beton ve 800 ton çelik ve dikenli tel kullanmıştır.

2.5.2.1.9. Bulgaristan Duvarı

Bulgaristan'da Yunanistan gibi kaçak geçişleri engellemek için sınırına duvar örme kararı veren diğer bir komşumuzdur. Tel örgülerden oluşturulan duvarın 160 km lik kısmının 30 km lik bölümü tamamlanmıştır. Avrupa Birliği üyesi olması bu güvenlik tedbirini almasında büyük bir etkiye sahiptir.

2.5.2.1.10. Suudi Arabistan Duvarı

Suudi Arabistan Irak ile arasındaki sınır hattına 2006 yılından bu yana duvar örmeyi sürdürmektedir. Göç geçişlerini de engelleme amacı olan bir duvardır.

Şekil 13:Suudi arabistan'ın Sınır Duvarı , Kaynak:milliyet.com:web

Görülüyor ki dünyanın neredeyse 3'te 1'inde sınırlar duvarlar ile kaplı. Tabiri caiz ise "kapı duvar" konumunda. Dünya üzerinde yaşanan savaşlar ve mülteci karşıtı uygulamalar sebebiyle bu yöntemi seçen ülke sayısı 66 ya ulaştı. Şaşırtıcı olarak bu rakam 1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkıldığı dönemdeki rakamın 4 katıdır. Berlin Duvarının yıkıldığı dönemde dünyada sadece 16 sınır duvarı bulunuyordu. Küreselleşme ve demokratikleşme hareketleri ile ülkeler arasındaki duvarların yıkılacağı düşünülürken güvenlik sorunları ve göçmen karşıtı politikalar neredeyse tüm dünyada duvarların örülmesine vesile oldu. Özellikle son dönemlerde savaşlar ve mülteci krizleri duvar örme kararlarında büyük rol oynarken bu kararı alan ülke sayılarında da artış oldu. Bu kararı alan son ülke Estonya oldu. Şu an dünyada en az 65 ülke sınırlarından en az 1 ine duvar örmüş yada halen örüyor konumunda. Tabi ki Estonya bu rakamı 66 ya çıkar son ülke. Her zaman çağdaşlık ve özgürlüklerden yana söylemlerde bulunan ve insan hakları konusunda taviz vermeyen AB'nin amacı ülkeler arası duvar örmek değil var olan engelleri de yıkmaktır. Ama ne yazık ki bir AB ülkesi olan Macaristan Avrupa'nın ortasında Sırbistan ile arasına Sırbistan'dan gelen göçmen akını durdurmak amacı ile jiletli tellerden oluşan bir duvar çekmiştir. Çekilen bu duvarlar amaca ulaşabilmiş midir? Elbette ki hayır! Sadece geçişleri yavaşlatmıştır. Sırp yetkililer bu gerçeği itiraf etmişlerdir. Geçişleri durdurmadı sadece yavaşlattı. Gelecek dönemlerde de bazı ülkelerin bu yöntemleri kullanarak sınırlarını güvence

alma projeleri olduğu bilinmektedir. Kenya Somali sınırına, Arabistan Irak sınırına, Türkiye Suriye ve Irak sınırına ve son olarak da ABD Meksika sınırına duvar öreceği açıklanan ülkeler den bazılarıdır (milliyet.com)

Tabi bazı uzmanlar ülkelerin bu sınır güvenliği konusunda aldıkları tedbirlerin insanlar üzerindeki olumsuz etkilerine de dikkat çekmişlerdir. Uzmanlara göre sınırlarda yapılan duvarlar insan psikolojisi üzerinde olumsuz etkilere sahiptir. Yazar Marcello Di Cintio “Duvarlar: Barikatlar Arasında Yolculuk” kitabında duvarların ortak özelliklerinin sadece bir “tiyatro” dan ibaret olduğunu söylüyor. Ona göre “Duvarlar gerçekten güvenlik sağlamıyor sadece güvenlik hissi veriyor”. Aynı zamanda insanlar arasındaki güvensizlik hissini tetiklediğini de söylüyor. Bunu Hindistan ve Bangladeş örneği ile açıklıyor. Alman psikolog Dietfried Muller-Hegemann da bu yaklaşıma benzer ifadeler kullanmıştır. 1970 yılında yaptığı bir araştırmasında duvarın gölgesinde yaşayan insanların şiddete yöneldikleri, alkolizm ve depresyon sorunlarının oluştuğunu belirterek buna “Duvar Hastalığı” adını vermiştir. Uzmanlara göre duvar düşmanlık ve hastalık sebebidir (milliyet.com).

Birleşmiş milletler genel sekreterlerinden biri olan Ban Ki-Moon da bu konuda bir demeç vermiş ve mülteci ölümlerinden dolayı dehşete kapıldığını devletlerin daha insancıl davranması gerektiğine vurgu yapmıştır. Güvenlik konularında çözüm bulmaya çalışırken ölen sığınmacı ve mültecilerinde hakları olduğunun unutulmaması gerektiğine dikkat çekmiştir. Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde bu konularada değinilecektir (milliyet.com).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE’NİN SINIR GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE SORUNLARI

Türkiye bulunduğu coğrafi konum ve sahip olduğu komşu ülkelerdeki siyasi istikrarsızlıklar sebebi ile sınır güvenliğini en üst seviyede sağlamak zorundadır. Özellikle ülkenin doğu ve güneydoğusunun coğrafi koşulları ve bu bölgedeki sınır komşularının sahip olduğu yönetim sorunları bu bölgedeki sınır güvenliğini daha önemli hale getirmiştir (Kaya,2013:8). Bu bölgelerde baş gösteren terör sorunları ve kaçakçılık faaliyetleri ayrıca baş ağrıtan bir durum halinde gelmiştir. Türkiye'nin jeopolitik konumu ve Avrupa ile Asya ülkeleri arasında köprü görevi üstlenmesi kaçakçılık ve uyuşturucu ticareti güzergâhında bulunmasına sebep olmaktadır. Özellikle insan kaçakçılığı açısından çok önemli bir geçiş noktasındadır. Genel olarak bakıldığında terör, kaçakçılık ve uyuşturucu ticareti sorunları Türkiye'nin doğu ve güneydoğu sınırları açısından büyük tehdit olmakla birlikte bu sorunların çözümü kapsamlı şekilde değerlendirilmelidir.

Arazi şartlarının çok elverişli olması sebebi ile bu bölgelerde rahatça kaçakçılık faaliyetleri yürütülmektedir. Bu durum ülke ekonomisine çok büyük zarara sebebiyet vermektedir. Bunun yanı sıra terör örgütlerinin kendilerine ekonomik çıkar sağlamak için ifa ettikleri kaçakçılık faaliyetlerini bu bölgelerde kolayca yapabilmektedirler. Terör örgütü akaryakıt, silah, uyuşturucu ve insan kaçakçılığı faaliyetlerinde kendisine gelir kaynağı yaratmıştır. Sınır güvenliği konusunda yaşanan zaaf neticesinde ülke içerisinde yaşanmış birçok terör eylemi mevcuttur. Bunun neticesinde ise birçok masum insan hayatını kaybetmiş ya da yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalmışlardır. Son zamanlarda görüldüğü üzere terör örgütü mensupları özellikle Irak, İran ve Suriye sınırından getirdikleri birçok silah ve mühimmatlar ile ülke içerisinde eylemlerde bulunmuşlar hem masum vatandaşlara hem ülke imajına çok büyük zararlar vermişlerdir.

İran ve Irak sınırlarının sarp ve yüksek dağlık bir arazi yapısına sahip olması sebebi ile bu bölgelerde sınır güvenliği tesisinin ve terörizmle mücadelenin zorluğu açık bir şekilde kendisini göstermektedir. Suriye sınırı diğer doğu

sınırlarına oranla daha düz bir yapıya sahip olması o bölgenin kontrol ve denetimi hususunda yardımcı olmaktadır. Ayrıca ülkeye kaçak yollarla giriş yapan illegal ürünlerin büyük bir bölümü kara sınırlarından girmiştir. Ayrıca bu bölgelerin sahip olduğu jeopolitik ve stratejik konumları dünya siyasetinde de önemli bir yere sahiptir. Sınırların fiziki açıdan elverişsiz bir yapıya sahip olması sınır güvenliği hususunda olumsuz sonuçlar doğurmuştur (Kaya,2013:8).

Mevcut sınır yönetimi uygulamasının değiştirilerek yerine yeni bir yönetim uygulaması getirmenin Türkiye'ye ciddi bir yük getireceği kaçınılmazdır. Özellikle Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından kontrolü sağlanan Gürcistan, Ermenistan, İran, Irak ve Suriye sınırların belirlendiği 2949 km² lik "Yeşil Sınır" da görev yapacak personelin durumlarının nasıl olacağı da ayrı bir sorun olarak çıkmaktadır (Kaya,2013:8).

3.1. TÜRKİYE'NİN SINIR ÇEŞİTLERİ VE ÖZELLİKLERİ

Türkiye coğrafi konumu itibariyle, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının ulaşım güzergâhı üzerinde bulunmaktadır. Komşu ülkelerdeki savaş ve istikrarsızlık ortamının sürekliliği, sınır ötesi akrabalık ilişkileri ve özellikle Doğu ve Güneydoğu sınırlarının coğrafi yapısı itibarıyla kontrolünün güç olması gibi sebeplerden dolayı diğer ülke vatandaşları için hem hedef hem de özellikle AB ülkelerine yönelik transit ülke konumundadır (Ulusal Eylem Planı,2006:13-14). Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde iklim koşullarının olumsuz şartları, kışların uzun sürmesi ve sınır hattının zor arazi şartlarına sahip olması sınır güvenliği tedbirlerini zorlaştırmaktadır. Ayrıca Doğu ve Güneydoğu'da görev alan sınır birliklerinin kaçakçılık ve yasadışı göçün engellenmesinin yanında terörist grupların girişini engellemek ve terörist eylemlerle mücadele etmek gibi bir görevi de vardır (Ulusal Eylem Planı,2006:13-14). Bu yönüyle sınırların AB sınırlarına göre farklı bir yapısı bulunmaktadır. Ayrıca sınır komşularının sınır güvenliğine yeterli düzeyde önem vermemekte, bu da Türkiye'nin sınır güvenliğinin sağlanması konusunda sorumluluğunu arttırmaktadır

Devlet olmanın ve egemenlikten kaynaklanan yükümlülüklerin başında sınır güvenliğini sağlamak gelmektedir. Basmakalıp anlayışla egemenliğin tesisi

sadece toprak bütünlüğünü muhafaza etmek değil bu toprak bütünlüğüne izinsiz giriş ve çıkışları da engellemeyi içerir. Geçmiş dönem yöneticilerine göre devletin yegâne görevi sınırları korumaktı (Yazıcı,2010). Gerek ülke güvenliği gerekse toplum düzenini sağlamanın ilk şartı sınır güvenliğini tesis etmekten geçiyor. Ayrıca çok çeşitli suç türleri ile mücadele etmeninde temel dayanağını oluşturur. Sadece suç ile mücadele etmek için değil ekonomik kazanımlar için den sınır güvenliği büyük önem arz etmektedir. Türkiye bulunduğu coğrafi konum itibari ile çok önemli ve stratejik olarak tabir edilebilecek bir konuma sahiptir. Sahip olduğu fiziki yapısı ülke için çok yararlı olmasına rağmen bazı konularda ide dezavantaj yaratabilmektedir. Türkiye üç tarafı denizlerle kaplı olan bir coğrafya ya sahiptir.

3.1.1. Türkiye'nin Kara Sınırı ve Özellikleri

Ülkenin Doğu, Güneydoğu, Güney ve Kuzeydoğusu'nda kara sınırı mevcuttur. Türkiye'nin toplam kara sınırı uzunluğunun 2.949 km olmasının yanında neredeyse bunun 3 katı uzunluğunda da bir deniz sınırına sahiptir. Yani ülkenin deniz sınırı uzunluğu 8.333 km'dir. Türkiye'nin sınır komşularına bakıldığında ise; Bulgaristan ve Yunanistan ile kuzeydoğuda, Ermenistan, Gürcistan, Nahcivan ve İran ile doğuda, Irak ile güneydoğuda, Suriye ile de güneyde sınır komşusudur.

Komşu ülkelerle olan kara sınırlarımızın toplam uzunluğu 2.949 km'dir.

Kara sınırlarımızın komşu ülkelere göre dağılımı aşağıdaki şekildedir.

a- Bulgaristan	: 269 km,
b- Yunanistan	: 203 km,
c- Suriye	: 911 km,
ç- Irak	: 384 km,
d- İran	: 560 km,
e- Nahçivan (Azerbaycan):	18 km,
f- Ermenistan	: 328 km,
g- Gürcistan	: 276 km dir(Arem,2007).

Türkiye 7 demiryolu, 41 hava, 20 kara ve 49 deniz olmak üzere toplamda 117 sınır kapısına sahip bir ülke konumundadır. Deniz sınırlarının 8333 km ve kara sınırının 2949 km olduğu bilinmektedir. Türkiye'nin sınır komşuları ile arasında gelişen ilişkiler sınır yönetimi konusunda önem arz etmektedir. Bazı sınır

komşuları ile aralarındaki vize uygulamasını kaldırmıştır. Örneğin, Türkiye Gürcistan ile arasındaki vize uygulamasını kaldırmış ve böylece Türk vatandaşlar Batum'dan kolayca Gürcistan'a seyahat etmektedirler. Sınır bölgelerindeki arazi ve fiziki şartların kötü olması sınır güvenlik yönetimini zora sokmaktadır. Türkiye'nin İran sınırı arazi yapısı bakımından zor şartlara sahip olması sebebi ile terörizm ve kaçakçılık konularında önemli güvenlik sorunları yaratmaktadır. Bununla beraber Irak sınırı yüksek ve sap dağlık alanlara sahip olmasından ötürü bu bölgenin de güvenlik konusunda sorunlar yarattığı kaçınılmaz bir gerçektir. Ayrıca Türkiye'nin yıllardır büyük bir mücadele içinde olduğu terörizm sorunu da bu bölgelerde baş göstermiştir. Terör sorununun en şiddetli şekilde yaşandığı alanlar buralardır. Özellikle PKK terör örgütünün Irak'ın kuzeyinde bulunan kamplarda yönetiliyor olması, bölgede kaçakçılık faaliyetleri ve kaçak geçiş faaliyetlerinin yaşanması arazi şartlarının el verdiği güvenlik sorunlarındandır.

Diğer bir komşumuz Ermenistan ile bazı diplomatik seviyede sorunlar yaşamamız dolayısıyla sınır güvenliği konusunda da sorunlara neden olmaktadır. Ermenistan'ın bağımsızlık bildirisinde Türk topraklarına atıfta bulunması, Ermenistan ile imzalanan 1921 tarihli antlaşmayı Ermenistan Cumhuriyetinin zamanında imzalanmadığı gerekçesi ile kabul etmemesi nedeniyle sınır kabul etmemektedir (Yeşiltaş,2015:137).

Türkiye'nin en uzun kara sınırı 877 km ile Suriye sınırır. Halen bu bölgede sınır güvenliği konusunda sorunlar devam etmektedir. Bu sorunlar geçmişten gelen ve günümüzde farklı boyutlara taşınan sorunlar ile artmıştır. Suriye sınırında geçmişe dayanan tarihsel sorunların başında sınırların belirlenmesi aşamasında o bölgede yaşayan ailelerin ve aşiretlerin bölünmüş olması vardır. Bu aileler birbirleri ile olan ilişkilerini(alış-veriş, ticaret, sosyal) sınır nedeni ile kesilmiş olmasından dolayı yasa dışı geçişler ile sağlama çabasına girmişlerdir. 1990 lı yılların sonuna doğru Suriye PKK terör örgütüne verdiği görünen desteği çekmiş olmasına rağmen ülke içinde yaşanan siyasi ve iktidar sorunu yeni tehditlerin oluşmasına sebep olmuştur. Özellikle 2011 sonrası oluşan çatışma ortamına karşı aldığı tavır ile Suriye arasında kriz oluşan Türkiye'nin sınır güvenliği politikası da zora girmiştir. Terör örgütlerine yeniden destek vermeye başlaması

ile beraber ülke sınırına yakın olan bölgelerde Türkiye karşıtı Kürt nüfusunun artmasına ve alan kazanmalarına fırsat sağlamıştır. Elbette ki bu gelişmeler çok uzun ve düz bir arazi yapısına sahip olan Türkiye- Suriye sınırında güvenlik sorunlarına yol açmıştır. Günümüzde Suriye en büyük soruna sahip sınır bölgemizi oluşturmaktadır. Sınır güvenliği yönetimi konusunda yapılacak çalışmaların Irak sınırı ile bu sınır hattımız üzerinde olması beklenmesi yanlış olmaz. Türkiye'nin AB sınır komşularından biri olan Bulgaristan'da 1990 yılında ki rejim değişikliği sonucunda ülkeyi terk etmeye zorlanan Türklerin göç hareketi Türkiye-Bulgaristan sınırı konusunda önemli bir durum arz etmektedir. Ancak bu durum sonrasında bu sınır hattı konusunda önemli bir sorun meydana gelmemiştir. Bulgaristan ve Yunanistan Türkiye'nin AB sınırını oluşturması sebebi ile AB tarafından çok önem görmektedir. Bu sebepten dolayı Türkiye'nin oluşturacağı sınır güvenliği politikaları kendisi kadar başta AB olmak üzere tüm komşu devletleri ilgilendirmektedir.

Diğer bir AB sınır komşusu ve Bulgaristan'a nispeten daha fazla sorun yaşanan ülke olan Yunanistan ile hem kara hem de deniz sınırı konusunda birçok sorunlar yaşandı. Yunanistan ile olan kara sınır hattının büyük bir bölümünü Meriç nehri şekillendirmiştir. Bu ülke ile geçmişten gelen pek dostane olmayan ilişkiler nedeni ile sınır hattının her iki yakasında askeri birlikler konuşlanmıştır. Ancak iki ülkenin aralarında geliştirdiği dostane yaklaşımlardan sonra aradaki tehdit algısı değişmiştir. Bu bölgede görülen en büyük sınır güvenliği sorunu yasadışı göç ve kaçakçılık ile sınırlıdır. Deniz sularından geçişin zorluğu ve bedeli göz önünde bulundurulduğunda kara sınırından izinsiz geçmek daha uygun görülmektedir. Bu sebepten dolayı Türkiye'yi AB'ne bağlayan bu kara sınırından her yıl binlerce yasa dışı göç gerçekleştirilmekte ve bir o kadar girişimde engellenmektedir. Ayrıca Türkiye'nin terörizmle mücadele faaliyetlerinde rol alan diğer bir terör örgütü DHKP/C'nin eğitim aldığı kampların bu ülke içerisinde olması ve Türkiye ye yasadışı şekilde girebilme ihtimallerinin bulunması bu sınır hattının önemini arttırmaktadır(sabah:web) Bu sebepten dolayı terör örgütleri ve kaçakçılık faaliyetlerinin engellenmesi için bu bölgede ciddi bir sınır güvenliği tesis edilme zorunluluğu mevcuttur.

3.1.2. Türkiye'nin Deniz Sınır ve Özellikleri

Deniz sınırlarımızın anakara uzunluğu 6339 km olup, dağılımı şu şekildedir. Karadeniz : 1695 km, Ege Denizi : 2805 km, Akdeniz : 1839 km. Marmara Denizi (927 km) ve Adalar (1067 km) ile beraber denizlerimizin toplam kıyı uzunluğu 8333 km dir (Arem,2007). Tabi ki de Türkiye sadece kara sınırları konusunda sorunlar yaşanmamaktadır. Bunun yanında deniz sınırları da çok büyük önem arz etmektedir. Özellikle yasa dışı göçmen geçişleri ve kaçakçılık faaliyetlerine sahne olan deniz sınırlarımızda birçok güvenlik sorunu yaşanmıştır. Son dönemlerde Ortadoğu ve diğer komşu ülkelerimizde yaşanan güvenlik sorunlarından dolayı birçok insan göç etmeye zorlanmışlardır. Bu insanların büyük bir kısmı da daha güvenli bir yer olarak gördükleri Avrupa ülkelerine gitmek için yasa dışı yöntemleri seçmişlerdir. Elbette ki bu göç sırasında binlerce göçmen güvenli olmayan deniz araçları ile seyahat etmek zorunda kalmış gerek kötü hava koşulları gerekse çeşitli arıza sebeplerinden dolayı hayatlarını kaybetmişlerdir. Son dönemde basında yer alan haberlerin birçoğunda yasadışı göç sırasında ya boğulma tehlikesi geçirenleri ya güvenlik güçleri tarafından yakalananları ya da boğularak hayatını kaybedip cesetlerinin kıyıya vurduğu insanların haberleri görüyoruz. Bunlar içerisinde herhalde en çok akılda kalan Suriyeli Aylan bebek haberidir. Bu olay hakkında toplumda her kesimden insanlar büyük üzüntü duymuş ve hatta olay görüntüsü ile çeşitli protestolar sergilenmiştir. Bu olaylar gösteriyor ki sınır güvenliğinin tesisi düşünülenenden daha büyük önem arz etmektedir.

3.1.3. Türkiye'nin Hava Sınırı ve Özellikleri

Türkiye'nin hava sahası sınırı da ve o sınırında güvenliği çok önemli bir konudur. Özellikle komşu ülkelerin hava araçlarının yapmış oldukları hava sahası sınırı ihlallerinin de engellenmesi için gerekli güvenlik tedbirleri alınmalıdır. Bu husus hakkında en çok sınır komşumuz Yunanistan ile geçmiş dönemlere ait olaylar mevcuttur. Özellikle Ege Denizi semanlarında Yunan savaş uçaklarının hava sahamızı ihlal etmeleri ve izinsiz geçişler yapmaları ülkemizin otoritesine ve saygınlığına karşı yapılan bir güvenlik zaafı olarak değerlendirilir. Havacılık

dilinde “İt Dalaşı” olarak bilinen savaş uçaklarının birbirlerine üstünlük sağlamak için yaptıkları sürtüşmeleri geçmişte birçok kez yaşanmıştır. Hatta yaşanan bu olaylardan birinde Türk savaş uçağı ile Yunan savaş uçağı çarpışmak sureti le düşmüştür. Yunan pilot hayatını kaybetmiş, Türk pilot ise Yunan balıkçı gemisi tarafından denizden çıkartılmıştır. Yunan güvenlik güçleri ile Türk Silahlı Kuvvetleri Arama Kurtarma Birlikleri arasında hafif bir gerilim olsa da Türk askerleri kendi pilotlarını başarılı bir operasyonla ülkeye sağ salim getirmeyi başarmıştır (vatan.com).

Hatta tarih sahnelerinde buna benzer bir olay Ege kara sularında yaşanmış ve iki ülke nerdeyse savaşın eşiğinden dönmüştür. Kardak kayalıkları olarak da bilinen bölgede iki ülke askerleri karşı karşıya gelmiş ve neyse ki olay dostane bir çözüm ile sonlanmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere sınır güvenliği söz konusu olduğunda ülkeler savaşmayı bile göz önün de bulunduruyorlar. Yakın tarihe baktığımızda hava sahası ihlalleri konusunda yani sınır ihlali konusunda ülkelerin taviz vermek gibi bir seçeneği yoktur. Örneğin Suriye de düşürülen Türk savaş uçağı ve Türkiye tarafından sınır ihlali yaptığı gerekçesi ile düşürülen Rus savaş uçağı bunun en güzel kanıtları olarak tarih sayfalarında yer edinmişlerdir (sputniknews.com).

3.2. TÜRKİYE’DE SINIR GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ

Türkiye sınır güvenliği yönetimi konusunda çok başarılı bir sisteme sahip değil. Mevcut sistemi çok parçalı ve çok çeşitlilik içeriyor. Diğer bir deyişle Türkiye’nin çok başlı bir sınır yönetimi sistemi olduğu söylemek doğru bir söylem olmaz. Ayrıca Türkiye’de bu kurumlar

arasında yeterli ve etkili bir koordinasyon ve iş birliğinin varlığından bahsetmekte zordur. Elbette ki Türkiye amaçladığı hedefler doğrultusunda gerekli düzenleme ve çalışmaları yaparak bu sorunu da çözebilecektir. Sınırların korunması,

Şekil 14:Türkiye'nin Sınırları Kaynak:Arem

Resim 20: Sınırlarımızın Denetim ve Kontrolüyle İlgili Kara Kuvvetleri Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı'nın Sorumluluk Sahası ile Sınır Uzunlukları

denetlenmesi veya işlevselliği farklı kanunlar ile farklı kurumların çatısı altında bulunuyor. Bu kurumları ana hatları ile şöyle tanımlayabiliriz;

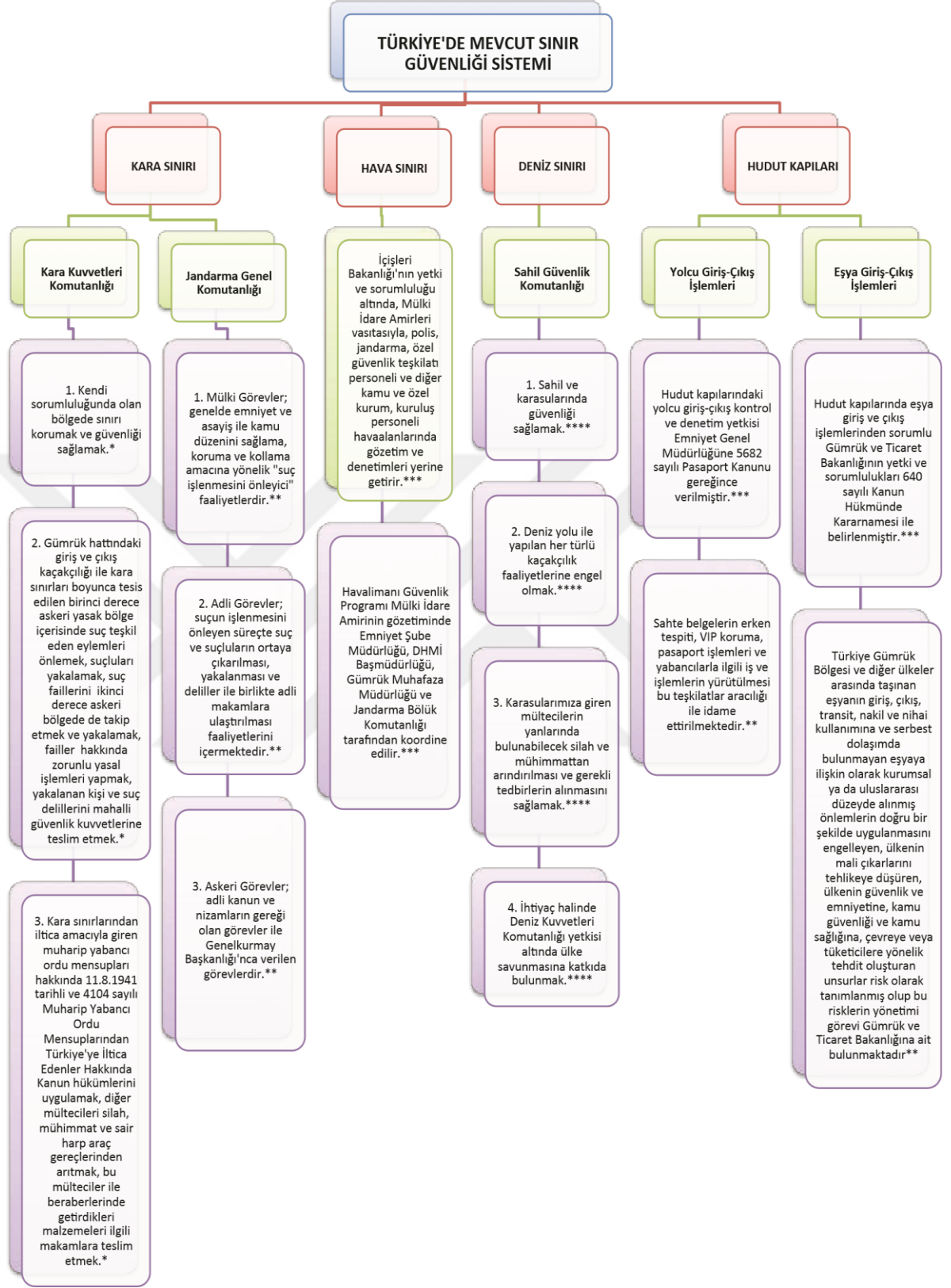
- İçişleri Bakanlığı (EGM ve SGK)
- Dış İşleri Bakanlığı
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
- Kara Kuvvetleri Komutanlığı
- Jandarma Genel Komutanlığı

Bu kurum ve kuruluşların yapmış olduğu görevler değişik mahiyette ve değişik şekillerde ifa edilmektedir. Kolluk kuvvetleri bazındaki kurumlar güvenlik odaklı olmakla beraber izinsiz ya da kaçak giriş çıkışları engellemekte yetkili iken bu görevin eşya boyutunu Gümrük ve Ticaret Bakanlığı devralmıştır (Arem,2007). Görüldüğü üzere Türkiye'nin sınır güvenlik yönetimi çok çeşitli kurumlar aracılığı ile yürütülmeye çalışılmaktadır. Jandarma Genel Komutanlığı 2013 yılı itibari ile sınır güvenlik hizmetinin bazı bölümlerini Kara Kuvvetleri Komutanlığına devretmiştir. Elbette ki bu farklı kurumların yaptığı faaliyetlerde farklılık göstermektedir. Türkiye bulunduğu coğrafi konum ve sahip oldukları komşu ülkeler değerlendirildiğinde sınırlarının önemi daha da açık şekilde ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte terör sorunu ile en fazla karşılaşıldığı yerlerinde sınır bölgeleri olması sınırların önemi konusunda başka bir etmendir. Sınırlarda yaşanan tehlikeli durumlar ile mücadele etmek için kalıcı ve sürekli bir mücadelenin varlığı şart olmuştur. Bunun içinde gerekli uzman ve profesyonel adımlar atılmalıdır.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün görev alanı içerisinde ülkeye giriş-çıkış yapacak olan Türk ve yabancı ülke vatandaşlarının pasaport kontrolü yer almaktadır. Ayrıca bazı sınır kapılarının güvenliğini de sağlama yükümlülüğüne sahiptir. Sınır kapılarından giriş-çıkış yapacak olan mal ve eşyaların kontrollerini Gümrük ve Ticaret Bakanlığı üstlenmiştir. Sınır kapıları dışında kalan sınır hattının güvenliğini Kara Kuvvetleri Komutanlığı tesis etmekten sorumludur. Sadece bazı gölgelerde kısmi güvenlik sorumluluğunu Jandarma Genel Komutanlığı ile beraber yürütmektedir. Hava sınırı güvenlik görevini İçişleri Bakanlığı ve bakanlığa bağlı kolluk kuvvetlerinin yanı sıra Devlet Hava Meydanları İşletmesi

Başmüdürlüğü ve Gümrük Muhafaza Müdürlüğü üstlenmiş durumdadır. Tıpkı kara sınırlarına benzer şekilde insan giriş-çıkışlarından polis teşkilatı, eşya giriş-çıkışlarından ise Gümrük ve Ticaret Bakanlığı yetkili birimdir. Hava limanlarının güvenliği ve asayiş görevi polis teşkilatına bağlı olmakla beraber bu teşkilat görevini özel kurum ve kuruluşların ortak çalışması ile beraber yürütmektedir.

Şekil 15: Türkiye'nin Mevcut Sınır Güvenlik Sistemi, Kaynak :setav.org

Deniz sınırlarının denetlenmesi ve güvenliğinden Sahil Güvenlik Komutanlığı sorumludur. Sahiller, kara suları, liman ve körfezler ile boğazların korunması görevini ifa eden merci Sahil Güvenlik Komutanlığıdır. Bu birim bir kolluk kuvveti olarak kurulmuş olup 1985 yılına kadar Jandarma Genel Komutanlığına, 1985 yılından itibaren İçişleri Bakanlığına bağlı olan askeri bir birim olarak görevini sürdürmüştür. Deniz sınır kapıları ile ilgili olarak bu birimin herhangi bir sorumluluğu bulunmaz iken bu görevi Dışişleri Bakanlığı ve Dış Temsilcilikler ifa eder. Ülkeye giriş izni veren vize basımı ve dağıtımını 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 24.Maddesi uyarında gerçekleştirirler. Dış Temsilcilikler vize başvurusunda bulunanlara gerekli koşulları sağlamaları kaydıyla vize vermeye ya da uygun bulunmaması halinde ise vize işlemlerini iptal etmeye yetkili birimlerdendir. Bu bakımdan Dış temsilcilikler sınır güvenliğinin sağlanması açısından önemli bir sorumluluğa sahiptirler (Savaşeri,2014).

Türkiye üye olması durumunda AB'nin doğu sınırını oluşturacak olması Türkiye'nin sınır güvenliği konusundaki yapmış olduğu çalışmalar AB tarafından dikkatlice takip edilmektedir. Özellikle Entegre Sınır Yönetimi uygulaması ve bu konuda atılan adımlar ve çıkarılan yasalar AB tarafından takip edilmekle beraber AB ilerleme raporlarında bile kendisine yer bulmuştur. Konu ile ilgili olarak AB'nin Türkiye'yi yetersiz bulduğu ve bir takım yaptırımlar beklediği raporlardan birkaç tane örnek sunulmuştur;

2000 yılı İlerleme Raporu'nda, "Türkiye'de sınırların halen beş farklı güç tarafından yönetilmekte olduğu, sınır kontrolünde tek bir otorite olmadığı gibi sivil bir otoritenin de bulunmadığı" vurgulanmakta, "kontrollerin etkinliğini artırmak için farklı hizmetlerin daha iyi koordine edilmesi" (ab.gov.tr).

2001 yılı İlerleme Raporu'nda, "Sınır yönetimini güçlendirmek için gösterilen çabalar sürdürülmelidir. Sınırların kontrolünden sorumlu, askeri olmayan, profesyonel bir birimin kurulması meselesi üzerinde durulmalıdır" (ab.gov.tr).

2002 yılı İlerleme Raporu'nda, "İçişleri Bakanlığı bünyesinde, çeşitli bakanlıkların ve kolluk hizmeti ifa eden kurumların temsilcilerinden oluşturulan çalışma grubunun, Türk mevzuatı ve uygulamasının sınır yönetimi, iltica ve göç

alanlarındaki Topluluk müktesebatına uyumlaştırılması için kapsamlı bir strateji ve takvim hazırlayacağı ve bu alanda önemli başka bir gelişme olmadığı” (ab.gov.tr).

2016 yılı İlerleme Raporu’nda; Sınır Yönetimi Uygulama Kurulunun izleme işlevi, sınırların iyileştirilmesine yönelik ihtiyaçların belirlenmesi amacıyla etkinleştirilmelidir. Sınır ötesi suçlar ve kaçakçılık şebekeleri ile mücadelede etkinliğin artırılması için kurumlar arasında risk analizine dayanan yoğun işbirliği gerekmektedir (ab.gov.tr).

AB’ne üyelik sürecinde olan Türkiye için sınır güvenliği yönetimi konusunda bir takım adımlar atılmıştır. Bu kapsamda İçişleri Bakanlığı tarafından sivil bir yapıya sahip Sınır Güvenliği Teşkilatı ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır. Konu ile ilgili yasal düzenlemeleri içeren bir hazırlık süreci hükümet yetkililerince başlatılmıştır.

3.3. TÜRKİYE’DE SINIR GÜVENLİĞİ BİRİMİ KURMA ÇALIŞMALARI

Son yıllarda dünya çapında yaşanan siyasi, askeri, insani ve hukuki konuların gündemde olması ülkelerin güvenlik anlayışı konusunda adım atmalarına yol açmıştır. Özellikle kitle hareketlerinin bir diğer deyişle göç veya mülteci olaylarının yoğun olduğu bölgelerde sınır güvenliği konusu ana gündem maddesini oluşturmaktadır. Yaşanan bu olaylar çerçevesinde ülkelerin, terörizm, kaçakçılık, yasa dışı sınır ihlalleri ve insan hakları konusunda gerekli tedbirleri alması ön görülmektedir. Bunun içinde gerekli duydukları yapılanmalara ve yasal düzenlemelere gidilmelidir. İşte bu nokta da araştırmamın da ana konusu olan Türkiye’nin sınır güvenliği çalışmaları detaylı şekilde irdelenecek ve gelecek için uzun vadeli ve etkili bir sınır güvenliği politikasının oluşmasına katkı sağlamaya çalışılacaktır.

Bu araştırmanın amacı Türk hükümetine, sınır yönetimine entegre bir bakış açısı getirilmesinde ve AB’nin entegre sınır yönetim politikalarıyla uyumlu, yüksek-seviye sınır izleme ve sınır denetim sistemleri ve standartlarının geliştirilmesinde destek olmaktır. İçişleri Bakanlığı, Türk Polis Teşkilatı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ve hükümetin diğer kurumlarınca desteklenmelidir. Gerekli durumlarda AB’nin konusunda uzman yetkili

perosnelinden de destek alınmalıdır. AB'nin en iyi uygulamalarının incelenmesi sonucunda prototip sınır, izleme ve kontrol noktaları için model eğitim programları ve ayrıca bunlarda kullanılacak mimari ve standartlar geliştirilmelidir. Ülkenin sınır yönetimini denetlemek için tek, sivil bir sınır güvenliği düzenlemesi ve ulusal bir eylem planı hükümet tarafından oluşturulmalı ve kabul edilmelidir. Pratik düzeyde, mavi (deniz) ve yeşil (kara) sınır denetimi kontrolü ve sınır kontrol çalışmaları, seçilen bölgelerde AB'nin gereklilikleriyle uyumlu hale gelecek şekilde geliştirilmelidir. Bu süreç, AB standardında entegre sınır yönetim tesislerinin sınırlara yerleştirilmesini de kapsayacak şekilde olmalıdır.

Türkiye'nin AB üyelik sürecinde olması ve sınır komşularında yaşanan siyasi istikrarsızlık sonucunda oluşan terörizm ve mülteci sorunlarına çözüm için attığı adımlardan biride "Sınır Güvenlik Birimi Çalışmaları" dır. Hatta bu konuda bazı medya organlarında ve devlet bazında çeşitli açıklamalar olmuştur.

Üzerinde çok konuşulan ve durulan bu çalışmaları şöyle açıklamak mümkündür;

- İçişleri Bakanlığı kontrolünde sınır güvenliği konusunda özel eğitim almış yeni bir sivil teşkilatın kurulması ve sınır güvenliği görevini askeri birimlerden devralması,
- AB uyum sürecinde olan Türkiye'nin gerekli yasal düzenlemeleri yapması ve yetkileri yeni kurulan sivil birime devretmesi,
- Türkiye'nin de AB ülkeleri ile uyumlu çalışacak entegre bir sistemin oluşturulması,
- Sınırlarda görevli askeri birliklerin kademeli olarak görevlerini devretmesi,
- Kurulacak yeni sınır güvenlik teşkilatı için ilk etapta 50.000 polis alımı gerçekleştirilecektir,
- Kurulacak bu yeni teşkilatın ağır silah sistemleri ile donatılması,
- Türkiye'de sınır güvenliği konusunda görev yapan Van Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı'nın kaldırılması,
- İçişleri Bakanlığı'na bağlı Türkiye Sınır Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün kurulması

- Kurulacak olan bu müdürlüğün; kara ve deniz sınırları bölümü, sınır kontrol bölümü, adli bölüm, yabancı polislik ve taşra müdürlüklerinden teşkil edilmesi,
- 5 yıllık bir süre içinde askerlerin sınır bölgelerinden kırsallarına çekilmesi,
- Yunanistan ile Türkiye arasındaki sınırları AB askerlerinin koruması,
- Türkiye ile Yunanistan arasında bulunan deniz ve kara sınırlarında yoğunlukla görülen kaçak göçün önlenmesi için AB Dış Sınırları Koruma Ajansı(FRONTEX) sı ile koordineli çalışma yürütülecek,
- AB düzeyinde FRONTEX, EUROPOL ve EUROSUR gibi kuruluşlar ile koordine kurulması (seta.org).

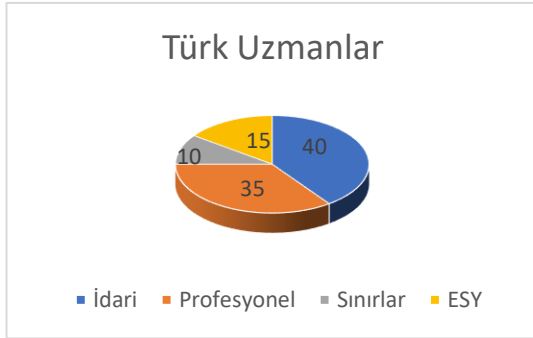
3.4. ENTEGRE SINIR YÖNETİMİ KONSEPTİ

Entegre Sınır Yönetimi ile kast edilen şey kurum içi, kurumlar arası, bölgeler arası veya uluslararası iş birliği ve ortaklığın tesis edilmesidir (Kaya,y.t:9).

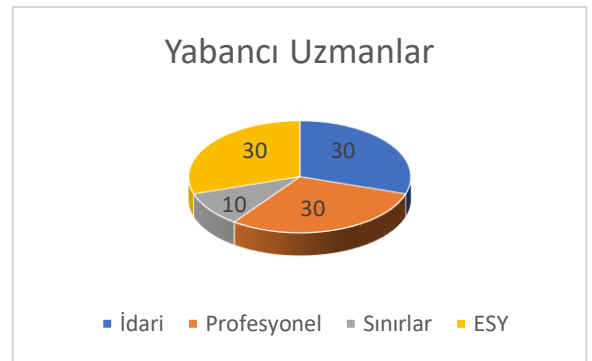
Güvenikleştirme Sürecinin Sınır Güvenliği Söylemi Üzerinde Görülen Etkileri

Kaynak: Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi

Tablo 1

Tablo 2

- İdari: Güvenikleştirme sürecinin etkileri kurumsallaşma açısından,
- Profesyonel: Güvenikleştirme Sürecinin etkileri profesyonelleşme açısından,
- Sınırlar: Güvenikleştirme sürecinin etkileri sınırların fiziki durumları açısından,
- ESY: Güvenikleştirme sürecinin etkileri entegre sınır yönetimi kavramına yapılan atıf açısından değerlendirilmiştir.

Tablo 1 ve 2 den de anlaşılacağı üzere güvenikleştirme sürecinin sınır güvenliğine dair söylem ve algılamalar üzerinde ne tür etkilere sebep olduğu

gösterilmiştir. Sonuç olarak Türkiye'nin mevcut sınır güvenliği sisteminin yeniden gözden geçirilerek AB standartlarında bir yapıya kavuşturulmasına, sınır güvenliği konusunda daha profesyonel ve sivil bir yapıya ihtiyaç duyulduğu önem arz eden konular olarak karşılaşılır.

Entegre sınır yönetimi çalışmaları devletin üst kademelerinin de gündeminde olan bir konudur. Özellikle bu konu ile ilgili olan ve ilk ağızdan açıklama yapan eski İçişleri bakanı Muammer Güler konu ile ilgili söyle ifadelerde bulunmuştur; "Toplam bütçesi 10 milyon 960 bin avro olan entegre sınır yönetimi aşama 1 projesi, 2010-2012 yılları arasında gerçekleşti" (içişleri.gov).

Eski İçişleri Bakanı Muammer Güler, "*Entegre Sınır Yönetimi Eylem Planı Aşama 2 Projesi*" töreninde yaptığı konuşmada; "*Türkiye'nin bir kavşak konumunda olması sebebiyle yasa dışı sınır geçişleri ve kaçakçılık olaylarının yaşandığına dikkati çekti*" Eski İçişleri Bakanı Muammer Güler, "*Türkiye'nin sınır yönetiminde diğer ülkeler nazaran daha etkin yöntemlere başvurması gerektiğini dile getirerek, sınır güvenliğinin teknolojik unsurlarla güçlendirmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Sınırlarda yaşanan her türlü güvenlik sorunu ve yasa dışı geçişler iç güvenliğimizi de doğrudan etkilemektedir. İç güvenlikle ilgili tedbirlerin sınırlardan başlayarak alınması gerektiğini düşünüyoruz*" dedi(içişleri.gov).

Araştırmamın ana konusu olan Türkiye'nin sınır güvenliği konusunda ayrı ve detaylı bir sayfa açılması gereklidir. Yetkili merciler tarafından verilen bilgiler doğrultusunda hazırlanan araştırma harita, fotoğraf ve grafikler ile desteklemeye çalışılacaktır. Suriye sınırı alınan güvenlik tedbirleri konusunda daha fazla önem arz ettiği için bu bölgeye odaklanmış bir açıklama metni olacaktır. Devletin en yetkili organlarının da yapmış olduğu açıklamaların da bu önemi vurguladıkları görülmektedir. Hükümet Sözcüsü Bülent Arınç, Bakanlar Kurulu'ndan sonra yaptığı açıklama alınan önlemler için şunları söylemişti:

"Sınır güvenliğindeki risk sıralaması şüphesiz kaçakçılar, sığınmacılar ve teröristlere yöneliktir. Terör tehdidine karşı özellikle Suruç saldırısı üzerinde, Türkiye ve Suriye halklarını birbirinden ayırmayacak, sadece teröristlerin giriş çıkışlarını engelleyecek, insani amaçlı geçişleri kolaylaştırabilecek, yabancı

savaşçıları engelleyecek bir çalışma gereklidir. DAEŞ'i bir tehdit olarak gördüğümüze göre özellikle onların bulunduğu yerlere göre en acil yerden başlayarak sınır güvenlik sistemimiz takviye edilecektir, teröristlerin geçiş noktalarının engellenmesi amacıyla fiziki engeller alınacaktır." (Al Jazeera.com).

Türk Silahlı Kuvvetlerinden(TSK) verilen bilgilere göre Suriye sınırında 4 Hudut Alayı, 12 Hudut Taburu, 37 Hudut Bölüğü ve 139 Hudut Karakolu görev yapmaktadır. TSK 911 km uzunluğa sahip Suriye sınırında 108 km kafes teli, 386 km

Şekil 16:Türkiye-Suriye Sınırı, Kaynak:Al Jazeera

hendek, 80 km toprak set, 423 km sınır aydınlatması ve 1450 km hudut devriye yolu ıslah edildiğini açıklamıştır. Ayrıca bu bölgede görev yapan birliklere yapılan takviyelerle beraber personel sayısının Kara Kuvvetleri Komutanlığı (KKK)'nın %30 u seviğinde olduğu belirtilmiştir. Türkiye sınırlarını koruyan asker yaklaşık 40.000 askerin %50 si Suriye sınırında görev yapmaktadır. Sınırın fiziki güvenlik seviyesini arttırma çalışmalarına 300 milyon TL kaynak harcandığı da diğer önemli bilgilerdendir. Bu veriler bu konuya verilen önemi bir nebze göstermektedir.

911 km lik Suriye sınırınının 90 km lik kısmını Asi ve Dicle nehri, 657 km lik bölümünü mayınlı arazi, 380 km si demiryolu, 54 km sini ormanlık alan oluşturuyor. 2012 yılından itibaren TSK'nin imkân ve kabiliyetleri ve mülki makamların desteği ile Sınır Fiziki Güvenlik Sistemleri güçlendirme çalışmaları sürdürülmektedir. Özellikle

Şekil 17:Türkiye- Suriye Sınır Hattı, Kaynak: Al Jazeera

yasadışı geçiş ve kaçakçılık faaliyetlerinin olabileceği alanlarda gerekli önemler alınmaya çalışılmıştır. Sınır hattında gece görüş özelliklere sahip araç ve gereçler ile takviyeler yapılmıştır.

Mobil Gözetleme Sistemi, Tank, Zırhlı Muharebe aracı (ZMA), Zırhlı Personel Taşıyıcı (ZPT) gibi gelişmiş sistemler sınırı sürekli gözetlemektedir. Türkiye

Suriye sınırında güçlü bir engel sitemine dayalı, uzun vadeli, kalıcı, teknolojik ve personel tasarrufu odaklı Sınır Fiziki Güvenlik Sistemi Projesi geliştirmiştir. Proje Milli Savunma Bakanlığı (MSB) koordinatörlüğünde devam etmektedir. Projenin tam anlamı ile işlerliğinin sağlanması uzun zaman gerektireceğinden yasa dışı geçiş ve kaçakçılık faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgeler öncelikli olarak ele alınacaktır. Valilikler ile koordineli şekilde yürütülen 168 km modüler beton duvar çalışması devam etmektedir. Hatay valiliği bu çalışmanın örneklerindedir.

Türkiye-Suriye sınırına örülen dev beton duvar bitmek üzere, askerler Alman K9 köpekleriyle nöbet tutuyor. Reuters haber ajansı, 911 kilometrelik Türkiye-Suriye sınırının yaklaşık üçte birlik bölümüne inşa edilen beton duvarın fotoğraflarını dünyaya geçti. Sınırın sıfır noktasındaki Hatay'ın Beşaslan köyünde üç metre yüksekliğindeki yedi tonluk beton bloklar örülüyor. Reuters foto muhabiri Ümit Bektaş'ın çektiği karelerde, Alman K9 köpeğiyle nöbet tutan askerler ve devriye gezen zırhlı araçlar dikkat çekiyor. Dev duvar Hatay sınırları içinde büyük oranda tamamlanmış ama inşaatı süren yerler de var. Suriye'de sürmekte olan çatışmaların başladığı 2011 yılına oranla kıyaslandığında sınırdan illegal geçişler özellikle duvarın yapıldığı bölgelerde ciddi düşüş göstermiş (ahaber.com).

Son 5 yıl içerisinde 60.067 hudut olayı meydana gelmiştir. Alınan tedbirler neticesinde yakalanan kişi sayısı 2 kat artmıştır. Yaklaşık olarak günde 400-500 kişiye ulaşıldığı bildirilmektedir. 2015 yılı başından günümüze kadar 54 farklı ülke vatandaşı olan toplam 909 yabancı terörist savaşçı(YTS) yakalanmıştır. Bununla birlikte 6000 den fazla muhtelif silah, 5.500.000 LT akaryakıt, 4000 kg esrar,1.600.000 adet uyuşturucu hap, ve 22.000.000 paket kaçak sigara ele geçirilen ürünlerdir.

Alınan bu tedbirler neticesinde yasa dışı faaliyetlerin ciddi şekilde azaldığı gözlenmiştir. Bu tedbirler sadece yasa dışı geçişler ile sınırlı kalmayıp özellikle ülkenin doğusundaki kaçak akaryakıt geçişlerine de büyük bir darbe vurmuştur.

“Akaryakıt kaçakçılığı ile mücadelede alınan etkin tedbirler neticesinde akaryakıt

Şekil 18:Kaçak Boru Hattı, Kaynak: Al Jazeera

kaçakçıları tarafından kullanılan yöntemlerin değiştiğine dikkat çekildi. Kaçakçıların son dönemde, "Köstebek" adı verilen makinelerle, yerin 5-10 m altından boru döşeyerek faaliyet göstermeye çalıştığı ifade edildi" (DHA,2015).

2014 yılından itibaren 387 km kaçak akaryakıt nakil boru hattı etkisiz hale getirilmiştir. Suriye sınırında 2014 yılında yakalanan 3,201,291 LT kaçak akaryakıt miktarı 2015 yılının ilk 11 ayında 29,369 LT ye indirilmiştir. Diğer bir kaçakçılık ürünü olan uyuşturucu madde miktarında da artış gözlenmiştir. Ele geçen uyuşturucu madde miktarı önceki yıllara göre 2 kat artmıştır.

Sınır güvenliğini ilgilien tüm olaylar yakından izlenmekte ve amaçlar doğrultusunda hareket edilerek sınır güvenliğinin etkin ve kalıcı şekilde idamesi için gerekli tüm önlemler alınmaktadır. Alınan bu tedbirlerin sonuçlarına bakıldığında kısmen başarılı olduğu görülmektedir. Daha öncede söylediğim gibi tüm bu fiziki tedbirler yasa dışı faaliyetleri tamamen durduramaz sadece yavaşlatacaktır.

3.5. SINIR GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YAŞANAN SORUNLAR

Türkiye bulunduğu coğrafi konum ve sahip olduğu komşu ülkelerdeki siyasi istikrarsızlıklar sebebi ile sınır güvenliğini en üst seviyede sağlamak zorundadır. Özellikle ülkenin doğu ve güneydoğusunun coğrafi koşulları ve bu bölgedeki sınır komşularının sahip olduğu yönetim sorunları bu bölgedeki sınır güvenliğini daha önemli hale getirmiştir. Bu bölgelerde baş gösteren terör sorunları ve kaçakçılık faaliyetleri ayrıca baş ağrıtan bir durum halinde gelmiştir. Türkiye'nin jeopolitik konumu ve Avrupa ile Asya ülkeleri arasında köprü görevi üstlenmesi kaçakçılık ve uyuşturucu ticareti güzergâhında bulunmasına sebep olmaktadır. Özellikle insan kaçakçılığı açısından çok önemli bir geçiş noktasındadır.

Genel olarak bakıldığında Terör, kaçakçılık ve uyuşturucu ticareti sorunları Türkiye'nin doğu ve güneydoğu sınırları açısından büyük tehdit olmakla birlikte bu sorunların ayrı ayrı ele alınması gereklidir. Arazi şartlarının çok elverişli olması sebebi ile bu bölgelerde rahatça kaçakçılık faaliyetleri yürütülmektedir. Bu durum ülke ekonomisine çok büyük zarara sebebiyet vermektedir. Bunun yanı sıra terör örgütlerinin kendilerine ekonomik çıkar sağlamak için ifa ettikleri kaçakçılık faaliyetlerini bu bölgelerde kolayca yapabilmektedirler. Terör örgütü akaryakıt,

silah, uyuşturucu ve insan kaçakçılığı faaliyetlerinde kendisine gelir kaynağı yaratmıştır. Sınır güvenliği konusunda yaşanan zaaf lar neticesinde ülke içerisinde yaşanmış birçok terör eylemi mevcuttur. Bunun neticesinde ise birçok masum insan hayatını kaybetmiş ya da yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalmışlardır. Son zamanlarda görüldüğü üzere terör rgt mensupları özelikle Irak, İnan ve Suriye sınırından getirdikleri birçok silah ve mühimmatlar ile ülke içerisinde eylemlerde bulunmuşlar hem masum vatandaşlara hem ülke imajına çok büyük zararlar vermişlerdir.

İnan ve Irak sınırlarının sarp ve yüksek dağlık bir arazi yapısına sahip olması sebebi ile bu bölgelerde sınır güvenliği tesisinin ve terörizmle mücadelenin zorluğu açık bir şekilde kendisini göstermektedir. Suriye sınırı diğer doğu sınırlarına oranla daha düz bir yapıya sahip olması o bölgenin kontrol ve denetimi hususunda yardımcı olmaktadır. Ayrıca ülkeye kaçak yollarla giriş yapan illegal ürünlerin büyük bir bölümü kara sınırlarından girmiştir. Ayrıca bu bölgelerin sahip olduğu jeopolitik ve stratejik konumları dünya siyasetinde de önemli bir yere sahiptir. Sınırların fiziki açıdan elverişsiz bir yapıya sahip olması sınır güvenliği hususunda olumsuz sonuçlar doğurmuştur (Kaya,y.t,8).

Mevcut sınır yönetimi uygulamasının değiştirilerek yerine yeni bir yönetim uygulaması getirmenin Türkiye'ye ciddi bir yük getireceği aşıkardır. Özellikle Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından kontrolü sağlanan Gürcistan, Ermenistan, İnan, Irak ve Suriye sınırların belirlendiği 2949 km² lik "Yeşil Sınır" da görev yapacak personelin durumlarının nasıl olacağı da ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.6. TÜRKİYE'NİN SINIR GÜVENLİĞİ KONUSUNDA UYGULADIĞI DIş POLİTİKALAR

3.6.1. Mültecilere ve Göçmenlere Yönelik Politikası

Yasa dışı göçmen, mülteci ve sığınmacı arasındaki çizgi amaç ve araç dengesi arasında kaybolarak net bir anlaşılabilirlikten uzaklaşmaktadır. Göçmen olan kişinin yasa dışı yollarla ülkeye girmesinden sonra kazandığı ilk statü "yasa dışı göçmen"

olmaktır. Ancak gittiği ülkede sığınma talebinde bulunarak sahip olduğu statüyü yasal bir zemine kaydırabilmektedir. Burada amaç gidilen ülkede kalmak araç ise yasa dışı yollar ile ülkeye girmektir (Yazan, 2016:16). Burada yasa dışı göçmen olarak kimlerin kast edildiğinin daha açık şekilde ifade edebilmek için sığınmacı ve mülteci kavramlarını ayırtmamız gerekmektedir.

Mülteciler Hukuki Statüsüne ilişkin 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Cenevre Sözleşmesinde;“İrki, dini, uyruğu, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korunmasından yararlanmayan yada yararlanmak istemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen kişi” (UNHCR,2011).

Mülteci kavramı ile karıştırılan ya da genellikle birbiri yerine kullanılan bir kavramda “Sığınmacı”dır. Sığınmacı uluslararası korunma amaçlayan ve mülteci statüsüne başvuran ancak başvuru sonucu henüz netleşmemiş kişiyi ifade eder. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK), haklı sebeplerle zulme uğrayacağından korkan, yasa dışı yollarla ya da sahte doküman kullanarak bir başka ülkeye giriş yapan kişilerin” yasadışı” olarak değil “mülteci” olarak nitelendirilmesini doğru bulmaktadır. Ancak bu kişilerin pasaport ya da vize başvurusu hem onlar hem de aileleri için bazı ülkeler nezdinde risk teşkil etmektedir. Burada da ifade ettiğim gibi yasa dışı göçmen ve mülteci konusundaki anlam karmaması BM 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesinde olduğu şekilde anlatılmıştır. AB ülkeleri ve diğer ülkelerde bu anlatımı onaylamışlardır. Mültecilerde bir zorunluluk hali zulümden kaçma hali mevcut iken yasadışı göçmenlerde gönüllülük esastır. Göçlerinin büyük kısmı ekonomik sebeplere dayanır. Bu ayrımı bir tablo ile özetlemek gerekirse şu şekilde bir anlatım göstermek mümkündür.

	Yasadışı Göçmen	Sığınmacı- Mülteci
Gönüllülük	Evet	Hayır

Ülkesinden Ayrılma Nedeni	Daha İyi Yaşam Şartları	Zulüm Görme Endişesi
Hedef Ülkeye Gitmek için Seçtiği Yol-Yöntem	Yasadışı	Yasal veya Yasadışı
Hedef Ülkede Kendisi İçin Alınan Koruma Tedbirleri	Yok	Var
Kişi veya Kişiler Hakkında Yapılan İdari İşlemler	Geri Gönderilme	Geri Dönüş, Entegrasyon veya Üçüncü Bir Ülkeye Yerleştirilme

Tablo 3: Mülteci-Sığınmacı Ayrımı Kaynak:Polis Bilimleri Dergisi

Uluslararası İnsan Hakları Hukuku'na göre yasadışı göçmenlerinde sahip oldukları birtakım haklar mevcuttur. İnsan haklarının tüm dünyada kabul edildiği şekliyle dil, din, ırk, inanç, cinsiyet, statü, toplumsal köken ve ulusal aidiyet ayrımı olmaksızın, kişilerin sadece insan olmasından dolayı sahip oldukları haklardır. Türkiye'de göç ve mülteci konuları büyük çapta 2.dünya savaşı sonrasında gelişme göstermiştir. Özellikle 2. Dünya savaşı sonrası Avrupa'nın yeniden inşası konusunda Türkiye'den Avrupa'ya birçok insan göç etmiştir. Özellikle sanayi endüstrisi ve gelişmişlik seviyesi yüksek ülkelerde insan gücü daha fazla ihtiyaç duyulmasından ötürü göçlerin büyük kısmı bu ülkelere olmuştur. Bu ülkelere en bilineni ve halk arasında ikinci Türkiye diye adlandırılan ülke Almanya'dır. 1961 yılında Türkiye ve Almanya arasında çift taraflı işçi değişim antlaşması imzalanmıştır (Sirkeci;Pusch,2016:2). Elbetteki bu Türk göç politikası için yeni bir çağ demektir.

1980 sonrası Türkiye'den farklı grup ve yapıdaki birçok insan Avrupa ülkelerine sığınma ve iltica talebinde bulunmuştur. Bunun sebepleri arasında askeri darbe yönetimleri ve siyasi görüş ayrılıkları gösterilebilir. 1980 ile 2000 yılları arasında

Avrupa ya iltica başvurusunda bulunan ülke olmuştur. 1980 ile 2013 yılları arasında 1.033.000 Türk vatandaşı Batı Avrupa ülkeleri başta olmak üzere birçok gelişmiş Avrupa ülkesine sığınma, iltica veya göç talebinde bulunmuştur (Sirkeci;Pusch,2016:3). İlerleyen yıllarda Dünya’da birçok ülke göç ve mülteci sorunu yaşamaya başladı. Bunun sebepleri arasında savaş, açlık, siyasi istikrarsızlık ve güvenlik problemleri gelmektedir. Ülke içerisinde yaşanan siyasi, ekonomik ve diğer sorunların azalması ile Türkiye göç veren ülke konumundan göç yolları üzerinde bulunan bir diğer deyişle transit ülke konumuna geldi. Türkiye ülkelerindeki sorunlardan kaçıp daha rahat bir yaşam isteyen insanların geçiş güzergahı ya da göç etmek istedikleri ülkelerden biri haline geldi. Türkiye’nin yabancılar hakkındaki politikası büyük oranda ticaret ve ekonomik yatırımlar üzerine kurulu idi (Transnational Press London,Sarioğlu, S.43, 2016). Ancak son yıllarda özellikle komşu ülkelerde yaşanan insanlık dışı olaylar ve yıkımlardan dolayı Türkiye yabancı politikasını bir nebze yumuşatmış ve ölümlerden, zulümlerden kaçan insanlar için sığınacak bir liman haline gelmiştir. Bu durum Avrupa Birliği üyesi olma sürecinde olan Türkiye için daha kapsamlı ve detaylı bir mülteci politikası yaratmasının da önünü açmıştır. Artık Türkiye oluşturacağı bir mülteci politikasında Avrupa Birliği sürecini de göz önünde bulundurmak zorunda kalacaktır (Sarioğlu,2016:43). Türkiye’nin bu konuda yaptığı veya yapmadığı her adım Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında gösterilmektedir.

3.6.2. Açık Kapı Politikası

Komşu ülkelerde yaşanan insanlık dışı olaylara kayıtsız kalmak hem insani olmayan bir davranış hem de sosyal – hukuk devleti olduğunu her fırsatta gösteren Türkiye Cumhuriyeti devleti için uygun olmaz. Bu sebepten dolayı özellikle Suriye de yaşanan insanlık dramına kayıtsız kalmamış ve orada yaşanan savaştan kaçan insanlara kapılarını açmıştır. Türkiye bu kapsamda Suriyeli insanlar için “Açık Kapı” politikası uygulamıştır. Böylece uluslararası yükümlülüklerini yerine getirme adına gerekli adımları atmıştır. Kesinlikle yardım için kendisine sığınan insanlara her kim olursa olsunlar geri göndermek gibi bir tutum sergilememiştir. Bu politikanın sonucu olarak Türkiye’de 2.7 milyondan fazla Suriye vatandaşı misafir edilmektedir. Bu kapsamda 10 ilde 26 geçici

barınma merkezi faaliyet göstermektedir. Bu merkezlerde bulunan 270.000 Suriyeli' nin insani ihtiyaçları giderilmekte onlara sağlık, gıda, eğitim hizmeti, psikolojik destek ve mesleki eğitim konularında yardımlar yapılmaktadır. Ayrıca barınma merkezleri dışında olan Suriyeli insanlar geçiçi koruma statüsünde olup ücretsiz sağlık ve eğitim hizmetlerinden faydalanabilmektedirler (mfa.gov).

3.6.3. Komşular İle Sıfır Sorun Politikası

Türkiye Cumhuriyeti devleti gerek iç sınırları içinde gerekse komşu ülkeler ile olan sınır güvenliğinin tesisinde her zaman barışçıl çözüme odaklı yollara başvurmuştur. Elbette ki bu politikası tarihinden gelen bir maziye sahiptir. Mustafa Kemal Atatürk' ün söylediği “Yurtta Sulh Cihanda Sulh” sözleri ülkenin dış politika anlayışında yol göstermiştir. Bu politik anlayış ışığında Türkiye dış politikasında “Komşular ile Sıfır Sorun” odaklı bir yol haritası çizmiştir. Türkiye kendi sorunlarını çözmek için bölgesel gelişmelerinde takip edilmesi gerektiğinin bilincinde olan bir ülkedir. Özellikle istikrarın ve barışın olmadığı bir bölgede Türkiye çevresel sorunlar ile daha fazla ilgilenmek zorunda kalacak ve böylece sahip olduğu sorunları çözmesi gecikecektir. Çevresel istikrarın egemen olduğu bir bölge yönetimi Türk dış politikasının en önemli amaçlarından biridir (Oğuzlu,2012:42).

Dış politikada iyi komşuculuk ilişkilerinde “Komşular ile Sıfır Sorun” söylemi adeta bir slogan haline dönuşmüştür. Kısaca sınır komşumuz olan ülkeler ile nasıl bir ilişki kurmak istediğimizi de özetleyen bir slogandır(mfa.gov). Ülke olarak bu politik anlayışın sürekliliği konusunda da gerekli adımları attığımıza tarih sayfaları şahitlik edecektir. Ege sorunlarına ilişkin olarak 1999 yılında Yunanistan ile başlayan görüşmeler çok yönlü sürdürölmektedir. Aynı şekilde Bulgaristan ve Romanya ile de ilişkiler düzeltilerek güçlendirilmiş ve hatta NATO müttelikliği rolü de buna olumlu katkı sağlamıştır. Diğer yandan Ukrayna ile olan ilişkilerde büyük yol kat edilmiş ve ticaret konusunda artış gözlenmiştir(mfa.gov). Vize uygulamalarında bile esneklik gösterilmiştir. Rusya ile ilişkiler düzeltilmeye çalışılmış bu kapsamda 2010 yılında kurulan “Üst Düzeyli İşbirliği Konseyi” ve karşılıklı vize muafiyeti uygulaması çok faydalı sonuçlar doğurmuştur.

Kardeş ülke olarak adlandırdığımız Azerbaycan ile de var olan iyi ilişkimizi daha iler seviye ye çekmeye özen gösterilmiştir. Özellikle ticaret ve ekonomik alanlarda olan ortak iş birliğimiz daha uzun yıllar devam edecek niteliktedir. Bakü-Ceyhan boru hattı sadece bu bağlamda bir örnektir. Diğer sınır komşumuz olan Gürcistan ile ilişkilerimiz her geçen gün daha iyi seviyelere çıkmaktadır. Hatta öyledir ki T.C vatandaşları Gürcistan'ın Batum bölgesine kimlik kartları ile pasaportsuz rahatça girip çıkabilmektedirler. Türkiye'nin yürüttüğü bu politikada belki de en çok zorlandığı ülke Ermenistan'dır. Özellikle tarihsel süreç içerisinde iddia ettiği "Soykırım" iddiaları bu konudaki çalışmalarına büyük bir darbe niteliğindedir. Güneydoğu komşumuz Irak'ın siyasi otoritesini kurması ve ülkeye tehdit olan terörist organizasyonlardan temizlenmesi için Türkiye bu ülke de bulunun tüm gruplar ile ilişkilerini çok yönlü olarak sürdürmektedir. Günümüzde en büyük siyasi ve güvenlik sorunu yaratan komşumuz Suriye ile ilişkiler rejimin uyguladığı insanlık dışı davranışlar sonrası bozulmuştur (Abgs,2008). Ancak Türkiye sıfır sorun politikası doğrultusunda Suriye halkının demokratik ve özgürlükçü anlayışını desteklemektedir. Böylece bu ülkenin geleceğinin halkın haklı talepleri ile şekillendirilmesi taraftarı olarak yeni gelecek rejim ile daha sağlam temellere dayanan ilişkilerin kurulacağı beklenmektedir. Çözülmesi kıl payı kaçırılan diğer milli sorunumuz Kıbrıs konusunda da Türkiye barışçıl çözüm yollarını denemiş ancak 2004'te ki yapılan referandum ile Rum tarafı tüm olumsuzluklara rağmen çözümü istememişlerdir. BM konseptine uygun şekilde hareket edilmesi Türkiye'nin her zaman çözüm odaklı ve barışçıl olduğunu göstermiştir. Türkiye'nin komşuları ile olan ilişkilerinde temel aldığı sıfır sorun politikası ve bu hedefler doğrultusunda attığı adımlar kısaca bu şekilde özetlenir (Abgs,2008). Elbette ki bu azimli ve kararlı davranışları amaçlanan hedef doğrultusunda ne kadar içten ve samimi olduğunu da kanıtlar niteliktedir. Bu politika hakkındaki görüşlerinin dönemin Başbakanı şu şekilde yorumlamıştır.

Davutoğlu, Foreign Policy Dergisi'nde yayınlanan makalesinde, "*Geçtiğimiz 10 yılda Ortadoğu dramatik şekilde değişti. Ancak hükümetimizin dış politika felsefesi aynı kaldı. Özellikle, "komşularla sıfır sorun" prensibi canlılığını korudu, bölgemizin karşı karşıya olduğu sıkıntıların çözümünde çok daha kullanışlı hale geldi*" ifadesini kullandı (hurriyet.com).

3.6.4. Türkiye'nin Geri Kabul Antlaşması ve Özellikleri

“Geri kabul antlaşması genel olarak bir ülkede veya sınırları belirlenmiş bir grup ülkede yasadışı olarak bulunan kişilerin anlaşma yapılmış kaynak ülkeye veya son transit geçiş yaptıkları ülkeye geri gönderilmesini düzenler” (ab.gov).

Ülkeye düzensiz ve kontrol dışı giriş yapan göçmenlerin güvenli bir şekilde ülkelerine gönderilmesi ya da ülke içerisine emniyetli bir şekilde alınmasını temin etmek için hedef ülkelerle geri kabul antlaşması imzalama hususu Türkiye için büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda; başta AB olmak üzere 15 ülke ile geri kabul antlaşması imzalamış olup bunlardan 11 tanesi yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. 16 Aralık 2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği arasında “İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Kabulüne İlişkin Antlaşma” 25 Haziran 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi(TBMM) tarafından onaylanmıştır. Müteakibinde bakanlara kurulunca 21.07.2014 tarihinde onaylanmış ve 2 Ağustos 2014 tarihinde 29076 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanmıştır (Göç İdaresi,2016:66).

Bu gelişmeler sonucunda “Vize Serbesti” konusu gündeme gelmiştir. Vize muafiyeti yol haritası Avrupa Birliği'nin vize muafiyeti verme koşullarını gösteren ve ilgili ülkeler ile başlattığı çalışmaların temel esaslarını gösteren bir belgedir. Bu kapsamda; sınır ve göç yönetimi, temel insan hakları, kamu düzeni ve güvenliği, seyahat belgelerinin güvenliği gibi alanlarda AB standartlarına uyum ve etkili uygulamaları içermektedir. AB, göç yönetimi konusunda Türkiye'nin sınırlarda yeterli kontrol ve güvenlik sağlamasını, yabancılar ile ilgili işlemlerde AB müktesebatına uygun olmasını, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmaması ve uluslararası koruma şartlarını yerine getirmesini beklemektedir (ab.gov.).

Tablo 4 : 2016 Yılında Türkiye'de Yapılan Düzensiz Göçmenlerde İlk 10 Ülke ,Kaynak: Göç İdaresi 2016 Yılı Raporu)

1	Suriye	69.755
2	Afganistan	31.360
3	Irak	30.947
4	Pakistan	19.317

5	Gürcistan	2.679
6	Bangladeş	2.390
7	İran	1.817
8	Özbekistan	1.648
9	Myanmar	1.169
10	Azerbaycan	1.138

Tablodan da anlaşılacağı üzere geri kabul antlaşması kapsamında bir çok insan güvenli şekilde ülkelerine gönderilecek yada ülke içerisine güven için de giriş yapacak. Bu insanların büyük bir kısmını 3. Dünya ülkeleri olarak adlandırdığımız az gelişmiş ülke vatandaşları oluşturmakta. Bunun yanı sıra ülkesinde yaşanan savaş ve kaos ortamından kaçan insanlarda önemli bir sayıya sahip. Elbette ki bu noktada terörizmin yarattığı korku ve açlık bu insanların göç etmesine ve başka ülkelere sığınmasına neden olmuştur. Hala sınır komşumuz olan Suriye ve Irak içerisinde devam eden çatışma ve kaos ortamından kaçan insanlar ülkemize giriş yapmaya çalışmakta yada Türkiye üzerinden başka ülkelere geçiş yapma amacındalar. Türkiye olası bir şekilde yaşanması muhtemel insanlık dışı uygulamaları en aza indirme çabası içinde geri kabul antlaşmaları imzalayarak bu insanların güven içinde yaşamalarına imkân sağlamayı amaç edinmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda birçok geri kabul antlaşmaları imzalamıştır. Sadece hedef ülkeler ile değil ayrıca transit geçiş ülkeleri ile de antlaşmalar imzalamıştır.

Sıra No	Ülke	İmza Tarihi	Yürürlük Tarih
1	Suriye	10 Eylül 2001	24 Haziran 2003
2	Yunanistan	8 Kasım 2001	24 Nisan 2002
3	Kırgızistan	6 Mayıs 2003	17 Şubat 2004
4	Romanya	19 Ocak 2004	21 Kasım 2009
5	Ukrayna	7 Haziran 2005	4 Temmuz 2008
6	Pakistan	7 Aralık 2010	20 Nisan 2016
7	Rusya	18 Ocak 2011	12 Mart 2011
8	Karadağ	18 Nisan 2013	28 Temmuz 2016

9	Avrupa Birliği	16 Aralık 2013	1 ekim 2014
10	Belarus	29 Mart 2013	5 Aralık 2013
11	Moldova	1 Kasım 2012	24 Ocak 2014

Tablo 5: İmzalanan ve Yürürlüğe Giren Geri Kabul Antlaşmaları, Kaynak: Göç İdaresi

Türkiye'nin geri kabul antlaşması imzalayıp ancak yürürlüğe girmeyen antlaşmaları da mevcuttur.

Tablo 6: İmzalanan Ancak Yürürlüğe Girmemiş Geri Kabul Antlaşmaları, Kaynak: Göç İdaresi

Sıra No	Ülke	İmzalandığı Tarih
1	Nijerya	2 Şubat 2011
2	Bosna-Hersek	16 Şubat 2012
3	Yemen	20 Ekim 2012
4	Kosova	15 Aralık 2015
5	Norveç	26 Nisan2016

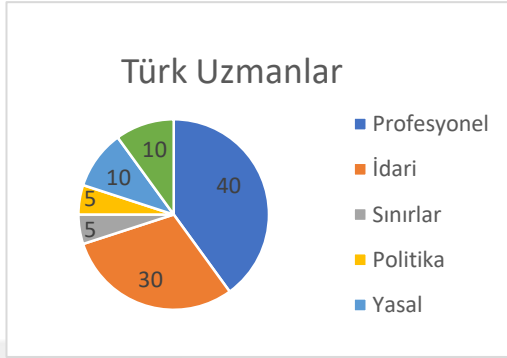
Etkili ve faydalı bir geri kabul sisteminin oluşturulması için kaynak ülke ve hedef ülkeler arasında yakın iş birliği ve ilişkilerin tesis edilmesi gerekmektedir. Elbette ki geri kabul antlaşmaları çerçevesinde gerçekleştirilecek olan geri kabullerin nasıl ve ne şekilde olacağı ilgili birimler tarafından ayrıntılı şekilde açıklanmalıdır. Çünkü ülke içerisinde bu konu geniş çapta tartışılmış ve geri kabul antlaşması çerçevesinde ülkeye zarar verecek türde olan insanların geri kabul şartları dışında bırakılması gerektiği söz konusu olmuştur. Basın haberlerinde bu konu etraflıca yer edinmiştir.

3.7. SINIR GÜVENLİĞİ KONUSUNDAKİ SÖYLEMLERİN DEĞİŞİM

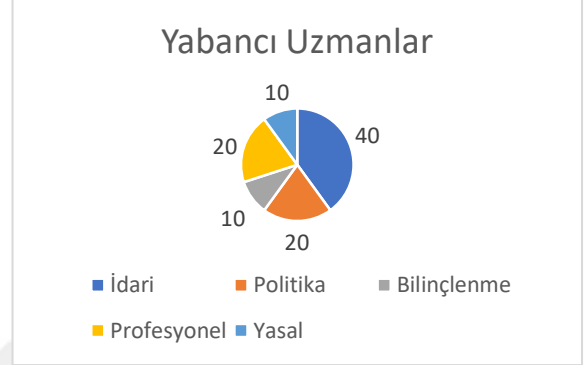
NEDENLERİ

AB'de yaşanan güvenlikleştirme sürecinde AB'ye üyelik yolunda adımlar atan Türkiye'nin sınır güvenliği söylemlerinde birtakım değişimler gözlenmiştir. 26 Türk ve 14 Yabancıdan oluşan 40 kişilik grup üzerinde bu çalışma yapılmış ve çalışma sonucu tarafımda şu şekilde grafikleştirilmiştir. (UluslararasıGüvenlikveTerörizm Dergisi,2013:4).

Tablo 7

Tablo 8

- Profesyonel: Sınır güvenlik yapısının profesyonel olması gerektiği,
- İdari: Sınır güvenliği ile ilgili kurumsal ihtiyaçlar,
- Politika: Sınır güvenliğine ilişkin politika eksikliği,
- Sınırlar: sınırların fiziki açıdan elverişli olmadığı,
- Yasal: Sınır güvenliği ile ilgili yasal ihtiyaçlar,
- Bilinçlenme: Sınır güvenliğinin önemine dair bilinçlenme gereksinimi,

Tablo 7'den de anlaşılacağı üzere sınır güvenliği konusunda Türk uzmanların üzerlerinde durduğu en önemli konular kurumsallaşmanın sağlanamadığını gösteren profesyonel ve idari konular konulardır.

Tablo'8 den de buna benzer bir açıklama çıkarmanın yanında politika eksikliği üzerinde de durulmaktadır. Kurumsallaşmanın sınır güvenliği konusunda söylemleri değiştirdiği hem Türk hem de yabancı uzmanlar tarafından vurgulanmıştır.

3.8. SINIR GÜVENLİĞİ ÇALIŞMALARINA SOSYO-KÜLTÜREL BİR BAKIŞ

Sınır ve sınır bölgelerinde yasa dışı göç, insan ticareti, sınır güvenliği, kaçakçılık, terörizm ve diğer illegal faaliyetler konusunda birçok araştırmalar yapıldı. Sınır hatlarında yaşamlarını sürdüren insanların oluşturduğu sosyo-kültürel, siyasal ve toplumsal travmalara kısmen dikkat çekilmeye çalışıldı. Güvenli sınır hattı oluşturma çalışmaları ve ulus-devlet modelinin böldüğü bu halklar üzerinde yaratılan toplumsal sorunlara pek bilimsel açı ile yaklaşılmadığı görülüyor. Türkiye'deki sosyal bilim alanında sınır ve sınır bölgeleri üzerine araştırma ve

incelemelerde bulunma oranı son derece düşüktür. Genellikle bu bağlamda yapılan bilimsel çalışmaların büyük kısmının yüksek lisans veya doktora tezleri ile sınırlı kaldığını görüyoruz. Bunlar da 3 farklı temele dayandırılan çalışmalardan ibarettir. (Ramazan Aras;19). Ekonomik ve ticari ilişkiler ve sorunları, sınır yönetimi ve güvenlik, toplumsal ve tarihi perspektife dayalı çalışmalardır.

Türkiye'nin sınır komşusu olduğu ülkeler ile çeşitli ilişkilere sahiptir. Bunlar ticari, kültürel, ekonomik veya siyasi olabilir. Sınır bölgelerinde yaşanan kısmi çatışmalar sınır kentlerindeki hareketlilik oranını arttırmakla beraber dikkatleri de buralara çekmiştir. Bu bölgelerdeki sert güvenlik tedbirlerin arttırılmasına sebep olmuştur. Politik sınırların ayırdığı akraba ilişkilerine sahip insanların, aşiretlerin ve kültürlerin bağı hiçbir dönem sert güvenlik tedbirlerine rağmen kopmamıştır.

Türkiye'de sınır ve sınır bölgeleri üzerine çok çeşitli sosyolojik çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan en bilindik olanı Sosyolog Neşe Özgen'in çalışmalarıdır. Özellikle etnografik yönü ağır basan çalışmalarında çok değişik konulara değinmiştir. Sınır duygusu, sınırın algılanması, sınırın sosyo-kültürel ve ekonomik etkileri bu konulardan sadece bir kaçıdır. Sınır bölgelerinde özellikle Suriye sınır bölgesinde var olan çok dilli, çok dinli ve çok kültürlü toplumsal yapının varlığını devam ettirmesi bu coğrafyada dostluk, akrabalık, kardeşlik, dini, kültürel ve tarihsel aidiyet duygusunun hala var olduğunu gösterir. Bu açıdan bakıldığında sınır bölgelerindeki yasadışı geçiş ve kaçakçılık insanları "ötekileştiren, bölen ve koparan" politik sınırlara bir nevi meydan okuma ya da onları tanımama gibi görülebilir. Bu yüzden yetkili makamlar sınır bölgeleri konusunda yapacakları çalışmalarda bölgenin sosyo-kültürel yapısını da göz önünde bulundurması çok büyük önem arz etmektedir (Latife Akyüz, 2013;175).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Yeryüzünde insanlar birçok sorun ve problem ile karşılaşır. Bunların bazıları doğal olarak gelişen ve engellemek yerine zararı azaltacak tedbirler gerektiren olaylardır. Deprem veya tsunami gibi doğal felaketler bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bir diğer taraftan da insanlar tarafından belli bazı amaçlara ulaşmak adına yaratılan sorunlar vardır. İşte bu sorunlardan bir tanesinde terörizm sorunudur.

Ülkeler ve devletler yaratılan bu terör sorununa bir çözüm yolu bulmaya çalışmıştır. Ancak önce tam olarak onun ne olduğuna karar verilmelidir. Kısacası terör ve terörizmi tam anlamı ve evrensel bir niteliği olacak şekilde tanımlamak gerekmektedir. Eğer bir problem çözülmek isteniyorsa önce o problem tanımlanmalıdır. Tıpkı bir doktorun bir hastalığı teşhis edip tedavi edebilmesi gibi. Nasıl ki bir doktor teşhis edemediği bir hastalığı tedavi edemezse, tam olarak ne olduğu bilinmeyen terörizmi de durdurmak mümkün görülmemektedir. Bunun için öncelikle tüm ülkelerin üzerinde hem fikir olacağı ve evrensel bir niteliğe sahip bir tanımlama gerekmektedir.

Terörizmin tanımlamalarına bakıldığında birçok farklılık göze çarpar. Sözlük ve ansiklopedik tanımlamalarda bile farklılıklar var iken şahıs ve kişi ile kurum ve kuruluş tanımlamalarının farklı özelliklere sahip olduğunu görmek şaşırtıcı olmayacaktır. Bu farklı tanımlamaların sebeplerine bakıldığında bunu değişik siyasi görüş ve farklı bakış açısı olarak değerlendirmek en basit şekilde açıklama olur. İnsanlar ve ülkeler farklı görüşlere sahiptir. Bundan dolayı terörizmi kendi bakış açılarına göre tanımlamayı seçmektedirler. Bazı ülkeler sahip oldukları siyasi görüşler çerçevesinde değerlendirmeler yaparken bazıları da kendi çıkarları doğrultusunda tanımlama yapabilirler. Bazıları için terörist olarak kabul gören kişiler bazıları için hakkını arayan özgürlük savaşçıları olarak görülebilir. Bazıları için yapılan eylemler terörizm çerçevesinde değerlendirilirken bazıları içinde özgürlük mücadelesi olarak değerlendirilebilir.

Terörizm her ne kadar araç olarak değerlendirilsede kendi içerisinde de belli amaçlara sahip bir olgudur. Terörizmin bir çok amacı olabilir ama en bilindik ve kendisini toplumsal yaşamda en bariz şekilde gösterdiği amaç ve hedefleri şu

şekilde özetlenebilir; propaganda yaratmak, otoriteyi sarsmak, otoriteyi şiddete yönlendirmek, kendisine moral sağlamak, sindirme ve halkın moralini bozarak korku ve panik havası oluşturmak.

Terör örgütleri gerçekleştirdikleri eylemler ve devletin tutunmuş olduğu tavır karşısında bazı kesimlerce haklı görülecek ve böylece kendilerine moral kazanmış olacaklar. Dışardan gelen bir destek bile onlara büyük moral sağlayacaktır. Ama onların asıl amacı insanları kontrol altında tutup siyasi otoriteye isteklerini kabul ettirmektir. Bunun içinde her türlü eylemi gerçekleştirmekten çekinmeyecekler. Özellikle kitleler halinde gerçekleştirilen ölüm ve katliamlar kaçınılmaz olacaktır. Yapılan bu eylem ve katliamlar teknolojinin de yardımıyla daha büyük insan kitlelerine ulaştırılacak ve insanlarda moral bozukluğu ve korku yaratacaktır. İnsanlar güvenlik gerekçesi ile örgütlerin isteklerine boyun eğecek duruma getirilecektir. Böylece örgüt kendisine karşı olan herkesi yıldırarak ve sindirecektir. Kimse karşısında ona engel olmak adına adım atmayacaktır. Tarih sayfalarında gerçekleştirilen terör eylemlerine bakılırsa bu amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmek istendiği açık şekilde görülecektir. Yeryüzünde bir çok terör örgütü bu yollarla bazı amaçlarına ulaşırken bazıları da yeterli başarı sağlayamamıştır.

Terörizmin ve terörün temelinde insanlara korku ve endişe vermek olduğu bilinmektedir. Bu korku ve kaosu da insanlara ve toplumlara fiziksel ve psikolojik zararlar vererek gerçekleştirirler. Oluşturulan bu kaos sadece yaratıldığı bölgeyi değil tüm dünyaya etkiler. Çünkü terörizm çok çabuk yayılan ve her türlü imkan ve kabiliyeti kullanma aşamasında evrim geçirme yeteneği olan bir olgudur. Bir diğer deyişle terörizm dünyanın neresinde olursa olsun belli bir zaman sonunda diğer bölgelere de ulaşacaktır. Bu sebepten dolayı hiçbir ülke veya ulus kendi topraklarında olmasa dahi teröre karşı mücadele vermekten kurtulamaz. Özellikle büyük devletlerin öncülüğünde terörizmle uluslararası seviyede mücadele etme konusunda birtakım çalışmalar başlatılmıştır. Başta Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve NATO olmak üzere birçok uluslararası örgüt oluşturulmuş ve dünyanın her yerinde mücadeleyi sürdürmektedir. Sürdürülen bu mücadelede ülkelerin bireysel olarak üstlenmeleri gereken bazı sorumlulukları mebcuttur. Önce kendi

toprakları içerisinde etkin bir şekilde mücadele etmesi gerekmektedir. Bunun içinde sınırlarının kontrolü ve güvenliğinin tesisi büyük önem arz eder.

Avrupa Birliği ülkeleri uyguladıkları sınır güvenliği ve terörizmle mücadele politikalarında insan hakları ve temel özgürlükler çerçevesinde hareket etmeyi amaçlayan bir yapıya sahiptir. Özellikle güvenlik ve terörizm konusunda silahlı ve askeri bir mücadele yerine daha yasal ve kanuni haklar çerçevesinde mücadele etmeyi ön planda tutmuştur. Kendi içerisinde kurduğu kurum ve kuruluşların ortak çalışmaları sayesinde örnek denebilecek bir yapı oluşturmuştur. Gerek sınır güvenliği gerek kaçakçılık ve yasa dışı geçişler ile mücadele noktasında çok etkili yollar izlemişlerdir. Kendi bünyelerinde sadece bu işler ile meşgul olacak birimler oluşturmuşlar ve bu birimlere gerekli yetki ve sorumluluklar yüklenmiştir. FRONTEX bunlardan sadece bir tanesidir. Kısacası bu birimlerin daha profesyonel olarak çalışması için her türlü tedbir alınmıştır. Bu tedbirlerin başında ise tabii ki birlik üyelerinin ortak işbirliği gelmektedir.

Diğer taraftan dünyanın başka yerlerinde bulunan ülkeler ise daha ilkel ve etkisi kısmen kısa süreli olan fiziksel şartlara bağlı tedbirler almayı seçmişleridir. Aslında bu tedbirler tarihin eski dönemlerine ait olup günümüz teknolojisi ile modernize edilmeye çalışılmıştır. Bu tedbirlerin en başında "Sınır Duvarları" gelmektedir. Tarih sayfalarına bakıldığı zaman sınır duvarlarının toplum yaşamlarında ne denli etkili olduklarını görülecektir. Özellikle güvenlik konusunda yapıldığı dönem için en etkili yöntemlerden biri olarak görülebilir. Halen bazıları günümüzde kendisinden sıkça söz ettirecek şekilde etki bırakmıştır. Örneğin Almanya'yı ikiye bölen Berlin Duvarı, ya da Çin topraklarında bulunan ve çok önemli bir tarihi değere sahip olan Çin Seddi en bilindiklerindedir. Sadece Almanya veya Çin toprak güvenliği için sınır duvarı örmeyi seçmemiştir. Diğer ülkelerde sınır hatlarına duvar örecek güvenlik tedbirlerini genişletmeyi amaçlamıştır. İsrail, Fas, Kore, İrlanda, Yunanistan, Bulgaristan ve son yıllarda ise ABD ve Türkiye sınır duvarı örme konusunda adım atmışlardır. Örülen bu sınır duvarları sadece güvenlik konusunda etkili olmamıştır. Ayrıca insanların sosyolojik yapısı üzerinde de etkilere sahip olacağı değerlendirilmelidir. Türkiye'nin Güneydoğu'sunda yaşayan insanları komşu ülkelerindeki

akrabalarından da ayıran bir niteliğe sahiptir. Sınır hattına örülen yüksek duvarlar insanların psikolojik olarak etkilenmesine de neden olması gözlenmektedir. Devlet politikaları gereği güvenlik sağlamak ve kaçakçılık yapılmasını engellemek amacı ile yapılmış olması yan etkileri olacağı gerçeğini değiştirmeyecektir. Sınır bölgelerinde yaşayan insanlar bu duvarların gölgesinde kendilerini hapse atılmış gibi hissettikleri şeklinde söylemleri mevcuttur. Yapılış amacı her ne olursa olsun sınır duvarları toplumu bir şekilde etkilemiştir.

Türkiye ve diğer ülkelerin birinci sıradaki ulusal güvenlik amaçlarından biri sınır güvenliğini sağlamak ve terörizmle mücadele etmektir. Terör örgütlerinin sınırlardan rahatça geçiş yapmalarının önüne geçilmek istenmektedir. Kaçakçılık ve yasa dışı göç dalgalarına engel olmakta diğer bir amaç olarak değerlendirilir. Sınır duvarının yanında bir de teknolojik gelişmeler yer almıştır. Özellikle insansız hava araçları (İHA) sınır hatlarında gözlem ve gözetleme yaparak güvenlik güçlerine istihbarat sağlamaktadır. Gelişmiş ülkeler bu hava araçları sayesinde etkili bir sınır güvenliği politikası yaratmış olsa da bu bile yeterli olmayacağı ön görülmektedir. Türkiye terörizmle mücadele konusunda sadece sınıra duvar örerek ya da insansız hava araçları ile başarı sağlayacağını beklememelidir. Çünkü terörizmle mücadele tek başına yapılacak bir durum değildir. Bu noktada diğer ülkelerin desteği veya ortak işbirliği gerekmektedir

Daha öncede vurgulandığı üzere terörizmle mücadele konusunda sınır güvenliği çok büyük bir öneme sahiptir. Araştırmanın Türkiye odaklı olmasından dolayı konuya Türkiye ve Türkiye'nin yakın ilişkisi olan ülkeler açısından yaklaşılacaktır. Öncelikle Türkiye terörizm ile mücadele konusunda büyük çabalar içinde olan bir ülkedir. Yaklaşık 35-40 yıla yakın bir süre terör örgütleri ile mücadele etmiştir. Başta ülkenin Güneydoğusu olmak üzere bu mücadelenin büyük kısmı sınır hatlarını kapsamaktadır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu sınırlarında terör örgütü PKK ile çok büyük çapta silahlı mücadele içinde olmuştur.

Türkiyenin bu aşamada mücadele etmek adına her türlü yola başvurduğu söylenebilir. Öncelikle silahlı güç olan askeri müdahale ve çözüm yollarını denenmiştir. Yıllar süren mücadele içerisinde binlerce vatandaşını kaybetti ve yüzbinlerce insanının yaralanıp sakat kalmasına engel olmadı. Mücadele edilen

arazinin ve sosyolojik yapının etkileri de büyük oldu. Dağlık ve sarp kayalıklı arazilerde askeri operasyonları yürütmek son derece güç olduğu bilinmektedir. Mücadele bölgesinde yaşayan yerel halkın tutum ve davranışı da size karşı ise zorluk seviyesi çok daha fazla artmaktadır. Bunlarında ötesinde sınır hattında bulunan komşu ülkelerin terör ile arasında mesafe koymaması durumları içinden çıkılmaz bir hale sokmuştur. Özellikle Irak ve Suriye içerisinde yaşanan siyasi krizler sonrası yaşanan istikrarsız yapı terör örgütlerinin bu bölgelere yerleşip etkinliğini arttırmasına sebebiyet vermiştir. Bu nedenlerden dolayı terörizmle mücadele edilirken tüm bu faktörler göz önünde bulundurulacak şekilde önemler alınmalıdır. Kısacası sadece fiziki tedbirler yeterli olmayacaktır. Terörizmle mücadele konusunda sadece askeri yöntemler ile değil siyasi ve beşeri yöntemler ile sosyolojik konulardan oluşan bir eylem planının uygulanması faydalı olacaktır. Daha öncede bahsedildiği gibi Türkiye terörizmle mücadele çalışmalarına özellikle sınır bölgelerinde yoğunluk vermelidir. Bunun için birçok kurum ve kuruluşu ile beraber sınır güvenlik birimi kurma çalışmaları başlatmıştır. Başta Türk Silahlı Kuvvetleri olmak üzere İç İşleri Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve Dış İşleri Bakanlığı birimlerinden oluşan bir sınır güvenlik birimi kurmaya yönelik çalışmaları olmuştur. Özellikle “Entegre sınır Güvenlik Teşkilatı” oluşumunun önemi hayati oranlarda olduğu değerlendirilmektedir.

Son yıllarda sınır komşusu Suriye'nin yaşadığı çatışma ortamından dolayı kaçan insanların Türkiye'ye geçmek istemesi ve ülke üzerinden başka ülkelere transit geçiş yapması Türkiye'nin entegre sınır güvenlik konsepti oluşturmasına sebep olmuştur. AB üyelik sürecinde bulunmasının da etkisini ile kapsamlı ve geniş çapta bir konsept hazırlayarak sınır güvenliğine azami ölçüde önem vermiştir. Çalışmaya konu olan bölgelerin arazi ve sosyolojik yapısı bu çalışmaları bir miktar sekteye uğratmıştır. Özellikle kitleler halinde yaşanan insan göç dalgaları ülke üzerinde büyük bir sorumluluk oluşturmuştur. Türkiye bir taraftan yaşanan bu insan göçlerine karşı insan hakları ve insani duygular çerçevesinde çözüm ararken bir taraftan da güvenlik sorunu yaratacak olan konulara değinmek zorunda kalmıştır. Sınır bölgelerinden yasa dışı geçişler yapılmaya başlanması ülke içerisinde güvenlik ve terörizm korkusu oluşturmuştur. Çünkü terör örgütleri bu durumu fırsata çevirmek adına her türlü girişim de bulunmuşlardır. Savaş ve

çatışmadan kaçarak insanca yaşamak için yerinden yurdundan olan insanları kalkan olarak kullanıp onların arasında gizlenmeye çalışmışlardır. Bunların yanı sıra kaçakçılık ve yasa dışı göç tüm bu sorunların büyümesine neden olmuştur. Ayrıca uluslararası siyasi baskı ve ülke politikaları da bu yükü arttıran etmenler arasında kendine yer bulacaktır. Özellikle AB ülkelerinin Türkiye'yi transit ülke olarak görmeleri ve bu geçişlerin engellenmesi konusunda adım atılmasını beklmeleri ayrı bir boyutta ele alınmalıdır. Basın ve haberlerde yer alan yasa dışı göç sırasında hayatını kaybeden insanlar toplumun vicdanını yaralayacak boyutlara ulaşmıştır. İşte bu noktada Türkiye sınır güvenliği konusunda ince bir çizgi üzerinde hareket etmeye mecbur bırakılmıştır. Bir tarafta güvenlik bir tarafta insani duygular. Doğru ve etkili bir politika yaratılması için diğer ülkelerin uyguladığı sınır güvenliği modelleri incelenmiştir. Potansiyel bir AB üyesi olması bakımından öncelikle Avrupa Birliği olmak üzere Dünya'nın birçok ülkesindeki politikalara göz atılmıştır. Bu politikaların avantaj ve dezavantajları değerlendirilerek kendine en uygun yol haritasını çizmesi beklenmektedir.

Türkiye'nin terörizmle mücadele politikasında sınır güvenliğine maksimum önemi vermesi önemli bir konudur. Ancak bu sınır güvenliğini sadece fiziki emniyet tedbirleri ile değil ülkeler arası iyi ilişkiler ile sağlamalıdır. Yani komşu ülkeler ile iyi ilişkiler kurarak o ülkelerin terör örgütlerinin topraklarında bulunmalarını engellemesini sağlamalı. Türkiye'nin komşusu olan başta Suriye, Irak, İran ve Ermenistan olmak üzere diğer ülkelerinde terörizme karşı ortak bir payda içerisinde olması sağlanmalıdır. Ancak bu düşünceye karşı olan ülkelerde çıkabilir. O zaman yasal ve hukuki yaptırımlar uygulamalı, gerekirse uluslararası kamu oyunun dikkatini bu noktaya toplamaya çalışmalıdır. Özellikle Birleşmiş Milletler toplantıları bu konuda etkin rol oynayabilir.

Türkiye bugün kendi sınır güvenliği konusunda etkili adımlar atmaya çalışıyor. Mümkün olan en üst seviyede komşuları ile iyi ilişkiler kurma yolunda politikalar geliştiriyor. Bugün Suriye topraklarında gerçekleştirdiği "Fırat Kalkanı" harekâtı terörizmle mücadele ve sınır güvenliği konusunda attığı önemli adımlardan biri olarak değerlendirilebilir. Fırat nehrinin doğusunda terörden arındırılmış bir bölge oluşturarak terör örgütlerini sınırından uzak tutmaya çalışmaktadır.

Arındırılmış bölgelere Türkiye ile iyi ilişkileri olan grupların yerleştirilmesi ile sınır hattının güvenliği daha etkili olacaktır. Komşu ülkelerin terörizm politikası ve teröre bakış açıları çok önemli bir husustur. Terör örgütlerinin bulunduğu bölgeler ile sınır hattı arasında güvenli bölge olması istenilmektedir. Türkiye bu yönde çalışmalarını kararlılıkla sürdürmeye devam edecektir. Bunun için komşu ülkeler ile iyi ilişkiler kurulmalı ve politik vizyonunu bu yönde geliştirmelidir. Türkiye bunun için “Komşular ile Sıfır Sorun Politikası”nı hayata geçirdi. Komşu olduğu bütün ülkeler ile iyi ilişkiler kurma yolunda adımlar atmaktadır. Türk topraklarında yaklaşık 3 milyon Suriyeli mülteci yaşamlarına devam etmektedir. Bu rakamların bu kadar yüksek olmasını “Açık Kapı” politikasına bağlanabilir. Türkiye tüm ihtiyaç sahiplerine ve mağdurlara kapısını sonuna kadar açmıştır. Ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan insanların güven içerisinde yaşayabilmeleri ve seyahat etmeleri için gerekli adımları atmıştır.

Ancak Avrupa Birliği bu konuda üzerine düşen sorumlulukları ve verdiği sözleri tutmamıştır. Türkiye’ye Geri Kabul Antlaşması gereğince vermesi gereken ekonomik desteği vermemiştir. Antlaşmanın bir gereği olan vize muhafiyeti konusunda da çeşitli bahaneler öne sürerek gerekli adımları atmamıştır (yenisafak.com). Bununla beraber AB ülkeleri zaman zaman uyguladıkları politikalar ile terör örgütlerine yakınlık göstermişlerdir. Bazı terör örgütü mensuplarını bünyelerinde barındırmışlar ve onların rahatça hareket etmelerine imkan vermişlerdir.

Gelişen ve değişen dünya konjktöründe insanların yaşamlarında farklı güçler karşı karşıya gelmekte ve bazı noktalarda da çakışmaktadır. Güvenlik ve insan hakları bu güçlerden bazılarıdır. İnsanlar ne güvenlikten nede insan haklarından ödün vermek istemezler bu noktada yönetimlerde bulunan iktidarların işleri çok zor olmaktadır. Çok ince bir çizgi üzerinde dengede hareket etmek çok zor bir iştir. Özellikle son zamanlarda dünya siyasetinde ve kamuoyunda yaşanan köklü değişimlerin sonucunda bu denge zaman zaman bozulmaktadır. Bunun yanın da insani duyguları da düşündüğümüzde işler çok daha zor bir hale gelmektedir.

Terörizmle mücadele için oluşturulacak politikalarda insan hakları ve özgürlükler ön planda tutularak doğru adımlar atılmalıdır. Türkiye bu hususta bilimsel ve

çağdaş uygulamaları incelemeli ve kendi özgün mücadele haritasını çizmelidir. Kendi coğrafyası ve sosyolojik yapısına en uygun adımlar belirlenmeli. Batılı ülkelerin oluşturduğu teknolojik ve bilimsel çalışmaları gözlemlemeli.

Terörizmle mücadelede sınır güvenliğinin önemi ve geleceği konusundaki araştırmada birebir görüşülen kişilerden edinilen bilgiler ve çeşitli kaynakların değerlendirilmesi sonucunda bazı hususları Türkiye açısından değerlendirilmiştir. Bunları kısaca şu şekilde özetlemek gerekir ise;

- Öncelikle Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınır güvenliğine en üst seviyede önem verecek ve bunun için her türlü tedbiri almalıdır. Ancak alınacak tedbirler insan hakları ve özgürlüklerini kısıtlayacak şekilde olmamalıdır. Güvenlik sorununu çözmek isterken başka sorunların oluşmasına sebebiyet verilmemelidir.
- Sınır güvenliği konusunda alınacak tedbirler akılcı, çağdaş ve günün gerektirdiği bilgi ve teknolojileri kapsayacak şekilde olmasına özen gösterilmelidir. Yer yüzünde bu konuda kullanılan her türlü bilimsel gelişme takip edilmeli, kendi sınırları için uygulanmasını sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır. Kaçakçılık ve yasa dışı geçişleri önlemek adına her türlü fiziki tedbirler alınmalıdır. (İnsansız hava araçları, tel örgü veya sınır duvarları vb gibi.)
- Terörizmle mücadele konusunda uluslararası kamuoyunun desteğini alacak şekilde bir terör tanımı oluşturmalı ve bu hususta gerekli yasal zemini yaratılmalıdır. Terör ve terörizm konusunda gerekli kanun değişiklikleri yapılmalı eksik kalınan yerlerde yeni kanunlar ile mücadele yasal zemine uygun hale getirilmelidir.(3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu gibi)
- Çağdaş ve bilimsel açıdan bu sorun ile mücadele etmek isteyen ülkelerin yaptığı gibi terörizmle mücadele daha terör oluşmadan başlatılmalıdır. Yani terör ve terörizmle mücadele konusunda

insanlarını en temel şekilde eğitmeli ve bu noktada okullarda öğretilen ders müfredatlarında terörizm konusunda da eğitim verilmelidir.

- Terörizmle mücadele ve sınır güvenliği konularında uzman personellerden oluşturulmuş (Entegre Sınır Güvenlik Teşkilatı) kamu kurum ve kuruluşları teşkil edilmeli ve bu kurumların tek görevi bu işler ile ilgilenmek olmalıdır. Bu kurumlarda görev yapan personel de sadece bu işlerden sorumlu tutulmalı başka görevler verilmemelidir. Gerekli hallerde bu personeli yetiştirmek adına yurt dışı eğitimlere gönderilmelidir. Diğer ülkeler ile bu konularda bilgi alış verişi yapılmalıdır.(Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi gibi).
- Terörizmle mücadele konusunda uzman personelin bilgi ve tecrübelerinden faydalanacak şekilde ülke içerisinde teröre örgütlerine sempati besleyecek şekilde eğilimleri olan bölge insanı için sosyal, kültürel ve ekonomik bir çalışma yapılmalı ve insanların terör örgütlerinin etkisine girmesi engellenmelidir. Türkiye içerisinde özellikle Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yaşayan insanlar için bu tür bir çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bölgelerde yaşayan insanlar ekonomik, sosyal ve siyasi sebeplerden dolayı terör örgütlerine sempati besleyip onlara yakınlık gösterebilmektedir.
- Sınır kontrolü ve güvenliği konusunda ülkelerin sınır komşularından ayrı bir politika izlemeleri başarı oranını düşüreceği değerlendirilmektedir. Kısacası Türkiye ve sınır komşuları aynı kararlılıkla terörizmle mücadele etmelidir. Hem terör ile mücadele hem de sınır güvenliği konusunda aynı fedakarlık ve çabayı göstermelidirler. Türkiye bu konuda "Komşular ile Sıfır Sorun Politikasını" oluşturarak komşu ülkeler arasında iyi ilişkiler kurma çabasını göstermektedir.
- Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınır bölgesinde yaşanan insan göçü hareketliliğine ve mülteci sorununa kayıtsız kalmayarak gerekli adımları atarak mülteci kampları oluşturmuş ve milyarlarca dolar para

harcamaktadır. Bunlarla bile yetinmeyerek Avrupa'ya göç etmek isteyenlerin güvenli seyahat etmesi için "Geri Kabul Antlaşması" imzalamıştır. Bu tür politik adımlar Türkiye'nin imajını dünya kamuoyu gözünde arttırmıştır.

- Terörizmle mücadele ve sınır güvenliği konusunda Türkiye Cumhuriyeti Devleti üyesi olduğu NATO ve Birleşmiş Milletler 'in de desteğini alacak şekilde ortak bir mücadele politikası oluşturmalıdır. Attığı adımlarda dünya kamuoyunun da desteğini alması ile verilecek mücadelenin gücü ve etkisi uzun süreli ve kılıcı olacağı değerlendirilmektedir. Terörizmle mücadele ortak görüş birliği ile yapılacak bir hareket tarzlarından birisidir. Türkiye aynı zamanda AB üyesi olma yolunda olmasından dolayı Avrupa Birliği ülkeleri açısından da önem arz eden bir durumdadır. Birliğin üyesi olması durumunda Avrupa Birliğinin sınırlarını genişletecektir. böylece AB'yi şuan siyasi istikrarsız durumda olan ortadoğu ülkeler ile komşu durumuna getirecektir. Bundan dolayı Türkiye sınır güvenliğine ve terörizmle mücadeleye Avrupa Birliği standartlarında bir yaklaşımla çözüm bulmasının söz konusu olacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak; Türkiye, sınır güvenliği konusunda öncelikli olarak gerekli fiziksel güvenlik tedbirlerini almalıdır. Bu tedbirler terörizmle mücadele adına kısa vade de ve geçici tedbirler olmamalıdır. Suriye sınırına örülen sınır duvarının ilerleyen dönemler içinde terörizmle mücadele konusunda yetersiz kalacağı değerlendirilmelidir. Terörizmle mücadelede sınır güvenliğinin önemi ülke içi ve uluslararası her platformda vurgulanmalıdır. Günümüzde terör örgütleri aynen dünya devletleri gibi teknolojik gelişmelerden faydalanarak kendilerini geliştirmektedirler. Bu sebepten dolayı herhangi bir ülke alacağı fiziksel tedbir ile kendisine kısa süreli koruma sağlar, ta ki terör örgütü bu tedbiri saf dışı bırakacak başka bir yol bulana kadar. Sınır duvarı, hendek, tel örgü veya insansız hava araçları sadece kaçakçılık ve yasa dışı geçişleri önlemek adına görülebilir. Türkiye jeopolitik konumunu da ön planda tutarak gerekli sınır güvenliği

politikasını ve uluslararası ilişkilerini oluşturmalıdır. Kurulacak Entegre Sınır Güvenlik Teşkilatı bu konuda çok büyük bir öneme sahip olacağı değerlendirilmektedir. Çünkü bu teşkilatın hem ülke içi kurumlar arası işbirliği hemde uluslararası işbirliği konusunda etkin rol oynayacağı düşünülmektedir. Türkiye alacağı tüm kararlar ve kuracağı tüm ilişkilerde kendi güvenliğini ön planda tutması gerektiğinin bilincinde olacaktır. Başka ülkelerdeki uygulamaları kopyalamak yerine kendine has özellikleri olan ve bulunduğu konum itibari ile yeterli zm sunun bir yol haritası çizeceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

ABGS(Avrupa Birliği Genel Sekreterliği),**“Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye’nin Ulusal Programı”**, Ankara,2008

AKMAN, Adem. **“AB’de Entegre Sınır Yönetiminin Gelişimi ve AB Sürecinde Türkiye’nin Entegre Sınır Yönetimine Geçiş Çalışmaları”** Türk İdare Dergisi, Sayı: 467,2010

AKMAN Adem ve KILINÇ İsmail, **“AB’de Entegre Sınır Yönetiminin Gelişimi ve AB Sürecinde Türkiye’nin Entegre Sınır Yönetimine Geçiş Çalışmaları”**, Türk İdare Dergisi, Cilt:9, Sayı:467, Haziran 2010, 9-29.

ALKAN, Necati. **“Türkiye’nin Terörizmle Mücadele Deneyimi”**, S. ÖZEREN ve İ. BAL (Ed.), *“Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele”*, Ankara, USAK Yayınları, 2010.

ALKAN, Necati. **“Türkiye'nin Terörle Mücadele Deneyimi”**, S. ÖZEREN ve İ. BAL (Ed.), *“Uzakdoğu'dan Yeni Kıtaya Terörle Mücadele”*, Ankara, USAK Yayınları, 2009.

ALKAN, Necati, **“Psikolojik Harekât, Terörizm ve Polis”**, TEMUH Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2000

ALTUĞ, Yılmaz. **“Terörün Anatomisi”**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1995.

ANDERSON Malcom, **Frontiers: “Territory and State Formation in Modern World”**, Polity Press, Oxford, 1996.

ARAS, Ramazan. **“Türkiye’de Sınır ve Sınır Bölgeleri Çalışmaları: Eleştirel Bir Değerlendirme”** 2014

ARIBOĞAN, Deniz Ü. **“Terör Korku Hali”** (3. Baskı), İstanbul, Profil Yayıncılık, 2007

AREND, A.C. ve R.J. BECK. **“Don’t Tread on US: International Law and Forcible State Responses to Terrorism”**, Wisconsin International Law Journal, 12, 1994.

BAL, İhsan. **“Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler”**, Ankara, USAK Yayınları, 2006

BAL, İhsan. **“Türkiye’de Terörle Mücadele: PKK Örneği”**, S. ÖZEREN ve İ. BAL (Ed.), Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele, Ankara, USAK Yayınları, 2010, 17-77.

BALPINAR, Zafer. **“İsrail’in Terörizm Algısı ve Mücadele Yöntemleri”**(1987 İntifadası Sonrasında) (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü, 2006

BERGEN, Peter. **“Drone Wars The Constitutional and Counterterrorism Implications of Targetted Killings”**, New America Foundation, 2013.

BYERS, Michael. **“Terrorism, The Use of Force and International Law after 11 September”**, International and Comparative Law Quarterly, 51, 2002

CARLILE, Lord. **“The Definition of Terrorism”**, Norwich, 2007

CAŞIN, Mesut H. **“Uluslararası Terörizm”**, İstanbul, Nobel Yayıncılık, 2008.

CRELINSTEN, Ronald. **“Counterterrorism”**, Malden, Polity Press, 2009.

ÇİTLİOĞLU, Ercan. **“Gri Tehdit, Terörizm”**, Ankara, Ümit Yayıncılık, 2005.

ÇUBUKÇU, Mete. **“İrak’ta Direniş: Düşman Bu Kez El-Kaide”**, Birikim, 218, 2007.

DAVIES, Barry **“Terrorism: Inside World Phenomenon”** London, Ebury Publishing, 09 Mart 2010

DEMİR, K.Cenker, **“Terörizmle Mücadelede Örgütsel Yaşam Evreleri Yaklaşımı”** KHO Savunma Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Sayı:22, 2011.

Department of Defence. **“Unmanned Systems Integrated Roadmap (2013-2038)”**, 2013.

Derisdal ve Craled Belik, **“Ortadoğu ve Kuzey Afrika’daki Siyasi Coğrafyası”**Tahran: Siyasi ve Uluslararası Çalışmalar Bölümü Yayınlar Dairesi(1995).

DIENER Alexander C. and HAGEN Joshua, **“Introduction: Borders, Identity, and Geopolitics”**, Alexander C.Diener and Joshua Hagen (ed.), **Borderlines and Borderlands: Poitical Oddities At the Edge of the Nation-State**, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham, 2010, 1-14.

Dikshit, R-D, "**Political Geography**", MewDehli: Tata MC Grawhill,(1995).

DOMINGUEZ, Roberto. "**Security Governance in The North Atlantic Treaty Organization**", R. DOMINGUEZ ve E.J. KIRCHNER (Ed.), The Security Governance of Regional Organizations, New York, Routledge, 2011, 46-78.

Dwivedi, R.L, "**Fundamentals of Political Geography**",Chaitanya Publishing House(1990).

EKİCİ, Kübra D. "**Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Yöntemleri** (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

ERGİL, Doğu. "**Terörizmin Mantığı ve Hedefi**", A.Ü.S.B.F. Dergisi, 46, 1991.

GANOR, Boaz. "**Israeli Counter-Terrorist Policy**", Israeli Institute For Counter-Terrorism, 1 Ocak 1997

ERICKSON, Richard J. "**Legitimate Use Of Military Force Against State-Sponsored International Terrorism**", Alabama, University Press,1989.

GÜZEL, Cemal. "**Silinen Yüzler Karşısında Terör**", Ankara, Ayraç Yayınları, 2002.

FERİDUN, M. ve M. SHAHBAZ. "**Fighting Terrorism: Are Military Measures Effective? Empirical Evidence From Turkey**", Defence and Peace Economics, XXI, 2, 2010, 193-205.

FRANKEL, Matt. "**The ABCs of HVT: Key Lessons from High Value Targeting Campaigns Against Insurgents and Terrorists**", Studies in Conflict & Terrorism, XXXIV, 1, 2011, 17-30.

GANOR, Boaz. "**Israeli Counter-Terrorist Policy**", Israeli Institute For Counter-Terrorism, 1 Ocak 1997

GOODIN, Robert E. "**What's Wrong With Terrorism**", Cambridge, Polity Press, 2006.

GÖÇER, Orhan. "**Uluslararası Terörün Soğuk Savaş Sonrası ve Gelecekteki Durumu**", Kara Kuvvetleri Dergisi,(38-42), Piyade Okul Komutanlığı, İstanbul.

Glassner, and Fahrer, "**Political Geography**", USA, John Wileyand Sons Publishing House(2004)

HEWITT, Cristopher. **“The Effectiveness of Counter-Terrorist Policies”**, 1982.

HOFFMAN, Bruce. **“Inside Terrorism”**, New York, Columbia University Press, 2006.

HOFFMAN, Bruce, **“Günümüzün Terörü”**, Çev., Ahmet Kaya, Polis Dergisi, Yıl 2001, S. 28

HOFFMAN Bruce, **“Inside Terrorism”**, Columbia University Press, New York, 1998.

HUGHES, Geraint. **“The Military’s Role In Counterterrorism: Examples and Implications For Liberal Democracies”**, Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, 2011.

İLHAN, Suat. **“Terör Neden Türkiye”**, Ankara, NU_DO Yayın Dağıtım, 1998.

İŞERİ, Reyhan **“Türkiye’de Etnik Terör: Asala ve PKK Örneği”(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**, Ankara, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

JONES S.G. ve C.C. FAI. **“Counterinsurgency In Pakistan”**, RAND, National Security Research Division, 2011.

JUERGENSMEYER, Mark. **“Religious, Terror and Global War”** escholarship, 4 Mayıs 2002

KANAT, Selim; KODOMAN, Timuçin, **“İnsani Güvenlik ve Terörizmle Mücadele”** Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Cilt: 21, 567-588, 2016.

KANG, Ji H. **“1995 Tokyo Subway Attack: The Aum Shinrikyo Case”**, M.R. HABERFELD ve A. HASSELL (Ed.), A New Understanding of Terrorism: Case Studies, Trajectories and Lessons Learned, New York, Springer Science & Business Media, 2009, 219-235.

KAP, Derya. **“AB ve Türkiye’nin IŞİD ve Yabancı Savaşçılarla Mücadele Politikası”** İKV Değerlendirme Notu, Sayı: 108, 2015.

KARAAĞAÇ, Cengiz. **“İnsansız Hava Aracı Sistemleri: Gökyüzünün Yeni Yırtıcı Kuşları”**, 2012.

KARAAĞAÇ, Cengiz. “**Geleceğin Harekât Ortamında İHA Sistemleri: Askeri Uygulamalar&Teknoloji Gereksinimleri**”, III. Ulusal Havacılıkta İleri Teknolojiler Konferansı, İstanbul, 2014

KAYA, İbrahim. “**Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk**”, Ankara, USAK Yayınları, 2005.

KAYA,Ahmet. “ **Sınır Güvenliği Paradigmalarındaki Değişim ve Türkiye'nin Sınır Güvenliği Yapısı Analizi**” Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi, 2013.

Kısa,Bülent, “**Avrupa Birliği ve Avusturalya Örnekleriyle Entegre Sınır Yönetimi ve Türk Sınır Yönetimine Uygulanabilirliği**” Polis Akademeisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi,Ankara,2009

KILIÇ,İsmail;AKMAN,Adem,“**AB’de Entegre Sınır Yönetiminin Gelişimi ve AB Sürecinde Türkiye’nin Entegre Sınır Yönetimine Geçiş Çalışmaları**”,Türk İdare Dergisi,Sayı:467,Haziran,2010

KONGAR, Emre. “**Küresel Terör ve Türkiye**”, İstanbul, Remzi Yayınevi, 2003.

KÖKTAŞ, Arif. “**Sınır Güvenlik Kurma Çalışmaları**”, 2011.

KÖSE, Levent. “ **Türkiye'nin Bitmeyen Sorunu: Yasa Dışı Göç**”, Kara Kuvvetleri Dergisi, (58-64) KHO K.İği, Ankara.

KISA, Bülent. “**Avrupa Birliği ve Avusturalya Örnekleriyle Entegre Sınır Yönetimi ve Türk Sınır Yönetimine Uygulanabilirliği**”, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) Polis Akademisi, Ankara, 2009.

KUTLU, Ramazan. “**Uluslararası Terörizm ve 11 Eylül Sonrasında Türkiye'nin Terörizmle Mücadelesi** (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

LAQUEUR, Walter. “**A History of Terrorism, New Brunswick**” (USA) ve London (UK), Transactions Publishers, 2001.

LOVELACE Douglas C. ve K. BOON. “**The Drone Wars of the 21st Century: Costs and Benefits**”, Terrorism, 2014.

MANGO, Andrew, “**Türkiye'nin Terörle Savaşı**” Doğan Kitap, İstanbul, 2005

MANNIK,Eric. “ **Terrorism: Its Past, Present and Future Propects**”

MARTIN Philip, “**Bordering on Control: Combating Irregular Migration in North America and Europe**, IOM Migration Research Series, No.13, April 2003

Mirheydar, Dare, “**Siyasi Coğrafiyi Temeller**”, Tahran, 9 Baskı:Semt Yayınları(2002)

Mogtader,Hoşnağ,“**Uluslararası Kamu Hukuku**”,Onuncu Baskı, Dışişleri Bakanlığı Yayın Merkezi.

MULLINS, Wayman C. **A Sourcebook on Domestic and International Terrorism: An Analysis of Issues, Organizations, Tactics and Responses**, Springfield, Illinois, Charles C. Thomas Publisher Ltd., 1997.

MUMCU, Uğur, “**Silah Kaçaklığı ve Terör**”, Tekin Yayınevi, İstanbul, 1982

MURPHY, R. ve A.J. RADSAN. “**Due Process and Targeted Killing of Terrorists**”, Cardozo Law Review, XXXI, 2, 2009, 405-450.

NELSON, Richard C. “**NATO’nun Terörle Mücadeledeki Rolü**”, NATO Dergisi, 2004.

ORHAN, Oytun. “**ABD’nin Suriye’de IŞİD ile Mücadele Stratejisi ve Türkiye**”, Ankara, ORSAM, 2014.

ÖZERLER, Zeynep. “**AB’de ve Türkiye’de Sınır Yönetimi**”, İktisadi Kalkınma Vakfı Değerlendirme Notu, 2010.

ÖZKAN,Ayşe.“**Uluslararası Hukukta Birleşmiş Milletler ve Afganistan Operasyonu**”, *Avrasya Dosyası (Birleşmiş Milletler Özel)*, Ankara, Cilt: 8,Sayı: 1, İlkbahar 2002, 238-257. 2002:239)

ÖZEREN, S. ve S. DEMİRCİ. “**İngilterenin Ayrılıkçı IRA ve Dine Karşı Terörle Mücadele Politikası**” S. ÖZEREN ve İ. BAL (Ed.), *Uzakdoğudan Yeni Kıtaya Terörizmle Mücadele*, Ankara, USAK Yayınları, 2009.

PİRİNÇÇİ, O. “**ABD’nin IŞİD Stratejisi ve Irak ile Suriye’ye Olası Yansımaları**”, Ankara, ORSAM, 2014.

RAPOPORT, David C. “**The Four Waves of Modern Terrorism, Attacking Terrorism**”, Washington, Georgetown University Press, 2004.

RICHARDS, Antony. “**Conceptualizing Terrorism**”, *Studies in Conflict & Terrorism*, XXXVII, 3, 2014.

RICHARDSON, Louise.” **What Terrorists Want**, New York, Random House, 2006.

SANDIKLI, Atilla. **“Terörle Mücadele Stratejisi”**, İstanbul, BİLGESAM Yayınları, 2011.

SAUL, Ben. **“Defining Terrorism in International Law”**, New York, Oxford University Press, 2006.

SCHMID, Alex P. **“The Definition of Terrorism”**, A.P. SCHMID (Ed.), The Routledge Handbook of Terrorism Research, New York, Routledge, 2011, 39-98.

SHACKLEY, Theodore, **“Dünyanın Çeşitli Bölgelerinde Görülen Bölücü Yıkıcı, Terör Eylemleri ve Karşı Mücadelede Uygulanan Etkili Önlemler”**,1990

SERTCAN, Selahattin. **“Terörizmin Tarihi, Batılı Ülkelerin Mücadele Yöntemleri, Alınan Tedbirler ve Bugün”**, Kara Kuvvetleri Dergisi, (30-37), EDOK K.İği, Ankara,1995.

SÜNNETÇİ, İbrahim. **“İHA'lar ve Türkiye'nin İnsansız Havadan İstihbarat Çalışmaları”**, Savunma ve Havacılık Dergisi, II, 132, 2009, 75-80.

TANGÖR, Burak; SAYIN,Sevinç, **“Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı mı?”**, Ankara Avrupa Çalışmaları dergisi, Cilt:11, No: 1, 2012, 85-118.

TAŞDEMİR, Fatma. **“Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi”**, Ankara, USAK Yayınları, 2006.

Terörle Mücadele Kanunu, 12.4.1991, 3713, Resmi Gazete, 125.

Teröristle Mücadele TSK Müşterek Harekat Doktrini,Genkur,Anlara,1990

TELLİ, Kutlay. **“Uluslararası Terörizm ile Mücadelede Fransa'nın Ocak 2015 Paradoksu”**, TBB Dergisi, Sayı: 117, 2015.

TEMBO,B.Edgar, **“Understanding Terrorism and Political Violence: The Life Cycle of Birth, Growth, Transformation”** Political Studies Review, 2009.

Türkiye Barolar Birliği. **“Türkiye ve Terörizm”**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara,2006.

Türkiye'nin Entegre Sınır Yönetimi Stratejisinin Uygulanmasına Yönelik Ulusal Eylem Planı, (2006),674

UTSAM. **“ABD'nin Afganistan ve Irak'ta Terörle Mücadele Politikası”**, Ankara, 2010.

UTSAM. “**Stratejik Güvenlik Yaklaşımları**”, V.Uluslararası Terörizm ve Sınırtaşan Suçlar Sempozyumu, Antalya, 6-8 Aralık 2013.

YAZICI, Âmine. “**Türkiye’de Sınır Güvenliği ve Sınır Yönetimine AB Etkisi**”, 2010.

YALÇINER, Serhan. “**Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele**”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, IV, 2006.

YAMAN, Didem. “**Terörizmle Mücadelede Uluslararası İşbirliği Çerçevesinde NATO’nun Rolü**” (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

YAYLA, Atilla. “**Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve**”, SBF Dergisi, XLV, 1990.

YEŞİLTAŞ, Murat. “**Türkiye’nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti**” SETA, Sayı: 137, 2015.

WEIMANN, Gabriel. “**Cyberterrorism; How Real Is the Threat**” United State Institute of Peace Special Report, Washington, 2004

İnternet Kaynakları

-<http://www.tuicakademi.org/gecmisten-gunumuze-abdnin-ortadogu-politikasi>, (Erişim: 5 Ağustos 2016)

-http://www.un.org.tr/doc_pdf/chart9

-<http://frontex.europa.eu/operations/roles-and-responsibilities> (Erişim tarihi: 21.06.2013)

-<http://www.milliyet.com.tr/makedonya-dan-sinira-dikenliten> (Erişim: 10.05.2017)

-<http://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/02/16021> (Erişim: 17.05.2017)

-<http://www.turkishny.com/other-news/4-other-news/195240-avusturya-sinira-dikenli-tel-cekecek> (Erişim: 10.06.2017)

-<http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/iside-karsi-zeplinli-duvarli-ihali-koruma> (Erişim: 21.05.2017)

-<http://hunter.house.gov/index> (Erişim: 30.04.2017)

-<http://www.sabah.com.tr/gundem/komsuda-dhkpcnin-kampi>
(Erişim:22.05.2017)

-<http://www.gazetevatan.com/egede-it-dalaşı> (Erişim:27.04.2017)

-https://tr.sputniknews.com/trend/suriye_sinir_rus_ucak/(Eriřim:19.03.2017)

-http://www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html(Eriřim:12.23.2016)

-<https://www.counterterrorexp.com/border-security>(Eriřim:28.02.2017)

-<http://www.kirklarelienvanteri.gov.tr/sitler.php?id=41>

-<http://www.enteresan.com/amerika-ve-meksika-sinir-duvari>

-<https://userscontent2.emaze.com/images/feb1750a>

- http://www.tasam.org/Files/Icerik/File/siber_terorizm(Erişim: 28.09.2017)

-<http://www.aljazeera.com.tr/haber/israil-misir-ile-sinir-kapisini-kapatti>

-<http://m.milliyet.com.tr/fotogaleri/49652-dunya-sasirtan-ulke-sinirlari/>

-<http://www.ahaber.com.tr/galeri/dunya/ulkelerin-insansiz-hava-araclari-sayisi>

-http://www.mfa.gov.tr/no_-83_-3-nisan-2016

-<http://www.mfa.gov.tr/komsularla-sifir-sorun-politikamiz.tr.mfa>

-<http://www.hurriyet.com.tr/davutoglu-sifir-sorun-politikasi-basarili-22873019>

-<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights>(Eriřim:25.08.2016)

www.içişleri.gov.tr, NO: 2013/121-İçişleri Bakanlığı- Basın ve Halkla İlişkiler
Müşavirliği-NO: 2013/121(Erişim:26.06.2017)

-http://ikv.org.tr/images/upload/data/files/16-ab_ve_trde_sinir_yonetimi-zeynep_ozler-nisan_2010.pdf(Eriřim:30.06.2017)

-<http://www.tid.gov.tr/Makaleler/467ademakman.pdf>

-<https://www.avrupa.info.tr/tr/entegre-sinir-yonetimi-sisteminin-kurulmasi-1-asama-160>

-<http://www.ahaber.com.tr/galeri/turkiye/suriye-sinirina-yapilan-duvar-bitiyor/2>

-<https://semrabayraktar.blogspot.com.tr/2012/07/asala-ve-sehit-diplomatlarimiz.html>

-http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/denizhukuku.pdf

-<http://www.dunyabulteni.net/haber/334696/sinirlarda-duvarlar-yukseliyor-foto>

http://www.bbc.co.uk/history/events/the_september_11th_terrorist_attacs(Erişim 16.06.2017)

-<http://www.unhcr.org/>

-<http://europa.eu/>

Dergi, Makale ve Yazılar

OĞUZLU, Tarık Uluslararası Antalya Üniversitesi- Ortadoğu Analizi Haziran 2012 Cilt: 4 - Sayı: 42).

UluslararasıGüvenlikveTerörizm Dergisi,2013,4(2)

İç İşleri Bakanlığı,Göç İdaresi 2016 yılı faaliyet raporu,s.66).

ORHAN, Oytun,Ortadoğu Analiz, Cilt:8 Sayı:77,2016 sayfa 12

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Fatih UYARER
Doğum Yeri ve Tarihi : Cihanbeyli/15.02.1985

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bilkent Üniversitesi Amerikan Kültür ve Edebiyatı
Yüksek Lisans Öğrenimi : Ufuk Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce-İtalyanca
Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar : Türk Silahlı Kuvvetleri
Projeler : Toplumsal Duyarlılık Projeleri, Menevi Evlat Projesi
Çalıştığı Kurumlar : Genelkurmay Başkanlığı İstihbarat Başkanlığı

İletişim

E-Posta Adresi : uyarer88@gmail.com, fuyarer@alumni.bilkent.edu.tr

Tarih :20.09.2017